

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóiroda:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÍZSI JÓZSEF

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Véres szimbolum.

Budapest, február 28.

(L.) Első eredményüket tegnap érték el Kínában a hatalmak: akaratauk előtt meghajlott a kínai császár, beleegyezett a kijelölt főbűnösök megbüntetésébe s Peking egyik piacán csakugyan fejét is vették két kínai miniszternek. E véres színjátékot inkább szimbolumnak vesszük, jele a kínai császár abbeli hajlandóságának, hogy a nagyhatalmak igazságos követeléseit teljesíti s a boxervezérek kiszolgáltatásával egyenest állást foglal azaz embertelen bandák ellen, amelyek tavaly oly sok ezer ártatlan embert megöltek, megkínáltak.

Ez az első eredmény. De még korántsem fejeződött be a kínai kérdés időszerűsége. Két boxerpárti miniszter kivégzése csak a rendcsinálás kezdetét jelenti. Ha a kínai udvarnak ezt az engedelményt levonjuk a hatalmak követeléseinek számlájából, még mindig nyakig uszik Kína a hátrálékban. Még kézre kell keríteni s meg kell büntetni a boxervezések többi hősét. Azután meg kell büntetni az alattomos kínai alkirályokat és főhivatalnokokat. S csak ha ez megtörtént, lehet szó Kína új nemzetközi kötelezettségeinek megállapításáról. Ezek különböző természetűek. A hatalmak a legutóbbi idők szomorú eseményeiből kifolyólag követelni fogják hadiköltségeik megtérítését. Követelni fogják alattvalóik kárának helyreállítását. Ezek a kártérítési összegek óriásiak, mert maga az európai tulajdonban lévő vasutanyagnak elpusztulása sok milliót jelent. Ezt a kártérítést a multból kifolyólag követelik a hatalmak, hátra van még a jelen és a jövő állapotainak biztosítása.

E pontnál pedig a hatalmak nem várhatnak kevesebbet, mint hogy elsősorban pekingsi követeik életére és vagyonára nézve biz-

tosítékat kapjanak. Az olyan véres mozgalmak, mint amilyen a boxereké volt, váratlanul kitörhetnek bármikor s a mult bebizonyította, hogy az ilyfajta titkos forradalmi társaságokkal szemben éppen nem megbízható a kínai hadsereg s éppen nem bír elég tekintéllyel a dinasztia. Szükséges tehát, hogy a pekingsi követek szállásait a saját nemzetükbeli fegyveres őrség őrizze s hogy a szállások feligmeddig erődítésszerűek legyenek. Azután biztosíték kell arra, hogy a Kínában letelepedett fehérek élete s vagyona ne essék bármikor a bennszülött martaolócok kényérére. E célból egészen új, az eddigieknél erősebb kikötések várhatók a hatalmak részéről. Végre szükséges, hogy a kínai kikötőkben s az európaiaktól leginkább lakott helységeken egy ideig erős katonai őrcsapatok ügyeljenek arra, hogy a tavalyi vérengzések és vagyonelkobzások ne ismétlődjenek.

Ezek csak a főbb, az elengedhetetlen követelmények. S e követelmények teljesítésére a kínai császár eddig csak az első lépést tette meg. Két minisztert szolgáltatott ki a bakónak: ennyi az egész. Hogy mikor kerül a többi kikötés teljesítésére a sor, az, úgy látszik, a leginkább érdekelt kínai köröket sem izgatja valami nagyon.

Sőt mi több, az engedékenység első aktusáról alig adott hírt a táviró, máris híre jár a császári udvar egy oly perfidiájának, amely nem alkalmas a békés remények gerjesztésére. E hír azt újságolja, hogy a legfőbb bűnösök megbüntetését a császár magának tartotta fenn. Azok kivégzése vagy lefokozása nem Pekingben fog végbemenni, hanem Szinganfuban, a császári udvar mostani tartózkodási helyén. A hatalmaknak majd be kell érniük azzal, hogy egy napon értesítést kapnak a Nap Fiától, amely körülményesen elmondja, hogy így meg úgy lakott meg ez meg az a boxer-generalis a

temérdek büneiért. S ezt a hatalmaknak majd el kell hinnök, holott több mint valószínű, hogy a vérengző mandarinok szép nyugodtan szívják tovább ópiumpipáikat valahol a nagy ország belsejében. Ez már kínai szokás, bő tapasztalatuk van benne az európaiaknak.

Előre is számításhoz kell tehát venni, hogy a hatalmakat bizonyos fokig becsapja a kínai udvar. Ezt egyelőre el kell tűrni, mert ha a büntetések sorozata lepergett, ismét visszamegy Kvang-Szü császár Pekingbe s akkor vége lesz az ilyen nagyszabású szédelésnek. Akkor sorra következik a többi fontos nemzetközi követelmény s e tárgyalások esetleges intrikáit könnyen széjjelrepegetheti a Tiencin előtt horgonyzó hadihajók néhány bombája s a követések őrszére kirendelt európai katonaság szuronyai.

Beszélik, hogy a főcinkosok, nevezetesen Tuán, Csváng és Lán hercegek és Tungfuzsiang tábornok, a boxervezérek leghírhedtebbike máris megszökött az igazságszolgáltatás keze elől. Valószínűleg igaz ez a hír. De most már e miatt újabb, az eddiginél százszor bajosabb hadjáratot indítani igazán nem lehet. A fő az, hogy a hatalmak elérkezzenek a fontosabb kérdések tárgyalásához. Mert a bűnösök megbüntetése kevés erkölcsi haszonnal jár a jövőre nézve, — ellenkezőleg: jelenti a kínai nemzeti hősök lajstromának meggyarapodását s az európaiak ellen agyarkodó gyűlöletnek újabb legendákba való átplántálását. Épp ezért a hatalmak e miatt nem fogják a béketárgyalások fáradságosan meglett fonalát eljteni. A mult most már kevésbé érdekelheti a hatalmakat: a főkérdés a jövő viszonyainak szabályozása. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a bűnösök megbüntetése után nyomban visszalép a császár Pekingbe s vele közvetlenül megállapíthatók azok a módozatok, amelyek Kínának a hatalmakhoz való viszonyát szabályozni fogják.

TÁRCA.

Testvérek.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Ábrányi Emil.

Mi a felemás ember? Olyan ember, aki félben marad. Aki tehát nem harmónikus egész.

Édes apja — gyárban dolgozó munkás — két-három évig gimnáziumot járhat vele. A fiu lelke magasabbra tör. Eltelik a műveltség vágyával. De az apja jobb kezét elkapja és összetöri a gép. Nyomasztó viszonyok nehezdednek a családra. A nyomorék munkásnak nincs módja többé, hogy fiából a felsőbb rendű iskolák révén mérnököt, orvost, ügyvédet, tanárt, tudományos latájnert faraghasson. Kell, hogy a fiu keresse meg az ingyerségre jutott család kenyerét.

Es a fiu megáll a pálya kezdetén. Visszaforul. Az lesz, ami az apja: gyári munkás. Cornelius Nepos helyett kalapácsot vesz a kezébe és úti az üllöt. A finomabb iskolatársak helyett kerges tenyerű munkásokkal paroláz, akik hétköznap huzzák az igát, mint a lovak, vasárnap pedig részegen hevernek a sárban, mint a disznók. A művészetek, a tudományok fényes világa helyett ott van a homályos műhely, ahol az ember nem több, mint egy silány kis numerus, nem értékesebb, mint a szakadatlanul forgó óriásgépek egy-egy acélkereszkéje; ahol örökös névtelenségben és olesó napibérrrel táplált nyomorúságban páriák nyögnek, izzadnak, dolgoznak a napugárban járó, fényezésre képes felsőbb ezerek számára.

A fiu az lesz, ami az édes apja: gyári mun-

kás. De nagy a különbség köztük. Az apa tudott dolgozni ebben a környezetben, mert munkásnak született; mindig alacsony sorsban élt; kvalifikációi nem voltak; szorgalom és gyakorlat emelte ki lassan-lassan a közönséges napszámások sorából odáig, hogy montörre, gép-főszerezővé válhatott. Az apa bele tudott törődni ebbe a foglalkozásba, mert sohasem foglalkozott mással; mindig a műhely szűk határa vette körül és ebben a szűk, kiesényes körben reznált fegyelmelzetség, békés korlátoltág ült a lelkére is. A háborgó lélek nem tette ingadozóvá, nem állította meg izmos kezét, amikor végezte pontos, mechanikus feladatát. Csak egy homályos aspiráció élt benne, szegény embereknél végzetes nagyravágás: magánál külön embert akart nevelni a fiából; a fiát akarta azzá tenni, amivé ő nem lehetett.

A sors kegyetlen beavatkozása utjába áll ennek az aspirációnak. S az apa, aki megszokta és szerette a kenyeradó munkát, most már azt hiszi, hogy a magasabb pályáról visszarántott fiu éppen úgy meg fog alkudni a sorsral, mint ő, aki mindig alacsony helyzetben élt, sohasem esett ki az egyszerű emberek alázatos viselkedéséből; azt várja, hogy a fiu éppen úgy beletörődik a közönséges munkába, mint ő, aki világleletében egyebet sem dolgozott. Számít a fiu kötelesség-érzetére és — bár sajnálja a számít reménykedésének a meghiusultát — így gondolkozik magában: minden munka jó, ha tisztességes és kenyeret ad.

A szegény ember számítása itt mond esőtörtököt. A fiu visszatér ugyan a műhelybe, de beteg, meghasonlott lélekkel. Forgatja ugyan a kalapácsot, de kalapálás közben gondolatok képződnek az agyában és ezek a gondolatok messze tuljárnak a kormos, gőzös műhely alacsony határára. Ott járnak a műveltség magasabb világában,

a félben maradt pálya nemesebb emlékei közt. Ez a lélek immár két részből áll. Az egyik fele művelt és tele van a felköltött értelem aspirációival. A másik felét, a parlagon maradt, durva, szenvedélyes, erőszakos érzések kezdik fölcsántani: abban az új környezetben, ahová visszasüllyedt. Lelkének az egyik fele arra viszi, hogy a farszto napi munka után, lámpavilágnál, éjszakának idején könyveket bujjon és ezzel csökkentse azt az energiát, amire nappal a műhelyben szükség volt; lelkének a másik fele arra viszi, hogy szenvedélyes daccal, monomaniakus önzéssel agitatori célokat tűzzön maga elé, világboldogító ábrándokba merüljön, meghasonlásba kergessen maga körül mindent és ezzel csökkentse azt a kötelességérzetet, amire a nyomorék apával szemben köteleve volt. Nem lehet egész munkás, mert csak a teste van az üllönél, az is bágyadtan, kedvetlenül; a lelke ott jár, ahonnan lezuhan, ahonnan kitesztították. Nem lehet egész ember, mert belső világában repedések, szakadékok vannak; mert két részre vált lénye keserű és romboló diszharmóniában küzd egymással szünet nélkül. Ime a félben maradt ember. Ime a felemás ember.

Latekó Andor ezt a felemás embert vezeti elénk Szőnyi Pál fiában, Szőnyi Károlyban. És hogy még erősebben hasson ránk az alak: nőnemű pendantját is bemutatja nekünk a szinpadon. Hozzá csatolja leánytestvérét, Irmát, aki szintén felemás lélek; regényekből táplálkozó izlése tulesapong egyszerű környezetén, romantikus irányban kalandozik, sovárog a szépre és áldozata lesz egy uri gavalér elegáns léhaságának.

A poézisnek és a komor realizmusnak csodálatos keverék-színóval festette meg Latekó Andor ezt a két alakot. Olyan szép, erős ez a testvérpár! Olyan boldog lehetne mind a kettő! És előttünk mennek a legszomorubb züllésbe.

S ez a fődolog. Ez a legfőbb célja az egész kínai hadjáratnak.

Azért mondottuk, hogy a két boxerminiszter tegnapi kivégzése csak szimbólum, csak jel. Reményt ad arra, hogy a nagy nemzetközi érdekek pertraktálása mielőbb sorra kerül. S e fontos cél érdekében a hatalmak szemet hunynak majd a kínai perfidiák láttára s nem fognak új *casus belli* találni a főbűnösök megszökötetésében.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, február 28.

Előre tudta mindenki, hogy ma beszél az igazságügyminiszter és ezért rossz dolguk volt azoknak, akiknek előtte kellett beszélniök. Pedig Fassie Tódor, a dereshaju, magyaros, pirosképi román honatyá megérdemelte volna, hogy többen hallgassák, ámbár neki az a malőrje is volt, hogy az ülés első szónoka volt. Nemesak azért érdemelt figyelmet, mert román létére józú, magyaros a beszéde, hanem, mert ez a beszéd figyelemreméltó volt önmagában véve is. Régi praktikus jogász létére — ügyvéd volt Belényesen — sok helyen elevenére tapintott bírói szervezetünk és egész igazságszolgáltatásunk hiányainak. Végzetül pedig a román gimnáziumokat védte Bartha Miklóssal szemben, állítván, hogy ezek az iskolák is nevelnek jó hazafiakat. Amit mindjárt gyakorlatilag tudott igazolni, bemutatva a maga tetőtől-talpig magyaros, szimpatikus egyéniségét. Akik hallgatták, megérdemelt tetszéssel jutalmazták Fassie beszédét.

Már Major Ferencen nem esett méltatlanság azzal, hogy kevesen hallgatták. Mert egy képviselőnek szabad ugyan mindenről beszélnie — és Major doktor ugyancsak kihasználja ezt a szabadságot — de nem muszáj mindent meghallgatnia. Mások aztán ezzel a szabadságukkal éltek ma, tömegesebben, mint valaha.

Amint Major bevégezte, visszatértek a menekülők, mert az elnök villamos csengője hirdette a folyosók népének, hogy a miniszter beszél. És amit az igazságügyminiszter mond az igazságügyekről, az már érdekesebb, mint amit Major Ferenc mond róla. Plósz Sándor nem tartozik a nagystilű szónokok közé, sőt eszeágában sines, hogy közéjük vágyakozzék. Az ő mezeje sokáig a tudomány művelése volt, most pedig, attól az időtől kezdve, hogy Szilágyi Dezső maga mellé szólította a szerény professzort államtitkárnak, azon fárad, hogy a maga

mélyes tudományával megtermékenyítse a magyar jogrendszert. Plósz egyénisége a maga külső igénytelenségében paradox is egy kissé. Mint egyetemi tanár típusa volt a tudós professzornak, aki életét könyveivel és katedrája között osztotta meg és sohasem vágyott nyilvános szereplésre. Egész tanárkodása alatt egyetlen-egy szerep sem volt képviselőjelölt, ellenben megirt egy pár vaskos, tartalmas, kitűnő könyvet és szeretettel tanította a kereskedelmi jogot, a váltójogot, meg a perrendtartást. Mikor azután el kellett mennie az egyetemről, akkor egyszerre átalakult, de úgy, hogy régi mivoltából semmit sem veszített. A tudós professzor egészen megmaradt benne, de meggyarapodott a praktikus államférfi tulajdonságaival. Az elvont tudományát átvitte a gyakorlati törvényalkotás mezejére, s itt esődtől mondott minden gunyos axioma, amely a tudós professzorokat, mint a gyakorlati életben teljesen idegen alakokat állítja oda; megtörtént az a paradoxon, hogy a tudós professzor az életnek tudott törvényeket alkotni. A minisztériumban évek óta serényen folyó kodifikátori munkának már második államtitkár korában ő volt a lelke, s az maradt mint politikai államtitkár és az mint miniszter is. Amellett praktikus, éles szemmel figyeli az igazságszolgáltatást, az igazságügyi adminisztrációt és nincs az a detailkérdés, amely elkerülne a figyelmét. Ha pedig figyelmeztetik valamire, ezt jó szízzel fogadja és hasznára fordítja. Mai beszéde például csaknem véges-vegig polémia volt, de olyan polémia, amelyben csupa kellemes dolgot mondott. Alig hagyott egyetlen észrevételt is válasz nélkül és válasza nagyobbbrészt megnyugtató volt, és pedig nemesak a felszólalókra, hanem megnyugvással veheti tudomásul az ország is, hogy igazságügyünk erős vezetés mellett, biztosan halad előre a reformok útján, s a nagy, szerves újítások mellett jut ideje a kormányzatnak törődni a részletkérdésekkel is.

A miniszter beszédjére öt perc szünet, a szünetre pedig rövidebb felszólalás következett. Kola János szimpatikus melegséggel tette szavát az ügyvédi kar helyzetének javítását; Páder Rezső ellenben esőndes derűség közben csinált egy kis egyházpolitikát.

Az elnök ezután bereszkett az általános vitát és Emmner Kornél előadó elmondta záróbeszédjét, amely éppen olyan elms, éppen olyan friss, fordulatos és tartalmas volt, mint megnyitó beszéde, amit leginkább az bizonyít, hogy most is olyan feszült figyelemmel hallgatták, mint akkor, holott most is az ülés végén beszélt, éppen úgy, mint akkor. Utána még

csak Visontai Soma tett néhány rövid észrevételt, de már a szavazásra nem maradt idő.

Holnap szavaznak az első tétel fölött, aztán hozzáfognak a tárgya részletes vitájához és, ha idő lesz, tárgyalni fogják Visontai Somának az ügyvédi rendtartás módosításáról szóló indítványát is.

A képviselőház ülése február 28-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Szell Kálmán miniszterelnök, Plósz Sándor, Lukács László, Cseh Ervin, Darányi Ignác.

Apáthy Péter: Az összehírdetési bizottság Tisza Kálmán, gróf Apponyi Albert, Guiner Gyula, Horváth Nándor, Hódossy Imre, Ugron Gábor és Poltyák Béla ellen tett összehírdetési bejelentések ügyében egyhangú határozattal kimondta, hogy részint tárgyalatnak, részint alaptalanok a feljelentések és egyáltalában összehírdetési esete nem fordul egy-nél sem elő.

Az igazságügyi tárgya.

Fassie Tódor: Az igazságügyminiszter pénzügyi segédesszükök hiányán az adminisztráció terén kénytelen segíteni a személyzet elégtelenségén s ez nemesak a bírói karra nagy baj, hanem magára az országra is, mert a bírói ügytelenség foszlányokra tépése alkotmányunkat is fenyegeti.

Aggályai vannak, hogy a mostani rendszer különösen az alsóbb bírói kart beamterekké gyurja át, a beamterség minden hibáival. Biránk ki vannak szolgáltathva a hivatali főnökök diszkrecionális jogának és az abból kivergődés egyenesen a hivatali főnökök minősítésétől függ. Ezek pedig arra használják fel jogaikat, hogy alárendeltjeiket a kimerültségig dolgoztatják s hogy ezek bórén jussanak előléptetéshez; kiülök az alsóbb bírói karból az önéreztet s stréberekke, gépekkel alakítják azokat át. A bírák működéséről statisztikai adatokat állítanak össze, melyeket az előléptetésnél mellettük, vagy ellenük felhasználnak. Ez visszás állapot.

A magyar bírói karban élő igazságszeretel és önéreztet istápolására helyesnek tartanák, ha a hivatali főnökök minősítési joga nagyobb ellenőrzés alá véteknék, olyképpen, hogy minden bírónak az év egy napján joga legyen minősítési táblázatát megtekinteni, hogy, ha azzal megelégedve nem lenne, a kedvezőtlen minősítést esetleg figyelmi eljárás útján kikorrigálhassa, hogy jobb minősítést érdemel.

Mig a mai jogi vizsgálati rendszer fennáll, előny lenne adandó a doctor juris-oknak; nem imponál ugyan, ha valaki doctor juris, de ennek elméleti kiképzettsége nagyobb a bírói államvizsgát tett bíráknak.

Kéri a minisztert, segítsen a bírák sanyaru helyzetén. Az erre kiadott minden fillér busásan meghozza a kamatát. (Helyeslés.)

Nincs igaza Bartha Miklósnak, aki feljajdul, hogy az idegen nyelvű gimnáziumok nem jó hazafiakat nevelnek. Nevekednek azokban bírák is, akik az igazságszolgáltatás működésére terén is jól megállják helyüket. Nemesak a szétszórtaknak jó hazafiak, nem csak a magyar tudja s nem csak a magyarnak szabad hazáját igazán szeretni, hanem az idegen nyelvűeknek is. (Zajos helyeslés s jobb-

Mért? Azért, mert végzetes elnézés a szülők részéről kifejtette bennük a szép iránt való érzéket, a nemesebb vágyak és gondolatok iránt való fogékonyságot. Azért, mert miután lelkük kintőtt a kicsinyes, buta környezet együgyűségéből, az életnek hazudott vegetálás pince-homályából: nem tudnak többé visszatérni ahhoz, nem tudnak többé megnyugodni abban, amit fölnyitott szemük szennynek, utálatosnak és igazságtalannak lát. Azért, mert a szegény, a földhöz ragadt szegény büntetlenül nem izzelheti meg a gazdagok számára fenntartott gyönyörök, szerelmek és szabad gondolatok gyümölcsét. Azért, mert a szegény embernek az a kutya-kötelessége, hogy megnyugodjék a maga alávalóságában; hogy alázatos lemondással, okos koldusokhoz illő böles szerénységgel világ végéig meglapuljon a maga penészes, fülledt, sivár szegénységében, ha már egyszer belészületett; hogy a boldogságot ne keresse máshol, csak a konyhá, a csapszék, a bordély és a lacikonya közé eső terepben.

Ez a két testvér forradalmár. Károly táborára akarja szervezni a munkásokat a gyárosok ellen. Irma beront a dusgazdag ember leányához, hogy visszakövetelje tőle a szeretőjét, Ledényi Sándort, aki a szegény munkásleányával bujálkodik és a gazdag kisasszonyt veszi feleségül, mert ez a világrend; ez a társadalom rendje.

Mind a kettő kudarcot vall. Mindkettőt visszalöki a világrend. Károlyt elcsapják a gyárból; azután — hogy bukása annál nagyobb legyen — azok tagadják meg, akiket lelkesedett és dolgozott. A munkások egyszerűen kinevetik és faképnél hagyják. Irmat a nagy föllépés után fölkeresi a finom ur és nemes áldozatkészséggel pénzt ajánl neki (bizonyosan a gazdag após kasszájából), hogy a jövőjét biztosítsa. Irma nem fogadja el a megisztelő ajánlatot és Károly kidobja az előkelő gavallért. Azután meggy a két testvér. Hová? A szerző nem mondja meg, mert ezzel a fordulattal vége a darabnak. De sejt-

hetjük, hogy a sors többé nem ereszt el őket és ennek a büszke lázadásnak teljes bukás lesz a fináléja.

Mondhatjuk, hogy a mit cselekesznek, az poézis, idealizmus; de a két testvér lázadása jelleműkből foly; nem tagadhatják meg magukat, amikor a válság beáll és választaniuk kell a meghunyászkodó kompromisszum és a dacos visszautasítás közt. A szerző úgy rajzolta őket, hogy a langyos megoldás, a vályuhoz való alázatos visszatérés itt nem következhetik be. Ebben tehát megvan a válság színe; megvan a realizmus; megvan az összekapcsoló motiválás igazsága.

Még erősebb realizmustól duzzad a szülők rajza, különösen az anyáé, akit ma Rákosi Szidi az élethűség bámulatos művészetével testesített meg. Ez ez asszony praktikus, földhöz ragadt; fél a gyerekek lendületétől; haragszik, hogy a férje a fiut gimnazistának, a leányt félig-meddig kisasszonynak nevele; és mikor elkövetkezik a sanyaruság ideje, szemrehányásokkal halmozza el az egész házat, káróttommal hirdeti, hogy ő mindezt előre megmondta, pénzt követel a gyermekeiktől és szemérmelen egoizmusában odáig megy, hogy nem banná, ha Irma is úgy keresne meg a kenyerét, mint a szomszéd leánya, Sárkány Maresa, aki pénzes gavalléroknak adja el magát minden válogatás nélkül. Ez az asszony örökké veszekedett, de parancsolni nem tudott; örökké jövendőlt, de nem bírt megakadályozni semmit; érezte, hogy munkásnak kell nevelni a szegény ember gyermekét és mégis elnézte, hogy a leány az apa jóvoltából regényeket olvasott, a fiu pedig gimnáziumba járt. A nyomor napjaiban minden felelősséget elhárít magáról és végre elszegődik valahová szakácsnőnek, mert nem akarja bevárni, míg a család teljesen elpusztul a szemelátára. A közönséges asszonyunk igazi minta-példánya ez a Szőnyimé és fnyes bizonyosat tesz Latskó Andor alakító erejéről, drámáiról hivatásáról.

Az apa jellemét már cikkem elején körvona-

loztam. Itt csak egy szép és megható ellentétet emelek ki apa és fiu közt. Az öreg Szőnyimé fiával, Károlyval szemben a kiábrándult munkás, aki már tudja, hogy a rajongó, önzetlen agitátor juttalma hálátlanság, neveltség és anyagi romlás; hogy a sorsban való megnyugvás, a szerény, de biztos kenyér többet ér minden exaltációnál, minden vezető szerepnél. Többé-kevésbé minden munkás eléri a rezignációnak ezt a csőndes kikötőjét. Károlyban talán — hatványozott mértékben — a maga fiatalágát látja, a maga tettvágysát, a maga illúzióit. És szomorú lesz, mert a családótt őregség higgadt szemével néz már és nem tudja többé buzdítani a fiát; sőt ellenkezőleg: szeretné beléoltani a maga megalkuvó esőggettségét. De Károly nem ismeri föl apjában a maga őregségét; nem ismeri föl azt a hajótöröttet, a mivé lesz valamikor ő is: mámorosan, dacosan rohan a bizonytalan jövőbe, hogy végig járja a nyomor Kalváriájának minden stációját; emberboldogító hivatásának dőre illúziójában szinte szívtelenül hagyja magára nyomorék apját; azt hiszi, az a kötelessége, hogy millióért horeljon; pedig mennyivel szebb és nemesebb kötelességteljesítés volna, ha csak egy emberen segítene: a tulajdon édes apján. Az öreg egyedül marad és nyomorát élesíti a késő bánat mardosása, hogy olyan magzatot nevelt, akiben fölbresztette a hiuságot, a diesvágysat, a meddő páthozat, az idegen milliókkal való együttérzést és megölte az apjához ragaszkodó fiut, a családi összetartozásban rejlt igazi kötelességerzetet. Az, ami az öreg Szőnyimé marja, az egyáltalán a darab tanulsága is. És szépen jellemzi Latskó becsavagyát, hogy a szinpaddal való flirt helyett, a könnyű mulattatás szines szappanbuborékjai helyett ilyen komoly, nehéz, megdöbbentő és a modern élet szempontjából nagyon jelentős témával állott ezzei az első színművével a Nemzeti Színház közönsége elő.

A munkás-milió ebben a három felvonásos

oldalon.) A költségvetést elfogadja. (Zajos helyeslés jobboldal.)

Majör Ferenc elismeréssel adózik az előadó szép beszéde iránt, de teljes mértékben hozzájárul Visontai határozati javaslatához. Szükség van ezekre, mert sok hiányt pótolnak. Az igazságszolgáltatás drága. A bírák a kormánytól függenek. A katonai büntetőtörvények reformja szükséges. A judikatúrát el kell látni orvosi tudással. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

(A miniszter beszéde.)

Flósz Sándor igazságügyminiszter: T. Ház! Abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy nagyrészt összhangban állnak érzetemet magam azon törekvésekkel és azon kívánalmakkal, amelyeket a t. szónokok eddig felhoztak. Hogy egy és más irányban van közöttük különbség, arra majd később rátérek. Ha nem reflektálnék is mindenre, méltóztassanak meggyőződésem lenni, hogy én mindent meg fogok fontolni amit itt hallottam és lehetőleg figyelembe is fogom azokat venni. (Helyeslés.)

Mindenek előtt magam is konstátálhatom azt, hogy a büntető perrendtartásnak eddigi eredménye eléggé kedvező. Nagyobb baj nem történt, és már az első év lefolyása alatt amennyire az adatok most előttem ismeretesebbek, sikerült a büntető perrendtartás előnyeit érvényre juttatni. Azokat az adatokat, amelyeket Visontai Soma t. képviselőtársam felhozott, az előzetes letartóztatás és vizsgálati fogság elrendelésének számára és tartamára országra, legyen szabad mindenekelőtt néhány, az egész országra nézve kiterjedő adattal kiegészítem.

Ez adatok végeredménye az, hogy javulás állott be a vizsgálati fogság és az előzetes letartóztatás elrendelésénél és pedig az eddigi állapothoz képest 43, az egyének számára pedig 46 százalékos. Így, hogy egy pár példát vegyünk, a budapesti főügyészség területén volt 1899-ben elrendelve vizsgálati fogság 3878 esetben 4782 személy ellen; 1900-ban 1852 esetben 2253 személy ellen, a javulás tehát az esetek számában 42 százalékos, az egyének számára 53 százalékos. A javulás nem mindenütt egyforma, de mégis ez az általános mutatója, hogy a büntető perrendtartásnak a személyes szabadság megőrzését előző intézkedései hatályosan vitették keresztül. Ami a napok számát illeti, arra nézve csak két tábla kerülhet elő, amelyek adatai, de ezek is igen kedvezők; a győri tábla területén 1899-ben tett a letartóztatási tartam összesen 34.412 napot, most 12.932 napot a javulás tehát 47 százalékos; a pozsonyi tábla területén a javulás 40 százalékos.

A közigazgatási hatóságoknak a nyomozásnál való igénybevételeiről statisztikai adatokat sorol fel a miniszter, majd átér a bíróságok anyagi helyzetének javulására.

Általában a bírák anyagi helyzetének javítása csak az általános fizetésrendezés alkalmával történhetik meg — ugymond — mert, habár én nagyon óhajtanék egy oly törvényjavaslatot benyújtani, amely a bírák anyagi helyzetét tetemesen javítaná, még sem zárkózhatom el az elől, hogy az államnak egyéb hivatalkái is vannak, akikkel szemben igazságosság, méltánytalanság volna csak egy irányban eszközölni a javítást. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Közös ügyek! Katonaszeg! Kvótia! Az a baj!)

Amit a költségvetés keretében megtehettem, azt eddig is megtettem a bírák anyagi helyzetének javítására és megszándokozom tenni továbbra is. Így nevezetesen a törvényhozás által szükség esetén rendelkezésemre bocsátott állásokból csak a nagyobbakat töltöttem be: a törvényszéki bírói és járásbírói állá-

sokat, ellenben az albirói állásokat hagytam szükség eseteiben üresen. Így történhetett az, hogy körülbelül 28 albirói helyi előléptetésben is részesíthettem.

Az idei költségvetésben ismét hat ügyészi állást vettem fel a budapesti ügyészségnél, mivel kívánatos, hogy az ügyészek, akikre most igen fontos teendők vannak ruházva, lehetőleg állandósítsanak.

Többet tehettem és szándékozom tenni a költségvetés keretében a kezelésmélyzet érdekében. (Élénk helyeslés.) Így például már az idei költségvetésbe husz új telekkönyvezetési állást vettem föl, amelyek segédteléknyvezetési állások átrendezéséről keletkeztek. Ezeket, valamint tíz új telekkönyvezetési állást, akikre szükségem van a telekkönyvi hatósággal való felruházások, valamint a betétszerkesztésnél szaporítás céljából, ezeket is a legmagasabb fizetési osztályba, tudniillik a IX. fizetési osztályba soroztam E szerint tehát itt, a telekkönyvezetési osztálynál, az előléptetési viszonyok mindenesetre kedvezőbbekké váltak. Most már 398 telekkönyvezetési állásból 347 segédteléknyvezetési.

Igen prekárius az irnokok állása. 2800 irnok van az elsőfolyamodású bíróságoknál a költségvetésbe felvéve. Ezekkel szemben áll 184 irnodatiszt. Az előléptetés tehát igen gyarol. Ezen óhajtok segíteni még pedig a nélkül, hogy többkivételével lépnek fel. Segíteni óhajtok mindenek előtt az által, hogy a díjnokok létszámában, — nem fizetésében. díjában, de létszámában — igyekszem megtakarítást elérni az által, hogy az íróképeket erősebben használom. Remélem, hogy ezen az alapon, valamint a kellő ellenőrzés által már a jövő évi költségvetésben az irnokok tetszőlegessé számtal az irnodatiszti létszámra fogom áthelyezhetni. (Helyeslés) ami igen sok embernek a során fog javítani. (Helyeslés.)

Felhozta Fassie Tódor t. képviselőtársam az előléptetési viszonyokat s azt mondta, hogy ezek tisztán csak statisztika alapján történnek. Hát, bocsánatot kérek, a dolog természete hozza magával, hogy statisztikai kimutatásokat kell követelni, mert hiszen valami módon csak ellenőrizni kell a bíróságok működését. Miután ezen pontnál vagyok, meg kell említenem, hogy elemeltem e tekintetben az egyszerűsítésnek legvégső határáig. (Halljuk! Halljuk!) tudniillik az első bíróságoknál vezetett statisztikai kimutatások számát redukáltam huszról kettőre. Egy vezetetik most a járásbíróknál és egy a törvényszéknél, holott eddig a törvényszéknél tizenhat kimutatás készült. Ezenkívül természetesen az első bíróságok, mint telekkönyvi hatóságok külön kimutatásokat adnak a folyamatban levő betéti, vagy helyesbítési ügyekről. Ezek azonban n-m számítanak az általános kimutatásokhoz. Az általános kimutatásokban természetesen benne van az, hogy minden bíró mennyit dolgozott és pedig nemcsak ügyészség szerint, hanem benne van az is, hogy minké ügyeket vezet, mit dolgozik, nevezetesen, hogy menynyi ítéletet csinált. Hogy a kinevezésénél és előléptetésénél is figyelembe vették, az természetes, de nem tisztán ez szolgál alapul a kinevezésre, illetőleg előléptetésre.

Öt van a minősítés, amelyet első sorban a közvetlen hivatalonk tesz, amelyet ezután a tábla elnöke superrevidálja és pedig közvetlen tapasztalat alapján egyrészt az által, hogy az illető bírónak aktáit megnézi, másrészt, hogy a felbontásait jegyzék vezetetik arról, hogy mely bírák határozatai változtatást meg, hagyattak helyben és milyenek ezek a határozatok. Ahol fontosabb állásokról van szó, ott azt is megteszem, hogy az illető bírónak aktáit felhozatom és magam átzelem. (Élénk helyeslés.) Hogy imitt-amott panaszok vannak az előléptetés miatt és hogy

némelyik magát mellőzöttnek, félreismertnek érzi, arról nem tehetek; az mindig elő fog fordulni. Sőt azt is megengedem, hogy imitt-amott rajtam is mulik, de ami lehetséges, azt megteszem. (Helyeslés. Felkiáltások a jobboldalon: Emberi dolog!)

Ezek után legyen szabad áttermem azokra a kifogásokra, amelyek a büntetőtörvény életbeléptetése alkalmából Visontai Soma t. képviselőtársam által tételtek. Így ö kifogásolja először is azt, hogy a halálbüntetés végrehajtásáról szóló rendelet inhumánus, amennyiben csak 24 óra múlva hajtatik végre a halálbüntetés és amennyiben a halálbüntetés végrehajtása alkalmával, közvetlenül a végrehajtás előtt az illetőnek a halálról ítélt határozat harmadszor is kihirdetetik. Az nincs ugyan a rendeletben kimondva, hogy 24 órával kell közbeesni, hanem csak az, hogy a kihirdetés követő napon kell a halálbüntetés végrehajtani. Ez pedig törvényben alapszik; ezen én nem változtathatok. Azt mondja a törvény, hogy a halálbüntetés a kihirdetést követő nap reggelén hajtatandó végre. Ennek tökéletesen megtelem a rendelet. Mindig is így volt ez. Hogy pedig a kihirdetés előtt a halálbüntetés kimondó ítéletnek — csak a rendelkezés része — röviden felolvastatik, ez a dolog természetében van. Nem lehet azt a halálbüntetést minden formalitás nélkül végrehajtani, annak mégis bizonyos hatósági jelleggel kell bírnia, amint azt az ősi szokás is megállapította; (Ugy van! jobboldal.) amint ez ősi szokás szerint mindig így volt, nem lehet mellőzni a harmadszori kihirdetést. Visontai Soma t. képviselő ur továbbá kifogásolja azt, hogy a büntetések végrehajtása tárgyában nem bocsátottam ki rendeletet. Megjegyzem, hogy a törvény nem hagyja meg nekem azt, hogy a büntetések végrehajtása tárgyában okvetlenül rendeletet bocsássak ki; csak annyit mond, hogy a büntetések foganatosításának részleteiről rendelet intézkedik; ilyen rendelet van és ami szükséges volt az új büntető perrendtartás által életbeléptetett változtatások folytán. arról ebben a rendeletben intézkedtem. De nem is tartottam volna helyesnek, hogy most, a midőn a bíróságok és az ügyészségek az új törvény tanulásával, a rendeletek tanulmányozásával vannak elfoglalva, amelyeket ugyan a lehető legrovidebbre szabtam, de amelyek mégis elég nagy terjedelmet öltöttek, hogy akkor még feleslegül a büntetések végrehajtására vonatkozó rendeletek módosításával zavarjam őket. Annival kevésbé tehettem ezt, mert hiszen a büntető törvény novellája is kilátásba van helyezve és akkor azt hiszem, hogy büntetési rendszerünkön valamit mégis fogunk változtatni. Azt hiszem tehát, hogy nem volna célszerű most egy szerves rendeletet kibocsátani, amelyre tulajdonképpen szükség nincs és aztán egy-két év múlva másik rendeletet kibocsátani és úgy vélem, teljesen helyesen cselekedtem, hogy ezen rendeletet nem bocsátottam ki. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Visontai Soma képviselő urnak továbbá több határozati javaslata van, amelyeknek egyike szintén a büntető perrendtartásra vonatkozik. Az egyik t. i. arról szól, hogy az 1897: XXXIV. t. c. 16. §-ának hatályon kívül való helyezése végre törvényjavaslat benyújtására utasítsanak. Erre nézve azt a kérelmet intéztem a t. Házhoz, hogy méltóztassék ezt a határozati javaslatot mellőzni; én ezt ma után a büntető perrendtartás egy évi fennállása után időelőtlen tartom. Szükséges, hogy, midőn a törvényhozásnak akarati módosítani akarjuk, legalább kellő számu gyakorlati eset álljon előttünk, amelyek ezen módosítást szükségessé teszik; ilyen adatokkal pedig ez idő szerint még nem rendelkezünk.

drámában két felvonást tölt ki egészen: az első és a harmadikat. S ennek a milliók a festése kitűnőnek mondható. A Szőnyi-családon kívül megfordul benne *Sárkány* Marcsa, a kackiás, szemérmelen leány, aki hajlandó kitartani Károlyt abból a pénzből, amit a bájával keres; azután három munkás-alak, *Iesth* Miksa, *Mészáros* és *Székinger*, a Károly kollégái. Ez a három munkás az életből van metszve, a mi magyar gyári munkásaink életéből, nem a *Hauptman* Gerhard darabjaiból. Az a jelenet, amikor Károly konferál velük és a három durva lelkű, esekély intelligenciájú munkás részint meggyanúsítja, részint kineveli a rajongó tervezőt: tele van erős megfigyeléssel és maró szatírával. Amilyen rövid, épp olyan találó, jellemző és tragikomikus ez a jelenet a harmadik felvonás közepén. *Sárkány* Marcsa alakján sincs kivetni való vonás. Amit mond, az a szegénység természetes és cinikus filozófiája. Szegény embernek mire való a point d'honneur? Szemérméből nem lehet megélni és a fő mégis a kenyér. A nagyvárosi munkás proletáriátus átlaga ugy gondolkozik, mint *Szőnyiné* és *Sárkány* Marcsa. Károly és Irma kivételes arisztokraták; nem valók azok közé, akik gonosz megrontottjuknak tartják az önértéket; ideális fogalmaik vannak a becsületről és koldusbot, elzülles, bukás vára-kozik rájuk.

A második felvonás *Hortha* Kálmán fényesen butorozott szalonjába viszi a nézőt. A szerző nem gunyolja ki ebben a vagyonos osztályt, de érezük, hogy a szerző nem szimpatizál vele. Közönyösen bánik el a gyárossal, a feleségével és a leányával, *Jolán*nal, aki menyasszonya *Ledényi* Sándornak. Ezt a gavallert már kevésbé kiméli és hitványának, gyávának, brutálisnak mutatja be. Először némán könyörög Irának, hogy ne áldozza le a menyasszonya előtt s amikor Irából mégis kitor a szenvedélyes vallomás: tagad mindent és ki akarja lökni azt a leányt, akinek egy órával előbb szerelmet hazudott. A hozományra vadászó,

luxust kereső, léha és stréber fiatalság típusa ez az ur. Rajza egészen reális. Valóság minden, amit tesz. A nagy skandalum után elmegy a leányhoz, nem azért, hogy rehabilitálja, hanem azért, hogy végkielégítse. Amikor kidobják, bizonyosan halálal fogadja ezt a nem várt szerencsét és nyugodtan referálja menyasszonyának és gazdag apósának, akik ezt a kis epizódot már megbocsátották neki: hála istennek, végeztem a munkás-leánnyal; szakítottunk; többé nem kell félnünk, hogy a rabiatos leány esetleg vitriolt löcsesent az arenkba, amikor örök hűséget esküszünk egymásnak! — Milyen alávaló és milyen igaz ez a bevégzés. Így mulik el egy szép, okos, előkelő gavallér szerelem, amikor a szerelem mögött nem áll liberális inas, gummirádlér és félmilliósz hozomány!

Ritkaság, hogy fiatal szerzőnek olyan sikere legyen a Nemzeti Színházban, mint ma este *Latzkó* Andornak. De az is ritkaság, hogy valaki mindjárt az első nagyobb darabjában ennyi jeles kvalitást mutasson.

Latzkó Andor a Magyar Színházban kezdte egy kis egyfelvonásos, versben írt dramolettel. Kedves, ötletes dolog volt; kitűnt belőle a tehetség; de a mai siker, az a haladás, amit ma észrevettünk, meglepetés-számba ment.

Itt nem eszög rimekben, hanem prózában beszél a szerző. És ez a próza olyan erős, természetes, olyan kevés benne a fölösleg, úgy jellemzi a szereplő alakokat, hogy a leggyakorlabb drámasíróknak is becsületére válják. A közönségnek határozottan imponált az, hogy ez a fiatal szerző mennyire uralkodik a nyelven, a dikción; hogy párbeszédei milyen elevenek és a valóság színeit tükrözik.

A második, ami feltűnt, a három felvonás tömör és ekonomikus föléptése. Az első felvonás érdekesen indítja meg a darabot, a második felvonásban Irma megjelenése Sándor menyasszonyánál tetőpontra emeli a drámai hatást és a harmadik

felvonás minden erőszakos csattanó nélkül fejezi be két nemes, de elhibázott existenciátörténetét, egyszerűen és szomorúan, mint maga az élet.

A harmadik, amiben gyönyörködünk, a szerző izlése és moderáltsága. Ez a tárgy sötét, egyes részeiben visszatartó. Ilyen témák kidolgozásában mértékelt kell tartani, hogy a közönség érdeklődése ne váljon idegességgé, azután bosszúsággá. *Latzkó* megtartotta ezt a mértékét. Nem túlozta se a komorságot, se a siralmost és kerülte az a csabító alkalmat is, hogy dagályos dolgokat szavaltasson a szociális demokráciáról.

A fiatal szerző lobogója alatt a Nemzeti Színház legerősebb gárdája küzdött. *Márkus* Emilia nemesak a saját indispozícióját, hanem a premiére közönségét is legyőzte. Félíg redketen kezdte, de a hang mind jobban meghódolt neki és végre szárnyalt, lobogott, mint csodálatos szenvedélyének a forró extázisa. A második felvonásban Irma kitérésével megrázta és elragadta a zsufolt ház fényes közönségét. Percekig tartó taps szakította félbe az előadást. Az öreg *Szőnyiné* szerepében *Rábsi* Szidi adta újabb bizonyosságát mély felfogásának és rendkívüli alakító képességének. *Hettyey* Aranka a Marcsa könnyelműségét fűszerezte kellő pikantériával, *Török* Irma a gyáros kisasszonyt és *Szacsavay* a gyáros feleségét tette érdekessé néhány kedves szinnel. *Mihályi* a munkás-fiut, *Szacsavay* az öreg Szőnyit, *Dezso* a gavallért játszotta és mind a három teljes ambíciójával vett részt az előadásban. Az apró munkások tereptjelt *Köszahégyi*, *Hettyey* és *Körösmezey* tette mulasággá és a gyáros kis szerepének *Vizváry* adott súlyt a maga jóízű egyéniséggével. Fényesebb kiállításra nem volt alkalom, de a munkás-szoba és a gyáros ebédlője hangulatot kellett.

Latzkó Andort minden felvonás után nyolcszor-tízszor kitapsolták a főszereplőkkel együtt.

És, hogy a határozati javaslatokkal mindjárt végezzék, arra kell a tisztelt Házat kérnem, hogy a többi határozati javaslatot is mellőzni méltóztatassék. Mindenek előtt mellőzni kérem azt a határozati javaslatot, amely arra kíván engem utasítani, hogy oly törvényjavaslatot terjeszsek sürgősen a tisztelt Ház elé (Olvasás), amely a kihágások feletti bíraskodást a közigazgatási hatóságoktól, különösen a miniszterektől, mint legfelsőbb fokban ítélő politikai hatóságoktól elvonja és vagy különösen célszerű alkotott, vagy a létező igazságügyi szervezetbe való utalással, függetlenül bíróságokra bizza". Ez a határozati javaslat mindenesetre nincs a helyes címre intézve.

Vissontal Soma: A miniszterhöz!
Ploz Sándor igazságügyminiszter: Akkor sem tartozik szorosan véve hozzám...

Szóll Kálmán miniszterelnök: En pedig szívesen szabadulnék tőle, ha foglalkozom is vele!

Ploz Sándor igazságügyminiszter: Ezen törvények javaslatát amelyek a miniszterek hatáskörét közigazgatási kihágásokban szabályozzák, nem én nyújtottam be és én törvényeket nem nekem kell végrehajtanom. Hiszen ezek az illető közigazgatási hatóságokra ruházhat bizonyos teendőket és éppen kivesszék azokat az igazságszolgáltatás kezéből. Egyébiránt kérem ezt a határozati javaslatot is mellőzni, mert biztos tudomásom van róla, (Mozgás. Zaj. Halljuk! Halljuk!), hogy a belügyminiszter ur is foglalkozik ezzel a kérdéssel, hogy itt a legfelsőbb fokban a kihágási ügyek hogyan intézzenek el...

Szóll Kálmán miniszterelnök: Egyike a legkellemetlenebb dolgaimnak. (Derületség.)

Ploz Sándor igazságügyminiszter: A t. képviselő ur továbbá utasítani kíván engem arra, hogy a letartóztatási intézetekben áldott állapotban levő nőszemélyek várandóságuk utolsó idejére, nevezetesen a szülés idejére, alkalmas betegpótló-intézetekben helyeztessenek el, vagy addig szabadon bocsátassanak és illetőleg, hogy megeléled rendelkezéseket tegyek arra nézve, hogy az anyakönyvbe az, hogy az illető feyházban született, be ne íróján. Rám ebből a kérdésből csak annyit tartozik, hogy én megállapíthatom azt, hogy a feyház és általában a letartóztatási intézet igazgatója minő bejelentést tartozik tenni. Hogy azonban mi jőjön az anyakönyvbe, az már nem hozzám tartozik. Az anyakönyvi törvénynek ezt a részét a belügyminiszter hajtja végre, én csak a házasságra vonatkozó résznek végrehajtásával vagyok megbízva. Már most különben ez a kérdés ugy áll (Halljuk! Halljuk!), hogy mellőzhető, hogy a bejelentés betétesek, hogy az illető letartóztatási intézetben született. Miért mellőzhető? Mert a törvény megmondja azt, hogy ki van köteleve a bejelentésre. Az állami anyakönyvekről szóló törvény 25. §-a szerint bejelentésre fokozatosan köteles a törvényes atya, a születéskor közreműködő bába, a születéskor segédkezett orvos mindazok, akik a születéskor jelen voltak, az kinek lakásában a szülés történt és végre az anya, mibelyt erre már képes. A 27. §-ban az van mondva, hogy a letartóztatási intézetekben történt születések bejelentése az intézet előjáróságának kizárólagos kötelességét képezi. Ha tehát az intézet előjárósága bejelent a születést, akkor neki azt is meg kell mondania, hogy hol született a gyermek.

Vissontal Soma: Ez a legnagyobb igazságtalanság, ezen csak segíteni kell, hogy egy ártatlan gyermeknek a bizonyítványába ilyen bele ne jőjjön. (Nagy zaj. Elnök oszont. Halljuk! Halljuk!)

Ploz Sándor igazságügyminiszter: Azt, amit Vissontal Soma t. képviselő ur kíván, semmi esetre sem vállalhatom magamra, mert a bünvádi perrendtartás, igaz, hogy a miniszterre bizza, azt hogy fontos okokból bármely szabadságvesztés büntetésnek a felfüggesztését elrendelheti, de ez csak arra jogosítja fel őt, hogy esetről-esetre intézkedjék, nem pedig arra, hogy egy általános rendeletet bocsásson ki, mert ezen hatáskört a törvény nem ruházta rá. Hanem a t. képviselő ur megnyugtatóan annyit bátor vagyok még felhozni, hogy gondolkozni kívánok erről a dologról és a lehetőség szerint orvoslani kívánom ezt a keménységet, melyet magam is érzek. A határozati javaslatot azonban, amelyet benyújtott, mindenesetre mellőzni kérem. (Halljuk! Halljuk!)

Végre a képviselő ur egy határozati javaslatot nyújtott be, amelyben utasítani kíván engemet arra, hogy hassak oda, hogy a katonai büntetőtörvényjavaslat mellett a törvényhozás elé kerüljön. A kérdés ugy áll, amint ezt már ugy én mint a honvédelmi miniszter ur több ízben kijelentettük a Ház előtt, hogy ezen kérdésben mindenek előtt a hadügyminiszternek kell tisztába jönni és csak, miután ezek egymással megegyeztek, akkor fogja a két igazságügyminiszter ezt a javaslatot tárgyalni. Én magam is óhajtom ezen törvénynek létrejöttét és örömmel jelenthetem, hogy most már a kérdés abban a stádiumban van, hogy remélhető, hogy nem sokára hozzám fog kerülni az ügy. A magam részéről akkor kötelességemnek fogom tartani, hogy ennél közreműködjem. A határozati javaslatot azonban mellőzteni kérem, mert az mindenesetre nem az én feladatom első sorban, hanem első sorban a honvédelmi miniszternek feladata hogy ebben a kérdésben közreműködjék.

Ezek után, t. Ház legyen szabad részéről azokra a teendőkre, amelyek a törvényhozás terén, nézetem szerint, legközelebb szükségesek. (Halljuk! Halljuk!) Mindenek előtt, mint méltóztatni tudni, a polgári törvénykönyv-tervezet megjelent. Ez idő szerint tolynak az indoklásra nézve az előmunkálatok. Remélhető, hogy ez évnek közepén az indoklás már el fog készülni. Időközben gondoskodtam arról, hogy a tervezet lehető táj körben terjedjen. Megküldtettem az a bíróságoknak, az ügyvédi kamaráknak, az ügyvédi köröknek, jogász köröknek, gazdasági egyleteknek, a kereskedelmi miniszter urnak s ennek után a kereskedelmi kamaráknak továbbá a gazdasági intézeteknek is. Olcsó kiadás után pedig a legszélesebb körben való terjesztéséről gondoskodtam. (Helyeslés.)

A közönség részvétele máris szépen nyilvánul és,

amennyiben tudom, az ügyvédi kamarák és a közjegyzői kamarák, a bíróságok készülnek arra, hogy ezen tervezet felel véleményeket adjanak. A külföld is érdeklődik a javaslat iránt és hogy foglalkozhassék vele, gondoskodtam német fordításról. Magától értetű, hogy minden nyilatkozat mely e tervre vonatkozik, nyilvántartatik és annak idejében fel fog használni. Ha az indoklás elkészül, egyes szakértésekre nézve szakértekezleteket is szándékozom meghallgatni. Egyelőre ebben a kérdésben más nem történt.

Szükséges lesz a kereskedelmi törvénynek a revideálása is. (Helyeslés.) Nem azért, mert Németországban is revideálták, hanem azért, mert 25 év előtt alkotott és mert azóta gazdasági viszonyaink sok tekintetben fejlődtek; mert számos hiányai táruultak fel e törvénynek. Arról biztosíthatom a t. Házat hogy egészen más alappondolattal kiindulva szándékozom a kereskedelmi törvényt revideálni, mint a hogy az Németországban történik. Ebbe különben, miután kifejtése hosszas volna, nem bocsátkozom.

Egyik legfontosabb feladatommak tartom a polgári perrendtartás tervezetének elkészítését és általában a polgári perrendtartásról alkotandó törvények előkészítését szükségesnek és fontosnak tartom, nemcsak azért, mert a nemzetnek és a jogászközönségnek 33 évvel vágyakozása ez már; nemcsak azért, mert a bifurkáció — a kisebb dolgokban a szóbeli eljárás, a nagyobb ügyekben az írásbeli, a kötött eljárás — lenn nem tartható; merthen bifurkációnak fenntartása oda vezethetne hogy a sommás eljárásban a kisebb ügyek is nagyon elauzódhatnának; nemcsak azért, mondom, hanem végre-valahára szükséges elfoglalnunk azt a talajt amelyen a mi eljárásunk, amelyben a mi bírósági szervezetünk és ügyvédségünk fejlődjék, szükséges, hogy megakadályozhassuk az erők szétforgácsolását és s-ükséges, hogy legyen biztos talajunk, amelyen haladhassunk. Ma a haladás ki van zárva. Mindenféle intézményünk a legrszorosabban összefügg a perrendtartás teljes élebeletelésével az egész vonalon. Egyelőre ezen tervezet felel egy szakértekezletet szándékozom meghallgatni, még pedig csak egyes kérdésekre nézve mert azt hiszem, hogy ez a tervezet, amely az 1893-iki tervezetnek átdolgozása, még pedig átdolgozása különféle testületek és körök meghallgatása után, nem fog arra szorúlni, hogy teljes olvasáson menjen keresztül. Természetes, hogy ezek mellett a kérdések mellett, amelyek a szakértekezlet elé szándékozom terjeszteni, illetőleg az ezekre adandó vélemények mellett figyelembe fogom venni azokat az észrevételeket is, amelyek a törvény szövegére nézve, vagy egyes kisebb módosításokra, javításokra fognak vonatkozni. Azt hiszem, hogy abban a helyzetben leszek, hogy még ebben az évben a tervezet mint törvényjavaslatot a törvényhozás elé fogom terjeszteni. (Helyeslés.)

Ezzel lehetőleg egyidejűleg szándékozom betervezteni a törvény életbeletelésére vonatkozó törvényjavaslatot, valamint a végrehajtási törvény novelláját is. Legalább is annyira akarom vinni a munkálatot, hogy azoknak általam is átdolgozott tervezete a nyilvánosság elé legyen bocsátott akkor amikor a perrendtartási javaslat a Ház elé terjesztetik. (Helyeslés.) Ebben az életbeletelési törvényben fog nevezetesen — amint ezt már a múlt évben bátor voltam említeni, — a községi bíraskodás szabályozást nyerni, valamint ebben fog szabályozást nyerni a tőzsebíróság is, még pedig abban az irányban, hogy az korlátozattani fog. (Helyeslés.)

A végrehajtási törvény novellájában arra fogok törekedni, hogy a végrehajtás olcsóbbá tétessék, minden felesleges formalistáról felmentessék és egyáltalában oly módosítások tétessenek, amelyek melyreható hatással bírnak. Teljes átdolgozást a végrehajtási törvénynek nem találok helyén valónak, mert a végrehajtási eljárás sok tekintetben összefügg a polgári törvénykönyvvel, és így a végrehajtási eljárásnak újabb átdolgozása a polgári törvénykönyv életbeletetése alkalmával ugy sem lesz elkerülhető. Azért tehát most csak novellát szándékozom betervezteni, de a gyakorlati igényt szem előtt tartva.

A polgári perrendtartás tervezetének elkészítése a dolog természetese szerint egyéb munkálatokat háttérbe szorított. (Halljuk!) Így nevezetesen a büntető novellának elkészítése is háttérbe szorult. Ezt a törvényt, mely már régen elő van készítve, amint hangsúlyozni is méltóztatnak, a magam részéről feltétlenül szükségesnek tartom. Erre nézve már mindkét ízben, mikor szerencsém volt költségvetésem tárgyalása alkalmával itt a Házban felszólalni, kijelentettem, hogy azt a magam részéről is sürgős feladatnak tartom. (Helyeslés.) Ennek a törvénynek megalkotásánál nézetem szerint nem szorítkozhatunk csupán csak a különös rész bizonyos hiányainak orvosására. A büntető jogtudomány a büntető politika és törvényhozás több oly kérdést vetett fel, amely kérdéseket nézetem szerint komolyan meg kell fontolni akkor, amikor büntető törvényünket remélhetőleg hosszabb időre módosítani akarjuk. Ebből a célből még a nyár elején szakértekezletet hívtam össze, hogy megvitassuk, mily terjedelemben történjék meg a büntető törvénykönyv revíziója.

Két irányba mutatkozott. Az egyik a teljes átdolgozást kívánta, a másik csak egyes módosításokat indítványozott. Ezen értekezleten nyilvánvaló vélemények alapján azután én bizonyos adatokat gyűjtöttem a nyáron, különösen azon kérdésre nézve, hogy mennyiben tartható fenn a büntőnbüntetés, hogyan történik a büntőnbüntetés végrehajtása tényleg és egyéb kérdésekre nézve is részletesen előmunkálatokat tettem. Ezen alapon most szándékozom azután a tervezet megállapítani és pedig abban az irányban, hogy a büntetőtörvénykönyv teljes átdolgozását mellőzöm, mert ez egyrészt megint telettel elhalasztaná ezen munkálatot, másrészt pedig a büntetőjogtudomány ma sokkal nagyobb torrongásban van, semhogy azou nemzetek, melyeknek kész büntetőtörvényük van, időszertei cselekednének, há az egész büntetőtörvénykönyvet ezen időben átdolgoznák, midőn az eszmék még

ki/orrva nincsenek. Mindazonáltal az általános részben is szándékozom kevés, de melyreható változtatásokat tenni, olyanokat, melyek a büncselekmény elleni küzdelemben hatályosak. Idetartoznak nevezetesen a fiatalok büntetésekre vonatkozó intézkedéseknek egész sorozata, továbbá az a kérdés, vajjon a büntőnbüntetés fenntartassék-e továbbra is, vagy nem, hogy a feyházbüntetés minimuma leszállítsassék-e vagy nem, a fogházbüntetés minimuma felemeltesseék-e vagy nem és ide tartozik a pénzbüntetések végrehajtásának a javítása.

Vissontal Soma: A fogházbüntetés minimumának felemelése?

Ploz Sándor igazságügyminiszter: A fogházbüntetés minimumának felemelése, mert hiszen az ismeretes, hogy e csekély tartamu fogházbüntetések nagyon károsak. Különbözők ezt csak mint kérdést említettem fel, mely megfontolásra érdemes. Természetes, hogy azok a kérdések is, amelyeket a t. képviselő ur felhozott, pl. a lopás bizonyos neméinél a tulszigoru büntetés, továbbá a csalási eseteknek újabb átdolgozása, a hatóság elleni erőszak, a leánykereskedés eleni intézkedés és egyéb kérdések előtünk szintén ismeretesek.

Barabás Belának válaszulva kifejti a miniszter, hogy felette fontos feladatnak tekintette a telekkönyv revideálását és illette ebben az irányban a szükséges törvényelőkészítő munkálatok megteletét. A 25. ölyt év ismét csak arról győzött meg, hogy a betétszerkesztés a kívánt eredményt nem mutathatja fel és ennélgyva tovább is ragaszkodik azon nézethez, hogy mulhatlanul szükséges egy törvényt alkotni, mely a betétszerkesztést újabban fogja szabályozni.

Egyike azon munkálatoknak, melyek szintén háttérbe szorultak a polgári perrendtartással szemben, a gabona uszora tárgyában készített javaslat. (Halljuk! Halljuk!) Legközelebb szándékozom ebben az irányban is egy tervezetet nyilvánosságra bocsátani és egy szakértekezletet egybehívni s abban ezt a kérdést megvitatni. A kérdés igen nehéz, mert egyrésztől felette kívánatos és szükséges, hogy a jog örve alatt tisztességtelen ügyletek védelmet ne találjanak, másrésztől óvakodunk kell attól is, hogy a forgalomnak nélkülözhetetlen szabadságát ne korlátozzuk fölöslegesen. A tartalomra ez idő szerint nem terjeszkedhetem ki.

Szintén háttérbe szorult némileg a biztosítási törvény tervezete is. (Halljuk! a jobboldalon.) E tekintetben egy tágabb szakértekezletet tartottam azon tervezet felett, melyet még Szilágyi Dező igazságügyminiszter ur kidolgoztatott és hivatali elődöm átdolgoztatott, és ezen szakértekezlet véleménye alapján a tervezetet újból átdolgoztattam; az egy szűkebb tanácskozmányon ment keresztül s mint ilyet közöltem a kereskedelmi miniszter ural, aki erre nézve a kereskedelmi kamarákat meghallgatta. A kereskedelmi kamarák véleményei már beérkeztek, és egy vagy két észrevétel, hogy már legközelebb a kereskedelmi miniszter ur az ő saját véleményét ezen javaslatra nézve közölni fogja. Ezzel az igen fontos kérdéssel magam is tüzetesen szándékozom foglalkozni; végleges álláspontot még nem foglaltam el, mert itt is egyrésztől szükséges, bizonyos visszaéléseknek és bajoknak elejét venni, másrésztől óvakodni kell, nehogy a biztosítási üdvös intézménynek ártsunk. (Helyeslés a jobboldalon.) Remélem, sikerülni fog a keelő közepület megtalálása. Tárgyalás alatt van a részlet-ügyletről szóló törvénytervezet, valamint a család ügyletről és átruházásokról szóló tervezet is.

Szabadon itt még megemlíkeznem a gyakorlati államviszágának egységesítéséről szóló tervezetéről. (Halljuk! Halljuk!) A mint méltóztatnak tudni, a közoktatásügyi miniszter ur egy tervezetet dolgoztatott ki az elméleti államvizsgálatok egységesítése tárgyában. Én felette fontos igazságügyi érdekek tartom azt, hogy az a tervezet lényegileg abban az irányban lépjen életbe, hogy az elméleti államviszga létesíttessék és a kötelező doktorátus eltöröltessék. Fontos igazságügyi érdekek tartom ezt azért, mert szükséges, hogy a gyakorlati bírói vizsga és az ügyvédi vizsga egységtessék. (Helyeslés.) Az ügy jelenleg abban a stádiumban van, hogy én az utolsó tervezetre — mert már sok tervezet készült — bizonyos észrevételeket tettem, amelyekre nézve még a közoktatásügyi miniszter ur választ nem kaptam meg. Milyhet meg fogom kapni és milyhet megállapodunk ebben a tervezetben, azonnal közölni fogom azt a ügyvédi kamarákkal, a bíróságokkal, továbbá az ügyvédvizsgáló bizottsággal és gyakorlati bírói vizsgáló-bizottsággal. Akkor egyuttal azokat a kérdéseket is közölni fogom, amelyek a gyakorlati bírói vizsgálati törvény megállapítása végett oldandók meg. Ilyen kérdések: a vizsgáló-bizottság szervezése, különösen a vizsgára való kvalifikáció, a joggyakorlatnak tartama és miként való eltöltése; ilyen kérdés továbbá az is, hogy a gyakorlati bírói vizsgálat letétele után szükséges-e még bizonyos gyakorlatnak eltöltése a végből, hogy a jelölt az ügyvédi kamara lajstromába, mint gyakorlatra bocsátott ügyvéd, bevettessék. Szóval, ezek és más kérdések már meg vannak állapítva és ezek alapján aztán nagyon hamar összeállítható lesz a gyakorlati bírói vizsgálatról szóló törvényjavaslat amely egyidejűleg fog benyújtani az elméleti állami vizsgáról szóló törvényjavaslattal. (Helyeslés.)

Ezek után még csak röviden felel Major Ferencnek a törvényészki orvosi vizsgálat és a feyház-orvosokat illető kérdésre s beszédét így fejezi be: Teljes szívből viszonzozhatom az a kérelmet, amelyet Barabás t. képviselő ur hozzám intézett; hogy az igazságügyi kérdéseket ne tekintsük pártkérdéseknek. (Helyeslés.) Én is nagyon óhajtanódom tartom ezt. Oly kérdésekről van itt szó, amelyek pártkülönbség, nemzetiségi különbség nélkül a baza minden lakosának javára szolgálának. Méltók tehát arra, hogy valamennyien vállaltveit erővel, pártkülönbség nélkül dolgozzunk ezeknek megoldásán.

A nálom költségvetésem elfogadására. (Élénk

teljes és éljenzés a jobboldalon. Szónokot számosan üdvözlik.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Molnár Jenő nem tartja a nemzeti jog fejlődésére veszedelmesnek azt, hogy a germán jogrendszerből egyet s mászt átültetünk. Fődolgoz, hogy amit átvesszünk, az jó legyen. A katonai bíróságok reformja elodáshatlan. Szól a végrehajtás reformjáról, amelyenl azouban ezuttal talán sokkal sürgősebb a végrehajtási visszaélések megszüntetése. Attér ezután az árverési szabálytalanságokra, amelyek szintén égetővé teszik már a végleges és szigorú rendezkedést. A költségvetést nem fogadja el.

Kölsz János: Feltette az ügyvédi rendtartás hiányait s arra kéri a minisztert, hogy ezeken segítsen. Az ügyvédi kar egyik legkiválóbb régiója a mi társadalmunknak. Épp olyan képzet tagjai vannak, mint a bírói karnak. És az ügyvéd gyakran hiába fáradozik; tudását ügyességét hiába veti latba nem kap semmit; sűrűn előfordul, hogy ebben a bíróságok okoznak, mert az ügyvéd díjazása tekintélyes mértékben a bírói ítéletől függ. Eppen ezért az ügyvédi kar jó része már nem is ügyvédkedik, hanem közvetít, közbenjár s diplomáját igen sok fiatal ügyvéd nem azért szerzi, hogy azzal kenyeret keressen, hanem hogy jó házságot köthessen. Sürgős volna már nagyon az ügyvédi nyugdíjkérdés rendezése illetőleg megoldása is. Kéri a minisztert, fordítson gondot az ügyvédi rendtartás terbe vett revízió-ügyére. Egyebekben a költségvetést elfogadja.

Páder Részó óhajtja, hogy a fegyháztinteztetben születtek keresztleveleiben a születés helye ne tüntetessék ki. Kéri a minisztert, fordítson nagy gondot az uszoratorvény végrehajtására. A borspekuláció megrendszabályozását is melegen ajánlja a miniszternek. A költségvetést nem fogadja el.

Emmer Kornél konstatálja, hogy az igazságyügy vitánál nem domborodott ki a pártszempont. Az ellenzék magának vindikálta az ő beszédét, a jobboldalról pedig nem tiltakoztak ellene. Polemizál röviden Molnár Jenővel és Visontai Somával s kijelenti, hogy örömmel vette Visontai határozati javaslatát közlő azt, amely a bünyvádi eljárásról szóló törvény 16. §-áról szól. Visontai többi határozati javaslatát az igazságyügyminiszter által felhozott indokoknál fogva mellőzendőnek tartja. Barabásnak a bírói fizetésekre és tulerheltségre vonatkozó megjegyzéseire azt feleli, hogy ezt is érezte annak idején, de a bírói kar erre sohasem gondolt, a bírói kar tudja, hogy szegény az ország, de teljes odaadással, teljes lelkesedéssel szolgálja a magyar igazságyügyet. A királyi Kurian sohasem tapasztalta azt, hogy bárki, aki rendes bíró, akár kiegészítő bíró, az ő véleményét bármiféle szempontnak, külső körülménynek, hangulatnak alárendelte volna. Hogy a királyi Kurian a tudománynak, a bírói feltöltésnek az a respublikája uralkodik, amelyet ott tapasztalhatni, abban első sorban kiváló érdemei vannak a Kuria elnökének. Ajánlja a költségvetés elfogadását.

Visontai Soma félremagyarázott szavait igazítja helyre.

Elnök az ülést délután fél három órakor bezárja.

BELFÖLD.

Az elmaradt kitüntetés. Vörös László kitüntetésének elmaradásáról, amelyet mai lapunkban mi is szóvá tettünk, a felhivatalos *Magyar Nemzet* ezeket írja:

Egyik-másik lapársunk írva a párisi kiállítás kitüntetteiről, csodálkozását fejezi ki a fölött, hogy a kitüntetettek névsorából hiányzik Vörös László képviselő, volt kereskedelemügyi államtitkár neve. Azt hisszük, hogy ennek az állítólagos „mellőzésnek“ a főlemlgetése a legkevésbé sem törtenhetett a Vörös László tudtával. Mert amint ország-világ előtt ismeretes, hogy Vörös László, amíg államtitkár volt, igen kiváló és nevezetes működést fejtett ki a kereskedelmi tárca ügyeiben, államtitkárságától mégis olyan időben vált meg, amidőn még jóformán semmi része nem is lehetett a párisi kiállítás előkészítésében. 1898. augusztus 1-én ugyanis, amidőn Vörös László megszűnt államtitkár lenni, még a párisi kormánybiztosság hatáskörét megállapító tervezet nem készült el, tehát akkor arról, hogy egyáltalán történjék valami párisi kiállításunk érdekében, még szó sem lehetett. Nagyon kevés, vagy éppen semmi jogosultsággal sem bír tehát felelősségre a Vörös László mellőzéséről beszélni, aminthogy egészen fölösleges, hogy Vörös Lászlónak kétséget kizáró valóságos érdemein kívül még képzelte érdemeket is tulajdonítani. Ez egyrészt igazságtalanság, másrészt Vörös László nem szorult rá.

Visontai törvényjavaslata. A *Politikai Értesítő* jelenti dr. Visontai Soma országgyűlési képviselő holnap nyújtja be a képviselőháznak az országos ügyvédi nyugdíjalapról szóló törvényjavaslatát, közvetlen az igazságyügyi tárca költségvetésének tárgyalása után. A holnapi nap tolyamán a házszabályok értelmében csak a miniszter és dr. Visontai Soma szólhatnak e tárgyhoz; a miniszter nyilatkozata után szá-

vazás alá bocsátják a javaslat tárgyalását. Ha a Ház el fogadja a javaslat érdemleges tárgyalását, akkor a javaslatot az igazságyügyi bizottságnak adják ki.

As agráriusok szervezkedése. A *Budapesti Levelező* című könyvomat, ugyanaz, amely az agrárius szervezkedést jelentette a lapoknak, az agrárprogramra nézve a következő felvilágosítást adja:

A gazdák régi törekvése, hogy azok az óhajok és kívánások, amelyeket az O. M. G. E. tanácskozásain a gazdakongresszuson évek során kifejezésre juttattak, s melyek ma már fölélik mindazon kérdéseket, amelyek a magyar földművelés előbbre vitelére és mezőgazdasági válság megakadályozására alkalmasak: egy szerves programban gyűjtessenek össze és jőjjenek kifejezésre. Ez a program összessége a magyar agrár-törekvéseknek, az a magyar agrárprogram. Csak a rosszakarat lothatta reá a fenti értekezletre hogy e program alapján külön agrár-pártot akar létesíteni. Egy hang sem merült fel ebben az irányban, de igenis elhatározták azt, hogy az agrárprogramot, amely minden politikai párt keretében helyet foglalhat, a lehető széles körben terjesszék, népszerűsítsék s az egész országban általánosan ismertté tessék, törekedve arra, hogy a képviselőjelöltek a választásoknál ezt a programot pártkülömbőség nélkül magukévá tegyék. Ez az akció nem érinti a kormányt, nem a pártokat, de be fogja vinni az agrárkérdéseket a mainál nagyobb mértékben a képviselőházba. Erre szükség van és ennek örülhetnek mindazok, akik a magyar földművelés érdekeit szívükön viselik. A kiküldött bizottság a programot van hivatva elkészíteni és egy nagy gazdaggyűlést összehívni, mely a további teendők iránt hozza meg határozatait.

A függetlenségi párt értekezlete. A függetlenségi és 48-as párt ma este látogatott értekezletet tartott, amelyen a betegesen fekvő *Kossuth Ferenc* helyett *Thaly Kálmán* elnökölt. *Tóth János* ismertette a honvédelmi tárca költségvetését, mire a párt elhatározta, hogy a költségvetést még általánosságban sem fogadja el. Ezt a határozatot azzal okojta meg, hogy utóbbi időben olyan dolgok merültek fel, melyek a honvédséget csak mint a közös hadsereg kiegészítő részét szerepeltetik. A párt álláspontját *Thaly Kálmán* és *Tóth János* jogak kifejezni, de kivülök részt vesz a vitában a pártak több tagja is.

KÜLFÖLD. A Reichsrath.

Bécs, február 28.

A képviselőház mai ülését 11 óra után nyitotta meg az elnök. A beérkezett irományok fölolvásása után *Brozard*, *Hruby* és *Fressl*, a két utóbbi cseh nyelven, rövid kérdéseket intéztek az elnökhöz.

Erzord azt kívánja, hogy az elnök helyesebben alkalmazza a házszabályokat s feleljen a hozzá intézett kérdésekre.

Elnök azt válaszolja, hogy eddig sokkal nagyobb mértékben óta meg a szólásszabadságot, mint más parlamentekben szokás. Mint hogy azonban látja, hogy ezzel a szabadsággal visszaélnének, ezentul nem engedheti meg többé, hogy a házszabályok ellenére hosszú beszédeket mondjanak, mikor csak kérdésekről, vagy indítványok megokolásáról van szó. Az elnöknek komoly kötelessége, hogy előmozdítsa a ház munkaképességét. Kérve kéri tehát a házat, szivlje meg szavait s ne hozza őt abba a kellemetlen helyzetbe, hogy szigorubban kelljen kezelnie a házszabályokat. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon. Ellenmondás a cseh radikálisok részéről.)

A ház azután áttér a napirendre, vagyis *Heimrich*nek a gabona-határidőzlet megszüntetéséről szóló sürgős indítványa tárgyalására. *Heimrich* körülbelül egy óra hosszat beszélt indítványa érdekében. Utána *Formanek* szólalt föl cseh nyelven, majd *Süeny* okolta meg indítványát, melyet azonban a ház elvet.

A kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatot nyújt be a házaló kereskedés tárgyában.

Schneider az elnökhöz intézett kérdés alakjában azt kívánja, hogy a *zsidó újságíróknak* a képviselőkkel való érintkezésére két-három külön szobát rendezzenek be.

Elnök azt válaszolja, hogy az újságíróknak a ház tagjaival való érintkezését a házrend szabályozza és ő nem tartja magát hivatottnak arra, hogy ezen a renden változtasson.

Kaiser konstatálja, hogy a sürgősségi indítványok folytonos beadása az adófizetők pénzének olyan pocskolása, amelyre nincs méltóság. (Élénk helyeslés és taps balról. Nagy zaj, folytonos közbeszólások a csehek részéről.)

Süeny: Önök a mintaképei ennek a pocskolásnak!

Kaiser: Nekünk okunk volt rá! (Helyeslés és taps balról. Ellenmondások a csehek részéről.)

Elnök ismételtlen enged.

Süeny: Három éven át megrabolták a cseh nemzetet! Aki valakinek ellopja a nyelvét, az rabol. (Hosszantartó láрма.)

Kaiser: Mint férfiaknak kötelességünk volt nyiltan póstruálni! (Helyeslés és taps balról.)

Süeny: Nem férfiak, hanem utcai gyerkőcök módjára viselkedtek! (Komédiások! — kiáltják balról.)

Grösel: Tamtam-verők!

Süeny: *Hát a trombitákat ki hozta be?* Mi csak önököt utánoztuk. (Hosszantartó láрма.)

Elnök csönget.

Kaiser a mostani eljárást parlamentári csalárd-ságnak nevezi és azt kérdezi az elnöktől, hogy hajlandó-e sürgős indítványok benyújtásánál az indítványozót figyelmeztetni, hogy az indítvány rövid uton és időpazarlás nélkül bizottsághoz utasítható.

Elnök kijelenti, hogy erre a kérdésre a legközelebbi ülésen egyikében fog válaszolni.

Délután 1/2 órakor az elnök zárt ülést rendel el két naggyűlést interpelláció fölolvásása végett, amelyeknek némely része botránkozást kelt. Az egyik interpelláció a bucsu-levelekre, a másik egy hírlapi cikknek a Los von Rom-ügy miatt való ekobzására vonatkozik.

A zárt ülésen a bucsu-levelekre vonatkozó interpellációhoz hozzászóltak *Seitz* és *Scheicher* képviselők, azután pedig, mint vezérszónokok, az interpelláció ellen *Lueger*, mellette *Tschann*. Az interpelláción nyilvános ülésen való felolvasását elvetették. A másik interpelláción nyilvános ülésen való felolvasását vita nélkül vetették el. A zárt ülés negyed 6 órakor végződött.

Mikor az elnök újra megnyitotta a nyilvános ülést, **Wolf** odakiáltott neki:

— Ha még egyszer kifogásolni merészel ilyen ártatlan interpellációkat, *obstrukcióval* felelünk reá!

Elnök a legközelebbi ülést holnapra tűzi ki és 5 óra 25 perckor berekesztü az ülést.

Bécs, február 28.

Koerber és **Rezek** miniszterek s a feudális nemes-ség néhány tagja ma tanácskozást folytattak a csehekkel, hogy engedékenységre bírják őket azzal az igével, hogy Brümnen emek fejében cseh egytem fog létesülni. Hír szerint a vallás- és közoktatásügyi s a pénzügyi miniszterek a leghatározottabban ellenzik ezt a tervet, amely kilönböben a csehekkel sem elégi ki. Ennek következtében a miniszterelnök nem volt abban a helyzetben, hogy a németeknek határozott választ adjon. A német pártok vezérei a mára hirdett konferenciát holnapra halasztották.

A délafrikai szabadságharc.

London, február 28.

Fokvárosból jelentik: *Botha* Midieburg és Ermelo között áll seregével. *French* szembem áll *Mayer* Lukácsal. *Mayer* a pongolai erdőkerületbe vonult vissza csapatával. *De Wet* azon fáradozik, hogy Krutzinggerel *Richmond* mellett egyesüljön. *De Wet* 800 emberrel nyomul előre s kommandójának többi része és *Hertzog* kommandója nyomom követi.

London, február 28.

A reggeli lapok azt jelentik *Standerton*ból, hogy a *French* tábornok által zsákmányul ejtett boer ágyuk el voltak ásva s a lövészek találtak rájuk, mikor az angol szállító csapatok át akarták vinni egy megáradt folyón. Ugyanott nagy mennyiségű lövészer ástak ki. *French* tábornok megdicsérete a lövészeket ügyességükért.

A *Daily Mail* jelenti *De Aar*ból tegnapi kelettel, hogy 26-án sokkal több boert fogtak el, mint előtte való nap. A foglyok között, akiknek száma most már körülbelül 200, két boer parancsnok is van.

A *Standard*nak jelenti *Pretóriából* 26-iki kelettel, hogy *Botha* Lajos egy kis boer csapatot átkelt a delagoai vasuton és most *Middleburg*től északra áll. Valószínűleg a viljoenszi főhadiszállás és a boer kormány székhelye felé tart, mely utóbbi *Roosenkall* mellett van.

*Midieburg*ből híre jön, hogy a boerok pénteken fölgyújtották a rosmead-graafreineti vonalon lévő roodehogveti állomást. Az angolok visszakergették őket. Később ugyanazon a vonalon *Jakpoort*nál ütközet volt.

Brüsszel, február 28.

Az itteni transvaali ügyvivőség *valóillan*nak mondja azt a londoni hírt, hogy *Botha* Lajos *Kitchener*rel a boerok megadásáról tárgyal.

London, február 28.

Több esti lap jelenti: *Botha* Lajos ma délelőtt kevéssel 10 óra előtt formálisan megadta magát *lord Kitchener*nek.

London, február 28.

A Reuter-ügynökség jelenti, hogy a kormány még nem kapott hírt arról, hogy Botha megadta volna magát.

Brüsszel, február 28.

A transvaali követség megeafolja azt a hírsztelést, hogy Botha megadta magát.

De Aar, február 28.

Az utolsó jelentések szerint De Wel és Steyn a maguk és Hertzog kommandójának zömével az Oranje folyó déli partján táboroznak és alkalomra várnak, hogy átkelhessenek a folyón, amelyen most lehetetlen az átkelés.

Brüsszel, február 28.

A Petit Bleu-nek jelentik Utrechtből, hogy Krüger előnk táviratot kapott Pretoriából, amelyben veje, Kusi Malan és unokája, Krüger Péter halálát tudatják vele. Mind a ketten Delarey csapatához tartoztak és a Rustenburg környékén nemrég vívott csatában estek el.

HIREK.

Élet és halál.

Arról, hogy a halálraitelt ember lelkében mi minden megy végbe attól kezdve, hogy fölolvasták előtte az ítéletet, addig a pillanatig, míg megfojtja a kőtél, — én nem tudok semmit. Dosztojevskij többet mondhatott volna róla, mint akármelyikünk, aki írással foglalkozik és foglalkozott valaha. Beleértve ezek közé Hugo Viktort is, aki megírta egy halálraitelt utolsó napjának történetét, de nem élte át, mint az orosz kollégája. — A sejtésem azonban irtózatossá kinokról beszél. Órák alatt leszámolni azzal, hogy most már mindjárt mindennek vége... Hogyan eshetik az meg. Csendes nyugalom lehet az élet minden veszett indulata a mellett a végtelen lüktetés mellett, ami a síralomházban tombol az olyan ember lelkében, aki tudja, hogy innen csak egy ut vezet ki s az beletorkollik a kikerülhetetlen halálba. Nem tudom, hogy mit tartalmaz egy-egy óra közvetlenül az akasztás előtt, de belesáppadok, ha gondolok rá. Valami betűvel ki nem fejezhető, se visítással, se ordítással meg nem magyarázható kin.

S milyen hosszú. Ma reggel felolvassák az ítéletet s holnap reggel történik meg az aktus.

Visontai Soma azt mondta a miniszternek az igazságügyi tárcá budgetjének tárgyalása alatt, hogy rövidítse meg ezeket az órákat. Az igazságszolgáltatás ma már nem ismeri az inkvizíciót, ennél borzasztóbb kínzás pedig el se képzelhető. Az is fölösleges, hogy a bitófa alatt álló delikvens előtt még egyszer felolvassák a halálos ítéletet. Tudja már az amugy is, hogy nem ok nélkül ásták le a háta mögött a cölöpöt. Öljük meg a bűnöst, tapossuk el a nagyon ártalmas férget, ha már ennek így kell lenni, de ne kinozzuk fölöslegesen. A miniszter pedig, aki Visontai Somával egyformán jó ember, azt felelte, hogy ez nem megy olyan könnyen. A törvényben világosan ki van mondva, hogy a holnap végrehajtandó akasztásról hozott ítéletet ma kell kihirdetni. A bitófa alatt pedig csak az ítélet rendelkező részét ismétlik — és hogy végre is az akasztófa alatt törvényes aktusról van szó, a minnek meg kell adni a formáját.

Bátorkodom beállani harmadik jó embernek és a kegyelmes ur szíves jóindulatába ajánlom ezt a közbevető indítványomat.

Ha ma kell felolvasni annak a szerencsétlennek a halálos ítéletet, akit holnap elítélnek az igazságszolgáltatás a föld színéről, olvassák föl ma, — de este. Például tizenegy órakor. A bíró, az ügyész mind felvilágosított ember, csupa humanista. Nem is lehet másképpen. A foglalkozásunk annyira lelki nyomorúsággal ismerteti meg őket, hogy megtanulják számba venni a beteget, aki a vádoló és ítélő székük elé kerül. Ezek a fórumok szívesebben jönnek össze esti ítélethirdetésre, mint a

ma szokásos reggeli tárgyalásra, ha arról van szó, hogy az elítélt huszonegy órák kinszenvedése öt órára redukáltassék.

A hajnali ítélethirdetés pedig talán megtörténhetnék azelőtt, mielőtt a delikvenset kivetkez az akasztófa alá. Tudomásul venné az ügyész, a hóhér — s aztán az ügyésznek már semmi egyéb hivatalos funkciója nem volna, mint hogy három szóval átszolgáltatassa az elítéltet a hóhérnak.

Es aztán minden beteljesedett éppen úgy, mint ahogy a mai borzalmas gyakorlatban elfujják a méceset.

*

Hinné-e valaki, hogy ma, a huszadik században olyan gyerekek is születnek Magyarországon, akiknek a homlokára bélyeget üt a törvény, mondván: — bűnös anya gyermeke. Börtönben született. — Ez pedig így van s újra csak Visontai Soma volt az, aki ezúttal a szűztiszta ártatlanság védőjéül szegődött s arra kérte a minisztert, hogy segítsen valahogy azra a durva inzultuson, a mivel areulütjük a ma született gyermeket. Tegnap még nem is tartozott erre a világra s mamár az anyakönyvben a teherlappjára írják, hogy a tömlőben született. S ez végigkíséri az életet. Hát ugyan mivel szolgált rá. Hiszen mi nem büntetünk kilencediziglig — s a törvénykönyvünkben van, hogy az apák büneiért a gyermek nem felelős. Hát az anyákéért igen?

Dehogy, s a miniszter, a másik jó ember, rögtön ki is jelentette, hogy őt is foglalkoztatja ez az igazságtalanság. Majd tesz róla.

Azt hiszem, hogy ennek a kérdésnek, ami az életé, még sokkal könnyebb az elintézése, mint a másiknak a megoldása.

A tömlő valami utcában van s rajta a tábla a helyrajzi számmal. Méltóztassék ezt beleírni az anyakönyvbe — s végig élheti az életét a gyerek nyugalomban. Talán soha meg se tudja, hogy az első sírásához azok az egyhangú kopogó lépések adták meg a kíséretet, amelyekkel le és fel rötta a folyosót a cella előtt a fegyházor. S ha véletlenül fölvilágosítják majd a barátai arról, hogy miért született a vármegyeház utcában, hát legalább azok a bűnösök és nem az igazságszolgáltatás.

*

Megható ez a két dolog. Tökéletes törvénykönyv nincs. A miénk se az és ime kezdik reparálni nem a judikatura, hanem az emberszeretet szent jegyében. Az ellenzék elől nem zárkózik el a kormányon ülő hatalom, ha okosat mond s az ellenzék nem pazarolja el magát talmi effektusokra, hanem a szívét adja oda az ügynek. Ez a munka a szép munka s így gyönyörűség a törvényrevízió.

(Th)

Budapest, február 28.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Meránból jelentik, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös nejével együtt ma reggel hosszabb tartózkodásra odacérkezett.

— A beteg Frigyes császárné. Berlinből jelentik: Tegnap visszatért Cronbergből Renvers orvosának, aki Frigyes császárnét meglátogatta. A császárné állapota most kielégítő, kronikus fájdalmai ritkán jelentkeznek. Mindennap ülkei az ágyból és hosszabb ideig élvezi a friss levegőt. Renvers látogatása nem jelent valami akut veszedelmet, hanem ez a havonkénti szabályszerű látogatása volt. Edevár angol király szombat estéig marad Cronbergben nővérénél.

— Orvosnövendékek a miniszternél. A budapesti Tudomány-Egyetem orvosi karának első éves hallgatói küldöttségileg tisztelegtek Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszterénél. A küldöttség megröszönte az új szigorlati szabályrendeletet, mely a 39. § szerint már az 1900—1901. tanév első felében beiktatásra is érvénybe lépett és egyúttal kérte az átmenetileg mégis kötelezővé tett elővizsgálatok eltörlését. Wlassics mi-

nister a küldöttséget szívesen fogadva megígérte, hogy igyekezni fog e jogos kérelemnek eleget tenni.

— A Pannoniában. A Nemzeti Színház mai premijere után egészen esndes lett már a foyer is, amikor vagy ötven író, újságíró és művészember átvonult a Pannoniába és fehér asztaloknál ünnepelte a mi kedves kollégáinkat, Latskó Andort, akinek Testvérek című drámája ma oly megeredmelt, szép sikert aratott a Nemzeti Színházban. A felköszöntök hosszu sora emlékezett meg Latskó Andorról és az ő kiváló tehetségéről. Az elsőt Beöthy László, a Nemzeti Színház igazgatója mondotta, meleg szavakkal méltatva a Testvérek érdemét és sikerét. A baráti kör nevében Bródy Ernő beszélt, aki dr. Molnár Gézával együtt a kedves ovációt rendezte. Molnár Ferenc a Budapesti Napló szerkesztőségének lelkes örömét tolmácsolta, s mindezt Latskó Andor megindultan, hálás szívvel mondott köszönetet.

— A hadi év. A hivatalos lap mai közlése szerint a király parancsa folytán a közös hadügyminiszter február hó 20-ikán a következő legfelső elhatározást bocsátotta ki:

„Az 1900. év mint hadi év számítandó:

1. A Zenta, Kaiserin und Königin Maria Theresia, Kaiserin Elisabeth és Aspern hajóim hadi személynéhez tartozó valamennyi tengerészegységnek és pedig a Zentát illetőleg 1900. évi június hó 7-ikétől, a többi megnevezett hajót illetőleg a takai kikötőbe való megérkezésök napjától fogva;

2. hadseregem azon tagjainak, akik a Chili kihalni tartományba rendelt nemzetközi haderő főparancsnokához vannak beosztva, Kihalba való megérkezésük napjától fogva; valamennyinek 1900. évi december hó 31-ikéig bezárólag.”

— A statisztikai hivatal új igazgatója. Az országos statisztikai hivatal nemrégiben meghalt főnökének, Jekelfalussy Józsefnek utóda, egy könyvomat értesülése szerint, Vargha Gyula, az eddigi igazgató lesz.

— Millerand osztrák rendjele. Bécsből táviratoztak nekünk, hogy királyunk a Lipót-rend nagykeresztjével tüntette ki Millerand francia kereskedelmi minisztert. Ennek a kitüntetésnek érdekese az előzményei. A francia kormány ugyanis aggódott, hogy Millerand pártállása miatt nem fogja megkapni a kitüntetést, bécsi illetékes helyen tehát bizalmasan közölte, hogy a francia kormány is vissza fogja vonni az osztrák és a magyar kiállítók kitüntéseit ebben az esetben. Ez hatott. Millerand kitüntetését a hivatalos lap egyik közelebbi száma fogja közölni.

— A Belvárosi Szabadelvi Demokrata-Kör lakomája. Fényes estét rendezett ma a Belvárosi Szabadelvi Demokrata-Kör saját klubhelyiségében, a Nemzeti Szállóban Podmaniczky Frigyes, a Belváros képviselőjének tiszteletére. A diszes lakomán jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Hegedűs Sándor és Darányi Ignác miniszterek, Széll Ignác, Gromon Dezső és Gullner Gyula államtitkárok, báró Podmaniczky Frigyes, a szabadelvi párt elnöke, Dániel Gábor, a képviselőház alelnöke, Szentiványi Árpád, a szabadelvi párt alelnöke, Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke és a kör diszelnöke, Krajszík Ferenc közigazgatási bíró, gróf Tisza István, Gajári Ödön, Horánszky Nándor, Szivák Imre, Agoston József, gróf Forgách Antal országgyűlési képviselő, Sacellary Mihály miniszteri osztálytanácsos, a kör igazgatója.

Wekerle Sándor volt az első szónok, lelkes tószban ünnepelte Széll Kálmánt, aki társadalmilag legkiválóbb, politikailag leghivatottabb képviselője annak az igaz demokráciának szabadelviségnek, amely nemcsak beszél, hanem munkál. Az éljenzéssel fogadott lelköszöntő után Agoston József, a kör elnöke élte a kerület képviselőit, báró Podmaniczky Frigyes, majd Szivák Imre üritette poharát Darányi Ignácra.

Ezután az illusztris társaság harsány éljenzése közepette Széll Kálmán emelkedett szólásra. Az a szíves és meleg fogadtatás — ugymond — melyben a kör részesíti, mely hálával tölti el lelkét. Nagyon megtisztelte őt beszédével Wekerle, akivel már huszonhat éve dolgozik, mint hű munkatársával, egykori vezérével, akinek most ő a vezére. A visszhangot, amelyet Wekerle beszéde keltett benne, akarja kifejezésre juttatni. O a liberális eszmék szolgálatában áll, nemcsak mert igazak és ideálisak annak a tételei, hanem azért, mert ha van ország, melynek gyarapodása a liberalizmusból függ, úgy Magyarországnak első sorban szüksége van a liberalizmus tisztító erejére. Meg-megújuló tapsviharban a liberális eszmék érvényesülésére és diadalára emeli poharát, élte a főváros negyedik kerületének választó polgárait meleg szívvél, tiszta szívvél.

A viharos éljenzés lecsillapulta után báró Podmaniczky Frigyes negyven esztendősen képviselői múltjáról beszélté fiatalos hévvel dicsőítette az igaz demokráciát. Ezután a körnek agilis, általános rokonszenvű öröndő igazgatója, Sacellary Mihály élte Wekerle Sándort, utána pedig gróf Tisza István a tettekben nyilvánuló valódi demokrácia képviselőjét, báró Podmaniczky Frigyes; Horánszky Nándor Széll Kálmánt és Podmaniczky Frigyeset köszöntötte fel, végül zugó éljenzés között Hegedűs miniszter Szivák Imréről mondott tószot.

A diszes társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt, mindvégig élénk, vidám hangulatban.

— **Vilmos császár életveszélyben.** Vilmos császár ma délután halálos veszedelemben forgott és kevésbé mult, hogy áldozatát nem esett egy villamos vasuti kocsi vigyázatlanságának. A dolog, mint berlini tudósítónk táviratozza, úgy történt, hogy mikor a császár a brandenburi kapun át a kastély felé hajtott, az Opera mellett szembe jött vele egy villamos vasuti kocsi. A villamos teljes sebességgel közeledett a császár kocsihoz. Már-már kikerülhetetlen volt az összeütközés, mert a villamos kocsi felmondta a szolgálatot. Az utolsó pillanatban a császár kocsiisa egy rántással visszatartotta a lovakat, mire a lovak meghorpantak és megálltak. Jó szerencse, mert ugyanakkor a villamos kocsi — még folyton teljes sebességgel — elrohogott a császár kocsija mellett és surolta oldalát. A császár csak most vette észre, milyen veszedelemben forgott és kinézett az ablakon. A kocsi körül akkorára már nagy néptömeg csüdült össze. A császár barátságosan üdvözölte a közönséget és a hintó tovább robbogott. Egy rendőr felugrott a sebesen robbogó villamosra és felírta a kocsivezető számát. Az izgalmas eset egész nap közbeszéd tárgya volt Berlinben. Az egész városban egyébről sem beszéltek és mindenütt elítélték a villamos vasuti társaságot, amely már temérdek bajt okozott. Ebben a hónapban négy embert gázolt halálra a villamos, a mult hónapban ötöt; sulyosan megsebesültek a villamos kerekei alatt ebben a hónapban kilencen, a mult hónapban heten. Beszélnek különben, hogy a városi tanács szigoruan meg fogja rendszabályozni a villamos vasuti társaságot.

— **A fejedégyházai Haller-birtok.** A földművelésiügyi minisztérium tudvaleg megvásárolta a fejedégyházai Haller-féle birtokot, amelyen a segesvári osztagban esett hős honvédek sírjának emlékoszlópa áll. A kormány ezen a birtokon magyar telepet akar létesíteni a nemzetiségiek között. Most azt jelentik, hogy ez a birtokvétel még nem befejezett dolog. A földművelésiügyi kormány árverésen jutott a birtokhoz, de az árverést fölfolyamodással támadta meg maga a tulajdonos, özvegy Haller Lujza grófnő s az ügy a marosvásárhelyi királyi ítélő tábla elé került, amely közelebb határoz a kérdésben. Könnyen meglehet, hogy az árverést megsemmisítik s új árverést tűznek ki s lehet, hogy a kincstár elcsik a birtoktól, mert a nemzetiségi bankok erősen készülnek, hogy azt a földet megvegyék.

— **Krüger jövője.** A hazátlanná lett érdekes öreg ember, Krüger Pál nem Hágában, hanem Utrechtben fog megtelepedni és itt, elvontultan a sivár politikától, mint néma tiltakozás az erőszak joga ellen, eszöndben szándékozik leélni hátralevő napjait. Ez a terv akkor fogamozott meg a transvaali köztársaság utolsó elnökében, mikor legutóbb veszedelmes szembaját az utrechti klinikán szerencsésen megoperálták. Megszilárdította az öreg urnak ezt az elhatározását, — mely a politikai misszióval való lemondással azonos — a legutóbbi harcéri események híre és egyttal az is, hogy Hágában való tartózkodása által ne okozzon nehézségeket fajokonainak, a hollandusoknak. — Krüger politikai pályafutása ma már befejezettnek tekinthető. Valószínű, hogy ezentúl csak a jövő történetírói számára fog dolgozni az öreg szabadsághős. Hihetőleg emlékiratokban fogja letenni egy igazságosabb és ideálisabb kor számára hosszú életének szomorú tapasztalásait. Krüger származásáról sokat írtak a legutóbbi időben, de mindezt nem állapíthatták meg, hol is ringott tulajdonképpen az öreg elnök apjának bölcsője. Most megállapították, hogy Krüger ereiben thüringiai vér folyik. Egy Thüringiaiában meghalt Barth nevű ember özvegye és az elnök között ugyanis egészen közeli rokonság van. Ez az özvegy asszony Krügerleány volt s családi levelek kétségbevonhatatlan adatai szerint Krüger elnök apja Ohrdruf thüringiai városkából való. Mint az ottani patikárius fia tizenkilenc esztendőskorában oda hagyta a szülei házat, s hozzátartozói azt se tudták, hogy hová ment. Később kitűnt, hogy a Fokföldre vándorolt ki, s ott farmer lett. Özvegy Barthné apja, aki lelkes volt, szintén Ohrdrufban élt és Krüger elnök apjának testvére volt s e szerint Barthné unokatestvére az elnöknek.

— **Forster Géza ünneplése.** A vaskoronarenddel kitüntetett Forster Géza tiszteletére rendezett banketten részt vett Frey Ferenc orsz. képviselő is, aki régi jó barátja az O. M. G. E. érdemes igazgatójának. Frey Ferenc ezen a banketten egyebek közt a következőket mondotta:

„Nem lehet komolyan gondolkozó ember szép hazánkban, aki az agrár mozgalmat — amig az hazánk egyik legfőbb tényezőjének, a magyar gazdák érdekeit előmozdítani célozza, anélkül, hogy más foglalkozásnak, így például: az ipar- és kereskedelemnek épp oly jogos és a közőra elkerülhetetlen és hasznos törekvéseit nem gátolja — ne üdvözölné, ne helyeselné és annak a legjobb sikert ne kívánná.

— **Házasság.** Kókas József kisenjői löhercegi uradalmi felügyelő március 9-én vezeti oltárhoz Teschenben Mayer Heki kisaszonny.

— **Lechner Ágost halála.** Lechner Ágost egyetemi tanár, főrendiházi tag holttestét ma reggel helyezték ravatalra a Váci-utca 20. számú gyászházban. A ravatalos termet fekete drapériával vonták be. A holttest antik ércokorsóban fekszik, lépcsőzetes ravatalon. A kondoleálókat az elhunyt egyik nőrokona fogadja. A temetés dolgában ma délben határozott az egyetemi tanács. E szerint az elhunytat holnap, pénteken délután fél 4 órakor a budapesti tudományegyetem központi épületében szentelik be, ahol az első emeleti díszteremben megelőzőleg díszes ravatalra helyezik. A temetés a kultuszminiszter rendelkezése alapján történik, a főváros tanácsa pedig díszsírhelyet ajánlott föl. A gyászoló család temérdek részvétváratot kapott, a ravatalra pedig szebbnél szebb koszorúk érkeznek.

Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszter dr. Lechner Ágost egyetemi tanár elhunytá alkalmából a budapesti egyetem tanácsához a következő részvétváratot intézte:

Nagytelkinteti Tanács! Mélyen megrendülve értesültem arról, hogy dr. Lechner Ágost, a budapesti m. kir. tudományegyetem ny. r. tanára meghalt. Halála pótolhatatlan veszteség a budapesti egyetemre, amelynek egyik legrégebb és legkiválóbb díszes és büszkesége volt. Valamint pótolhatatlan veszteség a hazai közjog tudományára, aminek megalakításában teremtő munkásságot fejtett ki. A csapás a hazai jogtudomány egész világán kívül sokakat fog fájdalommal eltöltöni, de csak keveseknél lehet az érzés közvetlenebb, mint nálam, akinél a tisztelet és szeretet képesség megsokszorozta az a felejtéhetetlen viszony, amelyben vele, mint volt tanítványá és tisztársa álltam. Fogadja a nagytelkinteti egyetemi Tanács mélyen érzett részvételmét. Budapest, 1901. február hó 28.

Wlassics.

— **Nemzetközi történetíró-kongresszus.** Rómából jelentik, hogy ott 1902. tavaszán az olasz király védnöksége alatt nemzetközi történetíró-kongresszust tartanak és az olasz tudósok elítjéből álló rendező-bizottsághoz máris mindenfelől bejelentések érkeznek. Minthogy a kongresszus nemcsak a politikai történettel foglalkozik, hanem az irodalom, a művészet, a jog, az exakt tudományok, a filozófia stb. történetével is, — körülbelül vagy kilencszáz tudós megjelenésére számítanak. A kongresszus, amely Rómában fog ülésezni, Nápolyba és Firenzébe is ki fog rándulni. A végrehajtó-bizottság élén gróf di San-Martino Henrik áll. Erdekes levélben válaszolt Mommsen, a nagy német tudós, az olasz bizottság meghívására; Mommsen így ír:

Kedves barátom! Távoll maradtam-e a római történetíró kongresszustól Mommsen Tivadar? — Kérde ön... Más időben én lennék az első és a legjelkesőbb tag, de megváltozott az idők járása, úgy rémlik nekem... Talán csalódom. Mindenesetre írja a nevetem a listára. Talán nem egészen álom és csalódás ifjúságomnak álma: egyesülve látni a jelenkor civilizációját a multnak tanulmányozása mellett! Talán nem vesztet ki még a régi olaszok szép érénye, a szívnék vendégzseregete Itália jelen nemzedékéből. Híve:

Mommsen.

Mommsennek azt a nyilatkozatát, hogy megváltozott az idők járása, így magyarázzák: Itáliában nagyon rossz néven vették az ősz tudóstól, hogy a szerencsétlen abessziniai háború alkalmával kicsinylőleg nyilatkozott a modern Olaszországról.

— **A Magyar Földrajzi Társaság** ma délután Gerster Béla elnöklele mellett ülést tartott, amelyen Pompéry Elemér érkezett a nikaraguai csatornáról.

A csatorna, amely az Atlanti Óceán köti össze a Csendes Óceánnal San-Juan és Greytown között van tervezve. A csatorna építését már 400 év óta tervezik és előadó érdekesen változa az ez idő alatt felmerült építési tervek, amely most végre a megvalósulás felé közeledik.

Utána Kiss Gyula vendég olvasott fel Szibéria tundrairól. Felolvasó a mult esztendőben a szibériai vasut munkálatánál egy orosz részvénytársaság szolgálatában volt részt. A tundra Szibéria északi részén végig húzódik zombék. Ránk nézve ez a vidék azért érdekes, mivel ósakiói között első helyet foglalnak el az asztályok, a magyarnak legközelebbi nyelvrokonai. A tundra eddig elöttünk teljesen ismeretlen fogalom. Jellemző sajátága, hogy földje óriási mélységben örökké meg van fagyva. A nyári meleg befolyása alatt a föld felső rétege megolvad és víz borítja az egész tundrát, de a nedves felső rétegben is csak igen primitív növények fejlődnek, főleg moha és elköresodott bokrok.

— **Ingyen-kenyér.** A Podmaniczky-utcai kenyérszító boltban tegnap 16.000 adag kenyéret osztottak ki. Ujjonnan adakoztak: Szabó Lure 15 kor., Fried Bertalan 5 kor.

— **Madách-émléket.** A Balassa-Gyarmaton állítandó Madách-émlék alapja ivárá Balassa-Gyarmaton március 9-én a vörmegei iskérház termeiben Madách-émlékéstélyt rendez az eméky bizottsága.

— **Baleset a népkonyhában.** A Jósika-utcai népkonyhában szerencsétlenül járt Schmatz Ferenc lakatossg még olyavást eszméletlenül fekszik a Rókusban. Sérülése sulyos, mert koponyája repedt meg de az orvosok biznak felgyógyulásában.

— **Deroulède leleplezése.** Deroulède, a véresszájú demagóg, az 1899-iki februári pucos mostani árfordulóját találta a legalkalmasabb időpontnak arra, hogy barátai és politikai elvtársai előtt, akik őt San-Sebastianban fölkeresték, valamásokat tegyen és föllebentse a fátölt a füstbe ment államesiny titokban maradt részleteiről. Deroulède szerint az 1899. február 23-iki államesiny nagyon jól ki volt eszelve és csakis azért hiúsult meg, mert ő mereven és hajthatatlanul ragaszkodott ahhoz, hogy a politikai fordulat ne jelentsen fordulatot az államformában is. Deroulède az ő republikánus érzelmeit egy érdekes epizód elmondása által illusztrálja:

A február 23-áról 24-ikére virradó éjszakán át őrszemlet tartottam és megjelöltem azokat a pontokat, melyeket csapataink által elfoglalandóknak véltem. Bevégezve intézkedéseimet, reggeli öt órakor tértem haza és nemcsak rá egy uri ember — akinek nevét nem akarom elárulni — toppant be hozzám. Néhány bevezető megjegyzés után ez az ur a következő kérdést vetette föl:

— És mit szólna ön ahhoz, ha holnap az orleansi herceg az ön barátai körében jelenne meg?

— Értésítés ez, amit ön most mondott, vagy talán meghívás? — kérdém.

— Egyszerűen csak kérdés.

— Jól van, — feleltem, tehát tudja meg, ha az orleansi herceg holnap az én hiveim között meg fog jelenni, akkor a fülénél fogva viszem ki. Én republikánus vagyok, és éppen olyan ellensége a királyságnak, mint a parlamentáris köztársaságnak. Csakis a köztársaság érdekében küzdök és senki sem tesz engem a királyság ügynökévé.

— De hiszen én nem azt mondtam, — szölt hevesen a látogató — hogy az orleansi herceg holnap itt lesz. Sőt ellenkezőleg, okvetlenül meg merek esküdni rá, hogy nem lesz itt.

— Én meg esküszöm önnek, hogy jól fogja tenni, ha meg nem jelenik.

Másnap aztán tizenkét és négy óra között egy titkos kép minden előkészületet megsemmisített. A csapatok helyeinek a kijelölése és ezeknek elosztása, a menetelési terv, a vezérek kijelölése — mindmennyi haszontalan fáradságnak bizonyultak. Este Marcel Habertet és engemet elfogtak. Többet nem akarok mondani és nem is mondhatok. Arról azonban biztosíthatom önöket, hogy törekvésem csakis azért hiúsult meg, mert a royalisták megértették, hogy én a köztársaságnak rendíthetetlenül híve vagyok.

Egybevetve ezt a leleplezést azzal az ismeretes tényvel, hogy a pucos idején az orleansi herceg csakugyan Belgiumban és pedig a határszelen tartózkodott, kétségtelemé válik, hogy a royalisták visszavonulásán szenvedett hajtórést az államesiny. Amint ugyanis a royalisták arról győződtek meg, hogy Deroulède nem hajlandó kötelek állani, azonnal leszereltek és így a hóboros demagóg magára maradt s elvesztette lába alól a gyékényt.

Hír szerint az az uri ember, akinek nevét Deroulède elhallgatta, senki más, mint Guerin, az a fanatikus orleanista, aki a Dreyfus pör idején Párisban valóságos ostromállapotot provokált.

— **Nagy tűz Bécsben.** Ma este hat órakor nagy tűz pusztított Bécsben a felső Dunaparton. Schöller Fülöp lovaknak, az urakháza tagjának négyemeletes bérháza kigyuladt. Pár perc alatt lángban állott az egész tető s a szomszéd házakat is leenygették a kipattanó szikrák. Bécs város valamennyi kerületének tűzoltósága kivonult s késő este sikerült is lokalizálni a tüzet. A háztulajdonosnak a negyedik emeleten berendezett pompás lényképészeti műtermében nem esett kár. A lángok ellátszottak a külvárosokba is s egész népvándorlás indult a Dunapartra. A ház portása, aki elsőnek vette észre a veszedelmet, a nagy izgatottságtól megőrült.

— **Tanitók és szülék.** Sok a panasz mindig, hogy az iskola megy a maga útján és nagyon ritkán találkozik a családi neveléssel, pedig a tanítványok érdeke az, hogy ez a két tényező össze működjen. A sok panasz és vitakozás eredményének tekinthető az az értekezlet, amely a felső-erdősi iskola tanítóit és az odajáró gyermekek szülőt gyűjtötte egybe az iskola nagytermében annak a megbeszélésére, hogy az iskola és az otthon között valamilyen harmóniát teremtsenek. Két kérdést terjesztettek a szülék elé: hogy vajjon szükséges-e a házi feladat a gyermekeknek és hogy helyesnek tartják-e az iskolai kirándulásokat. Az értekezlet eredménye az lett, hogy a szülék helyeslik a házifeladatok rendszerét és hasznosnak tartják az iskolai kirándulásokat. A két kérdés praktikus kivitelére nézve is sok jó eszme merült fel a tanácskozás során, amelynek sikeres eredménye következtében rendszeresíteni fogják az ilyen értekezleteket.

— **A Hazánk új szerkesztője.** A Hazánk című napilap szerkesztését március elsején Buday Barna, az Országos Gazdasági Egyesület titkára veszi át.

— Az ötödik emelet. Budapestén idáig nem volt ötemeletes ház, hivatalosan legalább nem. Egy-két ambiciózus házról utólag kislútt, hogy vétett az ötödik emeletet tiltó építési szabályrendelet ellen, de hát azokat s lehetett lerombolással büntetni. Valahogy elgázolták hát a dolgot. Az ötödik emelet azonban nem nyugodott s minden áron honossághoz akart jutni Budapesten. Most végre kivívta a jogát, de úgy, hogy lesz is ötödik emelet a fővárosban, meg nem is. **Pucher József** volt az, aki végre magában a közmunkák tanácsában indítványozta a megfelelő építési szabályzat megváltoztatását. Ennek a szabályzatnak a szándékosságoktól paragrafusai tiltotta közegészségügyi érdekből az ötödik emeletet, annyira szigorúan, hogy minden eshetőségre a félemeletet (mezzanin) is emeletnek minősítette. Pucher a szabályzatnak olyan kibővítését javasolta, hogy köztereken és széles, monumentális természetű utvonalak telkein, ahol a monumentális építkezés amúgy is megkívánja a magas földszintet, engedjék meg a földszint üzlethelyiségeknek egy üzleti karzattal való megosztását. Ezt a karzattal ne tekintsek aztán emeletnek, s az épület amellett ne emelkedhessék túl az eddigi méreten. A közmunkák tanácsa aztán véleményadás végett kiadta a műszaki osztálynak az indítványt azzal a kérvénnyel együtt, amelyet a Korb és Giergl cég, a Klotild főhercegnosony palotáinak építője nyújtott be a közmunkák tanácsához hasonló tartalommal. A minap pedig döntött a tanács ebben az ügyben s az építési szabályzat említett paragrafusát módosította az indítványok értelmében, de a következő feltételekkel:

1. az épület homlokzatának úgy kell kiképezve lennie, hogy a megosztott földszint külsőleg egy emeletort mutasson;
2. a megosztással keletkező alsó helyiségek úrmagassága legalább négy méter, a fölöttek levő helyiségek úrmagassága pedig legalább három méter legyen;
3. a megosztott földszintnek úgy alsó, mint felső helyiségei csakis üzleti célokra használhatók, lakásul pedig csakis a házmaster számára.

A szóban lévő építési szabályrendelet alapján véve tehát továbbra is érvényben marad, igazi ötemeletes háza ezennel sem lesz Budapestnek, hanem csak olyan ötemeletes házféle épületei, mint amilyenek például Klotild főhercegnosony belvárosi palotái. És itt lehetetlen nem gondolni arra a véletlen körülményre, hogy az ötemeletes építkezés tulajdonképpen Klotild főhercegnosony házával kezdődik, holott férjének, József főhercegnek nagynevű atyja, **József nádor**, akinek egykor a főváros felvirágoztatása jutott hivatásul, csak legfőbb *kélemeletes* házakról álmodott.

— Sikasztó katona. **Wiesenberg Mór**, egy nádor-utcai kárpitosnak a fia — ámber még fiatal legény — sok rosszat írt a tüze. Egy évvel ezelőtt egy budapesti üzlettel, ahol alkalmazva volt, kilenecszáz forintot elszakasztott s a pénzzel Berlinbe szökött. Egy ideig, amíg a pénzben tartott, vígan élt odakint, de nem soká tartott a jó élet, mert a kilenecszáz forint elogyott. A fiatal sikasztó utolsó pár forintján revolvert vásárolt és öngyilkosságra határozta magát. A golyó nem jól talált, Wiesenberg Mór kigyógyult súlyos sebéből és szülei ekkor hazahozták. Egy pár hétig otthon élt a szülői házban, de aztán katonának kívánkozott, s az apja beadta a 32-ik gyalogezredbe. Itt — jó írása lévén — irodába tettek a kiképzés után, s két héttel ezelőtt megszökött ezredétől. Már kiadták ellene a körözlevelet, amikor észre tért s maga jelentkezett. Így történt, hogy csak nyolc napra ítélték a megtért szökevényt. Wiesenberg Mór azonban nem javult meg, mert ma újra megszökött ezredétől, miután az ezred sikkasztó magához vett egy pár tizest. A szökevény sikkasztó most mindenfelé keresik a fővárosban.

— Jótékonykassza a telefonon. A Telefon Hírmondóknak a Terézvárosi Közjótékonykassza Egyesület javára rendezett hangversenye alkalmával újabb a következő adományok érkeztek szerkesztőségünkhöz: Wein János 20. N. N. gyűjtése 6, Justh István 4, Bohn József 3, Ormos Félix 2, Schlesinger és Kleinberger 2, Horváth Borcsa és Marcsa 1, dr. H. A. 1, Emil bácsi 1, Scher Mór 1. 36-ik Rácz László 2 korona. Összesen 43 korona. Ezzel együtt befolyt eddig 79 korona.

— Egy bankbukás örültje. Bécsben ma megőrült egy gazdag földbirtokos, mert egy bank bukása kuldusbotra juttatta. **Kernál Ferdinándnak** hívják és a **nussdorfi takarékpénztárnál** vesztette el egész vagyonát. A takarékpénztár összes vesztése egy millió korona. Egyelőre ennyi hiányt derített ki a vizsgálat. Ebben az ügyben különben ma küldöttség járt **Lueger** polgármesternél és segítséget kért tőle. **Lueger** megígérte hogy a Reichsrathban is szóvá fogja tenni a dolgot és oda fog hatni, hogy perenkívül intéződjék el az ügy. A bukott takarékpénztárban összesen két millió korona betét volt.

— Halálhír. **Özvegy Tasner Antalné**, született Tenczer Emilia ma Attila-utcai lakásán meghalt. A boldogult matróna férje halála után 40 évig viselte az özvegyi fátvált, csendes visszavonultságban, pedig valamikor igen előkelő részt vett a főúri társaságokban. Férje gróf Széchenyi Istvánnak másfél évtizedig titkára és hazafias törekvéseiben lelkes munkatársa volt mindaddig, míg nem a gróf 1848. szeptember 5-ikén visszavonult a közügyektől. Tudvalevőleg Tasner Antala bizta gróf Széchenyi István összes naplóját, jegyzeteit és írásait, és özvegye e kincset a Magyar Tudományos Akadémiának adta át, amely az irodalmi hagyatékot **Zichy** Antallal feldolgoztatta. A boldogult matrónát március 1-én délután 3 órakor temetik; a gyászmise másnap délelőtt 10 órakor lesz a krisztinavárosi templomban.

Tegnapelőtt meghalt **Tiszalókn** dr. **Kiss Jenő** Szabolcsvármegye volt tisztí orvosa és lödbirtokos 57 éves korában. Dr. **Kiss Jenő** neve sürüen szerepelt egy időben a nyilvánosság előtt. Akkor volt ez, amikor az ország közvéleményét a tiszaezlári pör foglalkoztatta. A közigazgatási hatóság dr. **Kiss Jenő**t is kiküldte szakértőül a Tiszából kihuzott holttest megvizsgálása végett. **Kiss** közreműködött a boncolásban és a bűnpör végtárgyalásakor dr. **Trajtler** Soma szabolcsmegyei tisztí orvos véleményéhez csatlakozott, amely szerint a dadai hulla nem lehet Solymosy Eszter holtteste, mert nagy kórülönbség forog fenn. Aztán szerintük a dadai holttest hosszabb időn feküdt a vízben és ennek következtében fel sem ismerhető többé. Dr. **Scheutbauer** és **Belki** egyetemi tanárok tudvalevőleg épp az ellenkezőjét állították és nagy tekintéllyel és tudásukkal kimutatták a két szabolcsi orvos tévedéseit.

Balassa Lajosné született **Szűcs** Ilona február 26-án Lepsényben 61 éves korában meghalt. Temetése holnap lesz Kápolnás-Nyéken.

Tamási Tamás kereskedő február 27-én 68 éves korában Kolozsváron meghalt.

— A munkanélküliek mozgalma. A munkanélküliek — mint már említettük, — ma estére gyűlést terveztek a külső Váci-úton lévő Huber-féle vendéglőben, a főkapitány azonban a multkorai zavargásokra való tekintettel, nem vette tudomásul a bejelentést. A munkanélküliek úgy tervezték, hogy a tilalom dacára is megtartják a gyűlést s ezért a rendőrség nagy apparátussal vonult ki a külső Váci-útra. **Czajlik** rendőrtanácos vezetése mellett vonult ki a sok lovas- és gyalogos-rendőr, hogy a gyűlést megtartását és az esetleges rendzavarást megakadályozza. Dolguk azonban nem sok akad, mert a munkanélküliek megmondolták magukat és alig gyűlt egybe száz ember a Huber-féle vendéglő előtt. Ezeket is hamarosan szétkergették a rendőrök. Bent a vendéglőben ezalatt **Groszmann** Miksa és a többi munkásvezérek elhatározták, hogy hétfőre öt helyre hívnak egybe munkásgyűlést, hogy a rendőrséget szétoszlassák és kifárasztják. Valószínű azonban, hogy a főkapitány ezeknek a gyűléseknek a bejelentését sem veszi tudomásul.

— A Ganz-gyári Dalnok által február 2-án rendezett jótékonycélú hangverseny alkalmával felülfizettek a munkanélküliek javára: Darányi Ignác miniszter 20 K., Márkus József polgármester 6 K., dr. Kornfeld Zsigmond vezérigazgató 8 K., dr. László Zsigmond 10 K., Mitterdorfer Lajos igazgató 6 K., Máv. gépgyári tisztviselő 7 K., 20 fillér, Magyar acéláru-gyár-vezénytársaság 20 K., Rimamurány-salgótarjani vasműi részvénytársaság 20 K., Kitéser Sámuel 20 K., Strasser J. igazgató 16 K., Chandoir Gusztáv 10 K., Schlick gyár 5 K., Ginter Károly 2 K., Biachné urnő 8 K., Fureht Ferenc 1 K., Markovics István vendéglős 5 K., Egyedv Iván János 2 K., Zeglédv János 1 K., Haluska János 2 K., Strakovics Jenő 1 K., Kapoun Rezső 60 L., Hankis Árpád 1 K., Hindray Gyula 1 K., Frgal Antal 1 K., Aranyossy Gyula 1 K., Bognár Ignác 1 K., Brezová József 1 K., Petényi Pál 1 K., Simon István 1 K., Kinal György 1 korona.

— Betörés egy hitelszövetkezethe. A nagykaposi hitelszövetkezet helyiségébe — mint onnan a főkapitányságnak táviratozták, tegnap éjjel kassza-furók jártak. Az éj leple alatt felkészítették az egyik Wertheim-szekrényt s abból 1300 korona készpénzt elloptak. Minden jel arra mutat, hogy a betörés budapesti gonosztevők követték el. A rendőrség kézrekerítésükre megtette a szükséges intézkedéseket.

— A Debreceni Kör táncvigalma. A Debrecen város védnöksége alatt álló **Debreceni Kör** március 2-án saját helyiségeiben (Kerepesi-ut 30.) hangversenynyel egybekötött bási-estélyt rendez.

— Osztályorsójáték. Az osztályorsójáték mai húzásán **sádezer koronát** nyert **8032, harminecezer koronát** 58593, **tizenöt ezer koronát** 68244, **tíz ezer koronát** 7-873 **öt ezer koronát** 79677, 48293, **hátezer koronát** 22450 87971 83436, **ezre koronát** 6736 80823 93018 9224, **öt száz koronát** 94581 92740 39187 12620 40171 87603 68296 41870 91763 1594 59482 77672 73110 71501 8655 85215 70755 51231 65844 4244 69903.

(x) Kérjünk mindenütt Enke-gyűjtőt!

Az új rendjelek.

Budapest, február 28.

Bécsi levelezőnk már értesítette e lap olvasóit a Lipót- és Ferenc József-rend fokozatában alapított új rendjelekről. A hivatalos lap mai száma két királyi kéziratban tudatja ő felségének azokra vonatkozó elhatározását. Az egyik kézirat **Szell Kálmán**nak, a másik **Goluchowski** külügyminiszternek, mint az uralkodóház miniszterének szól s az utóbbiból megtudjuk a két új rendjel-alapítás részleteit is. A két legfelsőbb kézirat így hangzik:

I.

Kedves Széll! Indítatva éreztem Magamat Lipót-, valamint Ferenc József-rendemmel új rendfokozatok szervezése által változtatásokat eszközölni. Midőn Önt erről értesítettem, közlöm Önnel egyidejűleg azon kéziratom másolatát, melyet ezen alkalomból Házam és a külügyek miniszteréhez intéztem.

Kelt Bécsben, 1901. évi február hó 24-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Szell Kálmán, s. k.

II.

Kedves gróf Goluchowski! Az Engemet, mint a nagyatyám, néhai I. Ferenc császár ő Felsége által 1805. évi július hó 11-én alapított Lipót-rend nagymesteri tisztségének örökösét, a rend szabályai 27-ik §-a alapján megillető jogot gyakorolva, indítatva éreztem Magamat elrendelni és megállapítani, hogy a Lipót-renddel eddig fennálló legfelső fokozat ezennel két külön osztályban adományoztassék.

Ezen osztályok egyike megtartja az eddigi „nagykereszt” elnevezést. Az ezt közvetlenül követő, tehát a nagykereszt és a közpékereszt közé illesztendő osztály az „első osztály” nevet viselendő.

A Lipót-rend tehát, a rend szabályai 3-ik §-ának megváltoztatásával, mostantól kezdve négy fokozatból áll s ezek:

1. nagykeresztesek;
2. az első osztály tulajdonosai;
3. közpékeresztesek;
4. lovagkeresztesek.

A nagykeresztesek, közpékeresztesek és lovagok számára való rendjelvények változatlanok maradnak.

Az első osztály tulajdonosai részére jóváhagytam az Ön által előttem javaslatba hozott rendjelvényeket és szentesitem az Ön 1901. évi január 27-iki előterjesztéséhez szabatos művészi kivitelben mellékelve volt mintát mely ezen rendjelvény minden jövőbeli elkészítésénél hiteles mintául szolgáljon.

Továbbá, indítatva éreztem Magamat, hogy Ferenc József-rendem 1849. évi december hó 25-én kelt szabályzatának 21-ik §-a alapján ezen rend közpékeresztje és lovagkeresztje közé illesztendő új rendfokozatot alapsítsak, mely a „tisztí kereszt” nevet viselendő.

A Ferenc József-rend tehát mostantól kezdve négy fokozatból áll s ezek:

1. nagykeresztesek;
2. közpékeresztesek csillaggal és csillag nélkül;
3. tisztik;
4. lovagok.

A Ferenc-József-rend tisztjeinek osztálya részére Ön által javaslatba hozott rendjelvényeket jóváhagyom és az Ön 1901. évi január 27-iki előterjesztése kapcsán Nekem bemutatott, szabatos művészetű kivitelű készült illető mintát, mely a rendjelvény elkészítésénél hiteles mintául tekintendő, szentesítem.

Ez intézkedéseim további kiegészítésül azon rangviszonyt illetőleg, melyben a jelen kéziratommal alapított új rendfokozatok rendjeim többi osztályaihoz állanak, megállapítottam, hogy

1. a Lipót-rend első osztálya egyenrangú a vaskorona-rend első osztályával, úgy, hogy e két rendjel tulajdonosai egymás közt kinevezésük kelte szerint sorakoznak és ünneplés alkalmánál, például az urnapi körmenetnél, vagy másnemű rend-ünnepeknél, egymás közt elvegyülve tartoznak megjelenni.
2. Ferenc József-rendem tisztjei egyenlő rangot bírnak vaskorona-rendem III-ik osztályu lovagjaival.

A fentiekről Önt saját tudomása, valamint miniszterelnökeim megjelölő értesítése és a még szükséges további rendelkezések megtétele végett oly hozzáadással értesítem, hogy Ferenc József-rendem kancellárjához és Lipót-rendem irodájához a megfelelő kéziratosokat egyidejűleg kibocsátom.

Kelt Bécsben, 1901. február hó 1-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

(A rendjelek fokozata.)

A hivatalos lap ugyanakkor leírja az új rendjeleket és tudatja, hogy ő felsége február 1-én kelt elhatározásával a rendjelek egyes osztályai és fokozatai közti rangviszonyt következőleg állapította meg:

- I. A királyi magyar Szent István-rend nagykeresztje.
- II. A császári osztrák Lipót-rend nagykeresztje.
- III. A császári osztrák Lipót-rend első osztálya és a császári osztrák vaskorona-rend első osztálya.
- IV. A császári osztrák Ferenc József-rend nagykeresztje.
- V. A királyi magyar Szent István-rend közpékeresztje.

VI. A császári osztrák Lipót-rend középkeresztje.
VII. A császári osztrák vaskorona-rend másod-
dik osztálya és a Ferenc József-rend csillagos közép-
keresztje.

VIII. A királyi magyar Szent István-rend kis-
keresztje.

IX. A császári osztrák Lipót-rend lovagkeresztje.

X. A császári osztrák Ferenc József-rend közép-
keresztje.

XI. A császári osztrák Ferenc József-rend tiszti
keresztje és a császári osztrák vaskorona-rend harmadik
osztálya.

XII. A császári osztrák Ferenc József-rend
lovagkeresztje. Minden sorozatrenden kívül állanak:
a) a katonai Mária Terézia-rendjel; b) a „Művészetért
és Tudományért“ diszjelvény; c) minden egyéb, a
közélet valamely terén szerzett érdemek jutalmazására
szolgáló kitüntetések.

Mourey felolvasása.

Budapest, február 28.

A Budapesti Újságírók Egyesülete helyiségének nagy termében ma este nagy és előkelő közönség jelent meg, hogy meghallgassa Mourey Gabrielenak, az ünnepelt francia műkritikusnak előadását *Puis de Chavannes*-ről, a múlt század legnagyobb festőjéről. Ott voltak *Wlassics Gyula* yallás- és közoktatásügyi miniszter nejevel, gróf *Andrássy Gyula*, a Nemzeti Szalon elnöke, *Riffault Agost* francia konzul, *Pretre* francia alkonzul, *Szinnyey Merse Pál*, *Radics Jenő*, *Bartay Ede* királyi tanácsos, *Zala György*, *Márk Lajos*, *Bruck Lajos*, *Bihari Sándor*, *Manheimer Gusztáv*, *László Fülöp*, *Kacziány Ödön*, *Zempléni Tivadar*, *Fényes Adolf*, *Bruck Miksa*, *Ujváry Ignác*, *Ruhovics Márk*, *Vajda Zsigmond*, *Teltsch Ede*, *Gellert Géza*, *Szikszay Ferenc*, *Déry Béla*, *Köves Izso* művészek, a francia kolónia tagjai szép számmal, hírlapírók és számos előkelő hö gy.

Nyolc óra után érkezett az egyesület helyiségébe gróf *Andrássy Gyula*, utána *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter, kiket *Vézi József* elnök fogadott.

Ezután viharos tapsoktól fogadva megjelent az emelvényen *Mourey Gabriel* és elsőben a közönséget üdvözölte. Közönségét fejezte ki megjelenésükért a miniszternek a főkonzulnak, a hírlapíróknak és a művészeknek. Megtanulta ismerni a tradíció nélküli magyar művészet erejét és a benne megnyilatkozó édes melankóliát, amely Petőfi világsodálta művészetével oly rokoni. Ezt a szép aposztrofálást nagy tetszéssel fogadta a közönség és ezután *Mourey* hozzáfogott az előadáshoz.

Puis de Chavannes általános jellemzése után a mester közvetlen környezetéből megfigyelt intimításokkal, munkáinak pszichológiai rugóra mutatott rá. A mester műveinek ismertetésénél az *Uránia-színház* vetítő gépezete segítségével mindjárt be is mutatta az egyes festményeket. A közönség gyönyörködve látta feltűnni a fehér ernyőn a *Szent-Genovéa* ciklust, a *Sorbonne* fal-festményeit, a *Bretagnei* halászt, a *Marseille* város számára készített freskókat és a művész többi mester-műveit. A vonzó előadást e szavakkal fejezte be *Mourey*:

— Egész életét az ideál és a szépség szolgálata-
tában és az igazság és költészet szeretetének szentel-
te. Ebbe a mi kicsinyes és haszonhajhász száza-
dukban ő volt az egyetlen, aki tisztán és büszkén
kikerülhetett mindenből, ami kicsinyes és közönséges.
Azokért a szépségekért, amelyeket adott s amelyeket
művei folytonosan nyújtanak, kell, hogy megőrizzük
összhangját és tisztaságát azoknak az almoknak, ame-
lyeket az ő nagy géniuszának bűvös ereje nekünk fejtárt.
A természet aranykapuján keresztül megmutatja nekünk
mindazokat a dolgokat és színjátékokat, amiket az
emberiségben egyes erős és egészséges lélek lát és
melyek kiérdemelve csodálatunkat, sohasem szűntek
meg képviselni az ő nagyságát.

A legnagyobb hatalom az, melyvel a művész
bevezethet bennünket az eszme birodalmába és ha ott
tud tartani, megérdemli az emberiség elismerését és
tisztelét. *Puis de Chavannes* ezeknek a nagy teremtő
erőknek a fajtájából való, akik között mindig meg-
találja az emberiség az ő vigasztalóit bajában és fájd-
almában. És engedjék meg, hogy én a tisztelet adó-
ját lerójam a leg tisztább és legkiválóbb művész előtt.

Dörgő taps követte ezt a magasan szárnyaló
befejezést. A miniszter és valamennyien, akik hallották
a szép felolvasást, versengve siettek üdvözölni *Moureyt*,
aki valószínűleg elragadta hallgatóságát előadása köz-
vetlenségével és varázásával. Az egyesület helyiségé-
ből a szomszédos Pannónia-szállóba mentek a vendé-
gek, ahol jénys lakomát fejezte be az estélyt.

A lakoma alatt felolvasták *Szikszay* Ferencnek
Vézi József-hez, mint a Budapesti Újságírók Egyesü-
letének elnökéhez intézett levelét, amelyben kimenté

távolmaradását. Végtelenül sajnálja — írja *Szikszay* —
hogy nem lehet jelen ott, ahol *Moureyt* ünneplik mű-
vészársai, de nem akarta, hogy diszsonáns hang
zavarja meg az ünnepet. Kéri az elnököket, adja át
üdvözlését *Mourey*-nak, a kiváló francia műkritikus-
nak és művésztársainak, akik meg tudják becsülni a
francia vendég lényes tehetségeit és rokonszenvét a
magyar művészet iránt.

Perotti Gyula †

Milano, február 28. *Perotti*
Gyula operáció következtében ma
reggel egy itteni szanatóriumban
meghalt.

A magas C lovagja, aki a kulisszák előtt
különös művésze volt a hatásos elmenetelnek,
hirtelenül rikkó diszsonanciával lépett le az élet
színpadáról. Az egykor ünneplést és duszgadz
művész szegényen és elhagyatva halt meg egy
milánói szanatóriumban, távol tőlünk, akiké igazán
volt és akik mostan szomorú szeretettel gondol-
lunk — *Perotti Gyulára*.

Mert tulajdonképpen mégis csak a miénk
volt. Hiába kóborolta be a világot: művészetének
fénykora a mi színpadunkon tündökölt és *Opera*-
házunk dicsősége lett. Ez a *Verdi* szíve szerint
való hőstenorista diadalmas felső kvintjével, bril-
liáns énekművészetével, daltás megjelenésével és
átható értelmességével megojtette szívünket és el-
érte a művész legnagyobb diadalát, azt, hogy
egyénisége közönségünk képzeletében a dalmü-
világ hősi alakjaival azonosult. Ott ítéletünk-
ben a hőstenor eszménye és bárki is lépett nyo-
mába, hozzá hasonlítottuk. És ő nem mű-
vész volt.

De mikor imhol nekrológiát kell írnom, nem
a dicsőséges művész alakja áll előttem, hanem a
szegény, hajótörött emberé. Nem a szuffiták meg-
világításában látom, nem a hatyulovag ezüst-
páncéljában. Öreg embert látok festett bajusszal,
akinek elindere alól merev fénytelenességben barn-
állik elő a paróka. Szerény pikkoló mellett és
szerekesd nélkül ül a *Biffi-kávéházban*, a milánói
énekesférdés, és immáron 65 között előre az
impresszáriónak. Tele van azonban szívében
büszkeséggel és reménységgel. Csak ez a kis baj
muljon el, ez a jelentéktelen betegség. És egy
gyönyörű, fiatal nő karján lépi át a szanatórium
küszöbét. Így látom utóljára, igen így.

Szegény *Perotti!* Nem szeretem a komédiást
a mi tulzolt kultuszunk oltárán, de végtelenül
sajnálom, ha lebukik onnan, fájdalomban lesz ál-
dozata a botor istenítésnek. *Perotti* pedig a maga
alkonyában azonfelül még valami nagy, meleg
szeretetet vált ki belőlem.

1897-ben, amikor *Nopcsa* nem akart új szer-
ződést adni a már kissé megroppant művészeknek,
szelidmájusi estényegyetűt sétáltam *Perottival* *Duna*-
parton. Férfias elkeseredéssel panaszkodott, hogy
ily szomorúan végződik a pályája. De hirtelen ki-
egyenszedett és valami halás örömmel és gögös
lemondással nézett az égbe és így szólt:

— Mégis csak szép álom volt az én életem, —
istenem, be szép!

És szép volt az ő álma tulajdonképpen
mindvégig. Egy nagyon nemes, nagyon gyönyörű
és sok reményben joggal bizakodó fiatal leány
hüségese szerelemben kötötte sorsát a helyongó
tenorista halványuló csillagához. És az öreg em-
ber elég erőt érzett magában új kezdésre: kar-
jába vette a leányt, ellökte csónakát a száraz-
földről és ki a hullámok közé! Ide-oda hanyódtak-
vetődtek. De együtt maradtak. Milyen rend-
kívüli egyéniség lehetett *Perotti*, hogy vénsége
számára viruló ifjúságban ekkora szerelmet tudott
fenntartani!

Szétzuvva hever a parton a csónak, mel-
lette a hajótört hatyulovag és vénségének össze-
dült romjaira is hűsösen borul az ifju szere-
lem rózsarepékénye. Mindig szerette a rózsákat.

Igy nem hal meg a közönséges tenorista.
Csak igazi férfi, akit égő szenvedelmé, nagy szíve
és viharos lelke magasan emel a tömeg felé a
felhők közé, a honnan olyan könnyen lehet
lebukni.

Perotti Gyula, szép volt a te álmod mind-
végig. Nyugton pihenhetsz a némaságban, az
egyetlen harmóniában, amelyet elérhetünk.

Gergely István.

Perotti (családi néven: *Prot*) Gyula a porosz
Ükermundében, *Stettin* mellett született 1841. március
13-án. *Berlinben*, a *Stern*-féle konzervatóriumban,
később *Firenzében* *Romani* tanárnál tanult énekelni.

Első sikereit *Borosszában* aratta 1863-ban. Innen
Prágába szerződött; itt ismerkedett meg *Barbier*-vel,
a pesti német színház karmesterével, kinek rébesz-
lése *Pestre* jött. Közönségünk már akkor is rend-
kívül ünneplte *Perottit*.

Hírnevét voltaképpen nálunk alapította meg, első
nagy diadalainak emlékeztető vonzotta őt később újra

meg újra *Budapestre*. 1865-ben *Milánóban*, egy évvel
később *Konstantinápolyban* énekelt, majd két éven át
a bécsi udvari *Opera* tagja volt; a hetvenes évek
elején Spanyolországban és Dél-Amerikában vendég-
szerepelt, ahonnan tömördek vagyonnal és műkin-
csel tért haza és *Triestben* telepedett meg.

1875-ben hívta meg báró *Podmaniczky* a buda-
pesti *Nemzeti Színházhoz*. Ekkor kevés megszokással
vagy tíz-tizenkét évig a mi *Operánknál* működött. Ez
volt *Perotti* fénykora. Tüneményes hangjával, férfias,
délceg megjelenésével, nagy zenei tudásával és intel-
ligens játékaival valószínűleg ideálja volt a hőstenorok.

Eleinte csak az olasz és francia operákat éne-
kelte, később *Wagner*-operákban is föllépett. A *Niebe-
lungokkal* is megpróbálkozott, de a deklamáló stílus
nem igen illett az ő belkántóra szokott, klasszikusan
olasz énekmodorához. A nyolcvanas évek végén meg-
vált *Budapesttől* és ismét *Amerikába* vitorlázott. Onnan
visszatérve *Itáliában*, *Németországban* és *Angliában*
szerepelt, 1890-ben újra *Budapestre* jött és rendes, szer-
ződött tagja lett az *Operának*. Megtanult magyarul
s vagy negyven nagy szerepét egytől-egyig mag-
yar nyelven énekelte. A helyes szövegkijelés renge-
teg nehézséget okozott neki, de művészi érzéke nem
engedte, hogy a magyar együttest olasz énekével
megzavarja.

Perotti mindvégig *Operánk* attrakciója maradt.
Hangja egészen a legutóbbi időkig megtartotta fényét
és érces csengését. Legpontosabb, legambiciózusabb
tagja volt a színháznak. Oriás szerepeket tanult be
csupa kedvtelésből, a nélkül, hogy a színház kötelezte
volna rá és kész volt bármikor beugrani, hogy egy-
egy előadást megmentsen. A *Trisztán* címszerepét mag-
yar szöveggel már 1895-ben tanulta triestzi nyaraló-
jában s nem lehetetlen, hogy ha most hozzánk szer-
ződik, ezt az operát ő krealja nálunk.

Az utóbbi években gondatlansága sok minden
bajba sodorta. Sok pénzt énekelt össze, de mindenféle
passzióra el is költötte. *Triest* villájában műkerté-
szetet rendezett be és hogy híressé tegye, csak úgy
pocoletta a pénzt. Egy párisi világiállításra ötven-
ezer frank ára virágot küldött.

Hogy anyagi helyzetét megmentse, mindenféle
szerecséden vállalkozásba bocsátkozott, még a bőrzé-
s is ment, ahol több százezer forintot vesztett, vagyo-
nának végső maradéka pedig *Cirkvenicán* vesztett el.

Hitelezői elől *Amerikába* menekült. Vele men-
Bartók Matild, az *Operaház* szép fiatal énekesnője is,
akit feleségül akart venni, mihelyt válópőre elintéztét
nyert. *Amerikában* nem volt szerencséje, visszatért
Európába és a berlini *Wintergartenben* énekelt, hogy
fenntarthassa magát. Itt se volt szerencséje, végre be-
tegen *Olaszországba* utazott.

Gróf *Keglevich István* néhány hét előtt *Milánóban*
tárgyalta a művészzel, hogy esetleg az *Operához*
visszaszerződtesse.

Botrány nyílt színen.

— Emlékirataimból. —

Irla: *Perotti Gyula*.

Tenorista pályám kamazsáiban történt. A gö-
rűgtűz még a kellenél gyorsabban kergette a vért
ereimben, a korai sikerek mértéktelenül duzzasztották
művészi becsógyamat.

1864. tavaszán már *Don Sebastian*-t énekeltem
Rómában. *Donizetti* e bájos dalműve ugyszólván egy
estén át megszerzte az ünneplést minden gyönyör-
rét. A nagy áriát meg kellett ismételnem s a *Camoe*-
nussal való duett után egy exaltált olasz közönség
tomboló tetszésnyilvánításait élveztem.

Az előadás éjtőlkor ért véget, s én néhány kol-
legával vacsorázni mentem. Nos, a vacsora smaragd-
színű olasz bor mellett a hajnalba nyult bele. Már
derengett, amikor aludni tértem.

E kis dözsölés nem nyombhatta lelkiismeretemet,
mert másnapra *Sapphó* volt hirdetve a híres *Borgh*-
ival a címszerepben.

Még hajnali álmomat aludtam délelőtt 11 órakor,
mikor a színházi szolga kedettes hangja zavart fel
álomból. Ott állott az ágyam előtt s kézzel-lábbal
magyarázta, hogy *Borgh* lemondta *Sapphó*-t, ennél fogva
készüljek, mert nekem kell énekelnem.

— Menjen a pokolba, — mondtam s a falnak
fordultam.

— De signore...

— Nem hallotta? Kótródjék!

— De ki fog énekelni?

— Én nem! Fáradt vagyok. Basta.

A szolga távozott. De én a visszanyert nyugal-
mat nem sokáig élvezhettem. Kis félóra elteltével a
színház két orvosa állított be hozzám nagyon cere-
móniás magatartással.

Előadták ünnepies tónusban, hogy őket az im-
presszárió küldötte állapotomat megvizsgálni.

— Csak tessék vizsgálni.

Persze, akkor a gégetükörnek még híre sem

volt. De a két színházi doktor nem is sokat vesződött a vizsgálatnál. Megtapogatták a pulzusomat. egymásra néztek s kijelentették:

- Énekelhet!
- Micsoda?
- Nincs láza, a pulzusa egész normális.
- Süssék meg a tudományukat. Hiszen nem a pulzussal, hanem a hangommal énekelek...
- Az mindegy.
- Önöknek meglehet, de nekem nem. Alászolgája.

A két színházi doktor dühösen távozott, de alig hagyták el lakásomat, már is megjelent a küszöbön a színház titkára, *Jacovacci* impresszárió képviselőtében.

- Kedves barátom, önnek énekelnie kell.
- Ez a kategorikus hang szertelen dühbe kergetett.
- Szó sincs róla, — mondottam határozottan.
- De igenis, mert a színházi törvények értelmében, ha valakit az orvosok lázmentesnek nyilvánítanak...

— Nohát, ha száz orvost küld is a nyakamra, akkor sem énekelek ma. Kezdem már unni ezt az ostoba komédiát.

Pedig még csak ezután jött a java. A titkár távozása után egy félórával egy előkelő magatartású ur lépett a szobámba, ki roppant szeretetreméltóan tudakozódott hogylétem felől.

- Ön tehát nagyon fáradt?
- Nagyon.
- Sokáig fent volt tegnap?
- Egész máig.
- Értem. Hm. Pereze...
- E szerint állíthatja, hogy nem énekelhetek.
- Átlátom. de mindazonáltal...
- Micsoda?
- Kényszerítenem kell hogy énekeljen.
- Azt szeretném én látni! Kicsoda ön tulajdonképpen?

- A rendőrelügyelő, szolgálatára.
- Ön volna?
- Igen, s most arra kell kérnem, hogy iltözzék fel gyorsan és kövessen.

Tíz perc múlva kocsiba ültünk, mely a Monte Citorio felé vitt bennünket. A palota, amely előtt a kocsi megállott, a következő barátságos feliratot viselte: *Carceri publici.* (Nyilvános fogház.)

Megvallom, erősen meghököltem, s igen kellemetlen borzongások között követtem a rendőrelügyelőt, aki néhány lépcsőn s egy hosszú folyosón át egy terembe vezetett. Néhány perc múlva *monsignore Randi*, a pápai kormány rendőrnisztere előtt állottam. Az öreg *monsignore* akit személyesen volt szerencsém ismerni, és mint a színházi bizottság elnöke ismétlen halmozott el édeskés bókjaival. most is csupa nyájasság és kedvesség volt. Szelíden maga mellé ültetett s finom, süss diplomata arcán jóságos mosoly sugárzott.

- Milyen kellemetlen eset, mennyire sajnálom... Eppen ön, kit annyira szeretek.
- De hát csak nem fognak kényszeríteni...
- Eppen az fáj, hogy kénytelen vagyok. Egészen a *Boccardé* esete. Ön ismeri *Boccardét*?

- Igen.
- Nagyon derék énekes, igen jeles művész.
- Tudom.
- Nos, ő sem akart énekelni. Épp úgy makacszkodott, mint ön, kedves fiacskám.
- Jól tette.
- Oh, dehogy! Én kénytelen voltam a celebros énekest 14 napra bezáratni.
- Lehetetlen.
- De ugy van. 14 napig ült a kitűnő művész. Aazonfelül fizetnie kellett a két carabinieriit, akik őrizték. Szegény *Boccardé*! Pedig milyen pompás énekes. Majdnem olyan, mint ön, kedves fiacskám.

A sok nyájás, hízlelő szóból pedig az az alternatíva bontakozott ki, hogy vagy énekelek, vagy pedig a börtönbe sétálok.

— *Monsignore!* — mondtam. — én egyikre sem vagyok hajlandó, s minthogy porosz alattvaló vagyok, (még akkor az voltam) a nagykövethoz megyek, hogy védelmet kérjek az önök brutális színházi törvényei ellen.

— Nagyon helyes, csak menjen, édes fiacskám. Végtelenül fogok örvendeni, ha ő excellenciája segíteni tud a bajon. Adja át neki alázatos üdvözlömetem. A viszontlátásra, édes fiam.

Nos, felkerestem *Arnim* urat, Poroszország akkori nagykövétét, akinek neve néhány év múlva a Bismarckkal való konfliktus következtében oly ismerté lett. A nagykövet nyomban elküldte titkárát, hogy rendezze valahogy ezt a dolgot. Hasztalan, a titkár egy óra múlva visszajött s jelentette, hogy okvetlenül énekelnem kell, különben teljes joguk van becsukni.

Nem maradt más hátra, mint ismét felkeresni *monsignore Randi*-t, a rendőrniszterét.

— Isten hozta, fiam, — mondotta, mikor a küszöbön megjelentem. — Nos, végzett valamit ő excellenciája?

- Semmit.
- Lám, lám, ez baj, nagy haj... Mert akkor... bármennyire sajnálom...

Kezdt a nyájassága nagyon terhemre esni, s dacosan így szóltam közbe:

- Jól van, *monsignore*, ha ön kényszerít, akkor énekelni fogok, de azt fogadom, hogy olyan éneket még nem hallott Róma a város megalapítása óta.
- Az mindegy, nincs más választás vagy a színpadra, vagy a börtönbe.

Én a színpadot választottam. Az idő már esteledni kezdett s én a rendőrnisztertől ebédelni mentem, onnan pedig egyenesen az iltözöbe, azzal a makacs elhatározással, hogy botrányt provokálok a nyílt színen.

Ugy is lett. Mikor regényes kosztümömben a színpadra léptem, a proscenium páholyban azonnal észrevettem a *monsignore*-t a szokott kíséretével.

Megkezdtem a belépő áriát:

Come rugiada al cespite...
A hány szótág, ugyanannyi mesterségesen forszírozott gikszer kerül ki illusztrált torkomból. A vad nyávogás az eső pillanatban óriási kacagásra ingerelte a közönséget. Én pedig folytattam az erőltetett nyititást s hangtorzítást, ahogy csak tudtam.

Iszonyú éles füttyök sivitottak a levegőn át. A heves zörny olasz közönség elemben érezte magát s megkezdte azon híres remonstrációk egyikét, melyekről más ország szülöttének fogalma sincs.

Nyávogómat teljesen elnyelte az egyre viharosabb szelű fütty. Sokan ismerték a nap eseményeit s azok a rendőrniszter felé fordulva, füttyültek. A többiek nekem kedveskedtek.

Néhány pillanattal zavart állottam ebben az orkánban. Annyi bizonyos, hogy ha a színházi orvosok akkor tapogatták volna meg a pulzusomat, aligha találtak volna normálisnak.

Elkezdtem jelekkel értekezni a dühöngő publikummal. Egyik kezemmel torkomra, a másikkal a *monsignore Randi* s a színházi bizottság páholya felé mutattam.

A rendőrniszter menekülni igyekezett a vihar elől. Néhány tévona perc után felkeit s kíséretével együtt elhagyta a páholyt.

Én intettem a karmesternek s újra kezdtem az áriát. A közönség lecsendesedett s én összeszedtem minden erőmet. Soha több bévvel és szilajassággal nem énekeltem. Soha lelkesebb tapsvihar nem győzött a börtön küszöbéről léptem a színpadra.

Nem értjük!

— Jelent. —

Egy ur: Mondja meg őszintén, kedves uram, érti ön a lapoknak a boer szabadságharerről közölt tudósításait?

A másik: Hogy ne érteném. *Az egyik:* Látja, én is értem. Az emberek oly ostobák... egyre panaszkodnak, hogy az egészről nem lehet egy szót sem érteni. Én például tisztában vagyok a helyzettel. Én tudom, hogy De Wet most Maggersfontein alatt áll és odavárja Kitchener seregét.

A másik: Épp itt van a tévedés. Egy sereg áll, de nem Maggersfontein alatt, hanem Fokváros előtt, a vezére nem De Wet, hanem Botha és nem Kitchener várja, hanem a szabadulás napját. Egyébként helyes az értesülés.

Az egyik: Na hát egy kis tévedés néha előfordul... de azt ki lehet venni az egészről, hogy a szerdai ütközet...

A másik: Szombaton volt. *Az egyik:* Dehogy! Amikor De Wet elfogta Kitchener-t...

A másik: Pardon. Kitchener fogta el De Wetet! *Az egyik:* Ez meglehet, hogy szombaton volt. De szerdán De Wet fogta el Kitchener-t és az egész seregét.

A másik: Látom, hogy nagyon jól tudja, Kitchener nem foghatta el, mert szegény De Wet már hétfőn meghalt.

Az egyik: Borzasztó. Milyen törekeny az emberi élet... De Wet meghalt? Hétfőn? Hát hogy lehet az, hogy kedden mégis megverte Bothát?

A másik: Mondhatom. Ön a legkonfuzusabb emberek egyike. Nincs talán Konfucius váliásán? Értsen meg. De Wet hétfőn meghalt, de azért Botha kedden megverte Hertzogot.

Az egyik: Hertzog? Ki ez?
A másik: Ez egy boer tábornok. Ujabb generáció.
Az egyik: Boer? Hát akkor miért verte meg Botha? Vagy Botha angol?

A másik: Botha? ... Ön igazán összezavarja az embert. Maradjunk Kitchenernél... Amikor Hertzog megverte Bothát, akkor Botha átkelt a De Wet folyón és kihozta sodrából az öreg Baden-Powellt. „Hopp — mondta magában Baden-Powell...”

Az egyik: Nem értem.
A másik: Akkor nem is beszéljek tovább. Látom, hogy már nincsenek értelmes újságolvasók ebben az országban...

— o. —

FŐVÁROS.

A harmincmillió kölcsön.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, február 28.

Rendkívüli közgyűlésre jöttek össze ma délután a városatyák, hogy tárgyalják azt a lealázó kölcsönajánlatot, amelyet a budapesti pénztintézetek tettek a megszorult fővárosnak. Ismeretes e kölcsön-ügy története. A szövetkezett bankok csak 84½ árnyalom mellett hajlandók átvenni a fővárosnak harmincmillió névértékű kötvényeit és valamennyi bizottság elfogadta az ajánlatot, utolsónak a tanács is.

De ugyanezen a tanácsülésen *Halmos János* polgármester a tanács elé terjesztette a következő francia nyelvű táviratot:

Ajánlunk a 30 millió korona kölcsön-kötvényekért 86½0-et, főtartva a többi 20 millióra az opciót. Levél megye.

Banque coloniale Franco-Belge.
19. avenue de l'Opéra.

A tanácsnak ugyanezkor történt megállapodásához képest, a polgármester ugyanaz nap (február 23.) délután 2 órakor a következő táviratot intézte a nevezett bankhoz:

A táviratot megkaptam. A kölcsön ügyében a közgyűlés esütőrtökön délután 4 órakor fog határozni. Ha a további tárgyalások megindítása céljából telhatalmu megbízottjuk 1.500.000 frank biztosítékkal ellátva három napon belül itt jelentkezik s ebbeli elhatározásáról engem esütőrtök déli 12 óráig a megbízott nevének közlésével távirattal értesítenek, a közgyűlési határozat elhalasztását fogjuk javasolni.

A polgármester.

Erre a táviratra ma, február 28-án délelőtt 9 órakor, a következő távirati válasz érkezett:

Főtartva az ajánlatunkat a kölcsön átvételére 86½0 irankkal. További föltételekre vonatkozólag tárgyalunk elfogadás esetén. A meghatalmazott a kívánt övadékkal utazik.

Banque coloniale Franco-Belge.

Mindezeknél fogva, a tanács azzal a javaslattal járul a közgyűlés elé, hogy a kölcsön-pénz beszerzése tekintetében a határozatát tartva függőben s illetoleg a határozathozatalát halasztza el.

A kölcsönügy ez újabb fordulata nagy meglepetést okozott a bizottsági tagok többségében és egyes érzelmek kilakodásai hangzóttak, amikor *Vassilievics* tanácsos az ügyet előadta.

Az elnök főpolgármester már föl akarta tenni a kérdést, vajjon elfogadja a halasztásról szóló tanácsi javaslatot, amikor felállt *Heltai* Ferenc és szólt:

Természetesen az önként érthetőnek tartja, hogy hozzá kell járulni az ügy tárgyalásának az elhalasztásához. De egyet nem bagyhat szó nélkül. Ugyanis, amint az itt előadott jelentésből látható, 26-án érkezett az ajánlat s a polgármester még aznap válaszolt rá és ma megkapta az új táviratot. A fővárosnak van azonban egy kölcsönügyi bizottsága, amely a megbízatását a közgyűléstől kapta s amely ennek legjobb tehetsége szerint meg is felelt. Mindig rendelkezésére állott ez a bizottság a tanácsnak s kész volt a rövid uton való meghívásra is megjelenni. Annnyit tehát elvárhattak volna hogy a polgármester összehívja a kölcsönügyi bizottságot hogy a határozás annak a javaslata alapján történjék. Bizonyos, hogy az sem tett volna más javaslatot. Midőn tehát a kölcsönügyi bizottság meilözésére ok nem volt, ebből levonja a konzekvenciát s kéri a közgyűlést, hogy az ő lemondását vegye tudomásul. (Nagy zaj. Ellentmondások.)

Halmos János polgármester: Ha van valaki, aki a kölcsönügyi bizottság minden tagja iránt elismeréssel van, akkor ő az, aki egyszersimind elnöke is annak a bizottságnak s így tudomásul bír arról a nehez és kellemetlen munkáról, amelyet minden egyes tagja folytatott a tárgyalások alkalmával. De mégis semmisen bizonyítja, hogy a bizottság meilözésében részesült s arra, hogy valamely tagja lemondjon, őszintén szölvá, nincs semmi ok. Most nem lehet egyébről szó, csak arról, hogy az érdemben való határozathozatalat elhalasztzák. Lehet, hogy meg fogunk győződni arról, hogy a tett ajánlat nem komoly s akkor majd más szituáció áll elő. Kéri a lemondás visszavonását.

Weisz Bertold: A polgármesternek van az a joga, hogy olykor az elhatározását — minden más körülményre való tekintet nélkül — megtegye. De viszont, ha egy bizottság van kiküldve, amely felelősség terhe alatt áll, akkor helyes, ha ez együtt tárgyal

a polgármesterrel és tanácsal. Igényelheti tehát ez a bizottság, hogy meghallgassák. (Nagy zaj. Ellentmondások.) Mivel pedig ez az ő feljogosítással ellentétben, a kölesönügyi bizottsági tagságáról lemond.

Fenyvessy Adolf rossz néven veszi, hogy a bizottságot össze nem hívták, holott ez sokkal kisebb jelentőségű alkalmakkor is megtörtént. Lemond a kölesönügyi bizottsági tagságáról.

Halmos János polgármester még egyszer hangsúlyozza, hogy a történet eljárában semmi néven nevezendő szándékosság vagy mellőzés nincs. A tanácsban szó volt ugyan a kölesönügyi bizottság összehívásáról, de ezt ő maga ellenezte. (Eljenzés Helyeslés. Ellentmondások. Nagy zaj.) Mert nem tartotta szükségesnek, hogy az ügyet már most elébe vigye, amikor konkrét formában még nincs ajánlat. Hiszen a kölesönügyi bizottságban sem lehetett volna egyébről szó, mint arról, hogy a végleges határozathozatal elhalasztassék, vagy sem. Erre talán ő maga is a tanács első judiciummal bír.

Herzog Péter sajnálja, hogy ez a vita keletkezett. A polgármesternek köszönetet szavaz s egyúttal javasolja, kérjék től a kölesönügyi bizottságot, hogy folytassa a tárgyalásokat.

Vázsonyi Vilmos a polgármesternek a legteljesebb köszönetet szavazza meg azért, hogy Budapestet megmentette attól a szegénytől, hogy olyan kölesönt kössön, amely minden tekintetben hátrányos, amelyet egy érzéketlen főváros nem fogadhat el. Indítványozza, bizak meg a polgármestert a további tárgyalások folytatásával.

Szekely Ferenc hozzájárul a tanács javaslatahoz, de a fővárosnak tisztába kell jönnie előbb azzal, hogy az új ajánlat kitől jött, mert a főváros nem ereszkedhetik lárkivel alkuba.

Halmos János polgármester köszöni Vázsonyinak az ő személyére vonatkozó bizalomnyilvánítását, de vélelmébe veszi egyúttal a kölesönügyi bizottság működését.

Leltai Ferenc: Az a hangulat, amely az ő nyilatkozta nyomán keletkezett, mutatja, hogy kötelezőszerűen jött el, a midőn a fölmentését kérte. Készszeren sajnálja, hogy a polgármester, akinek ideje és módja lett volna a bizottság összehívására, nem utda, hogy mit követelt el az ellen a kölesönügyi bizottság ellen, amely a kötelezőségi lelkiismeretesen, jól töltötte be.

Az elnök ezután fölteszi a kérdést, vajjon elfogadják-e a közgyűlés a tanácsnak azt a javaslatát, hogy a bérkezett távirati ajánlatra való tekintettel a közgyűlés tartsa függőben a kötvények értékesítésére vonatkozó határozatát, illetőleg halassza el a határozathozatalt.

A közgyűlés csaknem egyhangulag elfogadta a javaslatot.

Azután kérdezte az elnök, vajjon a közgyűlés tudomásul veszi-e a kölesönügyi-bizottság három tagjának: Fenyvessy Adoltnak, Weisz Bertoltnak és Heltai Ferencnek a lemondását.

A közgyűlés nem vette tudomásul és ezzel a három városatyja megmaradt továbbra is a kölesönügyi-bizottság tagjának.

(*) **A pazarló főváros.** A székesfővárosban ma érkezett meg Sedll Kálmán belügyminiszternek a leirata, amelylyel az idej költségvetését jövöhözja. A jövöhözjas azonban erős dorgatórium kíséretében történik, s meg kell adni, hogy erre a dorgatóriumra a főváros hatósága erősen rá is szolgál. A fővárost hosszú esztendőknök könyrgelmű gazdálkodása juttatta abba a szomorú helyzetbe, amelynek éppen most is látjuk a következményeit, egyebek közt abban is, hogy a Fudapestben levő pénzintézetek is csak a hallatlan megalázó feltételek mellett hajlandók átvenni a főváros kölesönkötvényeit. Igaz ugyan, hogy a fővárosi pénzintézeteknek ez az eljárása rájuk magukra sem vet kedvező világitást, de az is kétségtelen, hogy a főváros sohasem jutott volna ilyen sanyaru helyzetbe másképpen, mint a legkönnyelműbb gazdálkodás útján. A miniszter leiratának, amely nagyon megszívlelendő igazságokat tartalmaz, ezek a főbb részeit:

A miniszter sajnálattal látja, hogy a főváros végre eljutott abba a különben évek óta előrelátható állapotba, hogy bevételei a kiadásokat többé nem fedezik. Az egyensúlyt ugyan számszerint helyreállították, azonban olyan módozat alkalmazása mellett, amelyet helyesnek el nem ismerhet, a főváros községi életére hátrányos befolyással van és azért legfőljebb átmeneileg egy évre kivételesen engedhető meg. A főváros eszerint komoly fordulópontra jutott s most már továbbra nem halasztható a szükséges intézkedések a végböl való megtétele, hogy a háztartás rendezettségét és ezzel a főváros községi életének akadálytalan folytatását biztosítsák. Nem akar a multban követelt eljárással újra részletesen foglalkozni, de rámutat arra, hogy a főváros nem gondoskodott háztartásának zavartalan vezetésebröl.

Azután így folytatja a miniszter: Egy újabb év telt el minden gyakorlati eredmény nélkül, ha csak ennek nem számítja annak a föllesmerését, hogy a város háztartását az eddigi módon tovább vezetni nem lehet. Habár készséggel számolok is a főváros rohamos fejlődésével járt követelményekkel, mégis méltán elvárhatom és el kell várnöm, hogy a székes-főváros

legalább most már végre fel fogja ösmerni az eddig követett eljárás helytelenségét, a helyzetnek abból kifejlődött komolyságát, a kibontakozás többé el nem halasztható szükségességét és tanuságot tesz arról, hogy a saját mulasztásából eredő bünt saját körében képes megszüntetni. Készséggel fogom a fővárost nehez föladataiban támogatni, de óva intem hogy a kibontakozás utjainak keresésével ne tévedjen oly ösvényekre, melyeken a kívánt óél el nem érhető s ne várja a segítséget kizárólag új jövedelmi források nyitásától, főleg a közterhek nagyobb arányú szaporításától, mert a főváros kiadásai a legközelebbi években oly mérvben fognak emelkedni, amilyen mérvben a közterhek egyáltalán nem emelhetők, legkevésbé pedig a jelen nyomászto közzgazdasági viszonyok közt.

Minden községnek, a legnagyobbak is kötelezősége a háztartást az adott viszonyok által vont korlátok közt berendezni s ha a háztartás a multban, túlvértezőségbe, vagy az akkori viszonyok téves megítélésénél fogva e korlátokon túlterjedőleg rendeztetett be, kötelezősége azt azon korlátok közé visszaterelni, melyek átlépése ma már súlyos hibának bizonyul. Fölhívom a főváros közönségét, hogy háztartása rendezésével komolyan foglalkozzék s megállapodásait még ebben az évben hozzám fölterjessze. A költség-előirányzatot mint átmeneti jellegű, általánosságban jövöhözgom.

SZINHÁZ. ZENE.

** **Bianchi bucsuzása.** Ma este fejezte be négy hónapra terjedő vendégszerelését Bianchi asszony, mint Katalin Eszák csillagában és a közönség, mely zsufolással töltötte meg a színházat, egész este lelkesen ünnepelte az illusztris művésznöt. Ilyen a mi közönségünk. Amikor Bianchi asszony művészete virágában intézetünknek rendes tagja volt, akárhányszor üres ház előtt játszott, de amikor most mint vendég tért vissza, elsőrangú művésznöknek bizonyult. Mészáros Imre pedig titokban nevet: ő a tudója, hogy Bianchi asszony most négy hónapra át szerződöttet tagja volt az Operának.

** **Japán gésák a Népszínházban.** A budapesti színházak az idej évad végére a legexotikusabb vonzóerőkröl gondoskodnak, hogy a közönség érdeklődésének a lankadását elensúlyozzák. Ezek közt az exotikus attrakciók közt nem utolsó lesz a Népszínház. Ennek a színháznak az igazgatósága április elejére, mint értesülünk, nyolc hamisítatlan, manduloperett, japán gésát szerződöttet, akik a San-Toy operettben fogják ének és táncművésztüköt bemutatni.

** **A Zeneakadémia hangversenye.** Az Országos Zeneakadémia harmadik nyilvános hangversenyét nagy közönség hallgatta ma este az intézet dísztermében. A tartalmas, érdekes programot orgonajáték nyitotta meg: ifjabb Ábrányi Emil, Koessler jeles tanítványa játszotta Bach C-dúr toccatóját és a szövényes darab nagy nehezésgű virtuóz technikával győzte le. Székely Arnold Schumann C-dúr Ábrándját, Dötsch Károly Chopin F-dúr balladáját és Cecelits Benő Szendy Magyar rapszodiáját zongorázta. Kadics Szidónia Goldmarktól és Griegtöl énekelt két dalt. Remek fejhangjai különösen feltűntek. Ottea Klótdl Mozartöl adott elő opera-áriát. Kun Emil Popper Orosz ábrándjával bizonyította be, hogy az intézet egyik legjobb gordonka-játékosa. Fejér Jolan kisasszony Wieniarszky Faust-ábrándját hegedülte, meglepő hévvel, brilláns technikával. Valamennyi közreműködő zajos tapsokat kapott.

** **Cyrano de Bergerac Debrecenben.** A nagy határu, poétikus szépségekben gazdag dráma megkezdte hódító körutját a vidék elsőrangú színpadjain. Vasárnap a debreceni színházban kerül bemutatásra, ahol a társulat igazgatója, Komjáthy fogja kreálni Cyrano bravuros szerepét. Komjáthy igazgató meghívta Ábrányi Emilt a darab kitünő fordítóját, aki megígérte, hogy vasárnap Debrecenbe utazik és a bemutató előadásán jelen lesz.

** **Miss Saharet újabb fellépésel.** Az a nagy siker, mely Saharet fellépéseit a Magyar Színházban kísérte, arra bírta a színház igazgatóságát, hogy hosszabbítsa a világhírű táncosnő vendégszerelését. Miss Saharet ez újabb fellépéseinek sorozata holnap, pénteken veszi kezdetét. A művésznő holnap, továbbá szombaton és vasárnap este fog fellépni, valamint a jövő hétnek még ezután megállapítandó három estéjén is, mindannyiszor A postás fia előadásaiban.

** **Műsorváltás.** A Magyar Színházban a vasárnap délutára hirdetet Mikádó helyett, közébejött megbetegedések miatt a Gyurkovics lányok kerül színpadra.

** **Ibsen állapota.** Ibsen Henrik, a hírneves norvég drámaíró, súlyos influenzájából annyira felépült, hogy naponként több órára át újra dolgozik. Az agg drámaíró, úgy hírlki, emlékiratain dolgozik.

** **Ney Hermin.** Ney Herminről, a mi mesterdalmnokunknak a leányáról, aki a prágai Deutsches Landestheater primadonnája, valóságos dícsimnuszokat zengenek a prágai lapok. A zenei intelligenciának ebben a klasszikus fővárosában a közönség és a kritika egyaránt dédelgeti a fiatal magyar művésznöt, aki gyönyörű hangjával és előkelő énektudásával legutóbb a Gluck-ciklusban aratótt nagy diadalokat. A Prager Tagblatt kritikusa ekként ír Ney Hermin Alceste-alakításáról:

„Az előadás méltatásánál nagyban megkönnyíti munkámat, hogy a rendelkezésemre álló összes dícséretet és elismerést egy alakításra: Ney Hermin Alcestejére kell pazarolnom. Ez az éppen oly tehetséges, mint szorgalmas művésznő a legutóbbi időben ambicójának és tudásának nem egy próbáját adta. De a mivel mostan, mint Alceste, lepett meg, az már nem próba, hanem tett — amely kiváló művészi értéke mellett külön jelentőséget azáltal nyer, hogy semmiféle versenytársról se kell tartania. Első sorban mindenesetre a gyönyörű hang volt az, amely a partitúrának szokailan nehezégein — különösen a b-dúr-áriában — játsza győzedelmeskedett és a hallgatót minden aggodalomtól megváltotta. A közönség, amely ennek az alakításnak teljes értékét méltányolni tudta, a művésznöt nyílt színen tizenötötör hívta ki.”

Miért énekel ilyen kiváló magyar énekesnő Prágában? Miért énekelnek nálunk drága pénzért idegen énekesnők olaszul?!

** **Mennyit jövedelmezett eddig Ocsay brigadéros.** Az Ocsay brigadéros az idej színházi évadnak, úgy látszik, nemcsak legerősebb irodalmi, hanem anyagi sikerű darabja is lesz. A Magyar Színpad című újság legutóbbi száma érdekes kis statisztikát hoz az Ocsay brigadéros első tizenhét előadásának a bevételéről s ez a kis statisztika azt bizonyítja, hogy az Ocsay brigadéros kassza-sikere egyáltalában ritkítja párját a budapesti színházi életben. A Magyar Színpad statisztikája a következők:

Február	forint
8. Péntek	2100
9. Szombat	2060
10. Vasárnap	2100
11. Hétfő	1780
12. Kedd	1840
13. Szerda	1930
14. Csütörtök	1840
15. Péntek	1720
17. Vasárnap	2030
18. Hétfő	1780
19. Kedd	1710
20. Szerda	1740
21. Csütörtök	1800
23. Szombat	1900
24. Vasárnap	2100
25. Hétfő	1840
26. Kedd	1790

Herceg új darabjának eddigi tizenhét előadása tehát végösszegeben 31,840 forintot, vagyis 63,680 koronát jövedelmezett. Ebbe az összegbe, jegyi meg a színházi újság, az elővételű díjek is be vannak tudva.

** **A Kisfaludy-Színház megnyitása.** A Kisfaludy-Színház e hónap 7-én megnyílik. Az első előadás műsora a következő: Prolog írta Taksonyi József, A szigetvári várbanak első felvonása és végül Margit álma dr. Kontur Béla egyfelvonásos vígjátéka.

Az első újdonság Dankó Pista három felvonásos népszínműve: A kun menyecske lesz, amely március 13-án kerül bemutatásra. Ezenkívül előkészületben van A jaltai néz Krémer Jenő népszínműve, továbbá Jögász-serelem, Szalay Józseftöl, Zöldi Márton Eszter című bibliai melodráma és a színház művésztöjének Kiss Jánosnak József Egyiptomban című daljátéka.

** **Molière-premiér Kolozsvárott.** Érdekes bemutatója lesz holnap, pénteken a Kolozsvári Nemzeti Színháznak. Molière nagybecsű művét, a Don Juánt adják elő, Janovics Jenőnek, a művezető igazgatónak fordításában és magyar színpadra való átdolgozásában. Janovics Jenő a Magyarországon még színre nem került darabot még gróf Festetics Andor igazgatósága alatt, a budapesti Nemzeti Színházban is felajánlotta.

** **Skakeladások az Uránia-Színházban.** Az Uránia tudományos egyesület skakeladásai e hónap 13-án, szerdán, veszik kezdetüket. Az előadások iránt tekintve, hogy azokat a legkiválóbb skakeladók fogják tartani, általában az érdeklődés. Előadást fognak tartani: dr. Marcell Henrik Magyarország történetéből, dr. Lóczy Lajos a geográfia, dr. Kinyathi Jenő a fizika, dr. Dady Jenő az állattan és dr. Muricsán József a kémia köréből. Az előadások szerda és szombati napok délutánjain lesznek.

** **Hangverseny a Telefon Hírműködésben.** A Telefon Hírműködés ma este házhangversenyt rendez előfőtűnök és hallgatóknak szórakoztatására. Az estét Horváth Zoltán színészeti iskolája növendékeinek előadása fogja betölteni a következő programmal: 1. rész. a) Apról kar, a „Kis herceg” című operettből, enélik: az összes növendékek. b) Eneklecke, a „Kis herceg” című operettből, enélik: a növendékek. c) Lányja kar, a „Rip-Rip” című operettből, enélik: Kornai Margit, Lenkei Szerén és a növendékek. 2. rész. Fortissimo dala. Operette 1. felvonásban. Szerényelek: Fortunio jegyző — Szőregyi Gyula, Laura neje — Vermes Judit, Bálint — Kornai Margit, Friké — Lenkei Szerén, Vilmos — Erdélyi Iloa, Landry — Szilasi Etel, Sauterun — Németh Margit, Syivan — Aranyossy Sarolta, Babetti szakácsné — Balogh Erzsébet, Enektárnő: H. Vukovich Aranka, Karmester: Dienzl Oszkár, A

hangverseny fél 9 órakor kezdődik. — A hangverseny után 10 óráig az est folyamán érkezett újdonságait olvasatja fel a beszélő újság, majd annak végezte után még 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül.

MŰVÉSZET.

□ **A Műcsarnok ügye.** Ma megkaptuk a *Képzőművészeti Társulat* választmányi üléséről szóló hivatalos tudósítást, amely *Kacziány Ödön* indítványáról és a *Műcsarnok* című lap ügyéről szól. A tudósítás erre vonatkozó része így szól:

Kacziány Ödön kemény szavakkal támadta a társulat közlönyének a *Műcsarnok*nak a szerkesztőjét, aki tolytonos támadásaival nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az állapotok ennyire elmereskedtek, annyiival is inkább, mert a társulat lapjauak személyi kérdésekkel egyáltalában nem volna szabad foglalkoznia. Mindezeknél fogva indítványozza, hogy a választmány a titkár, mint a *Műcsarnok* szerkesztője ellen a fegyelmi vizsgálatot indítsa meg.

Berzevicsy Albert alelnök megjegyzi, hogy az utóbbi főszóalás nem tartozott ugyan szorosan véve a tárgyhöz, de ő a jelen körülmények között, amikor a közvélemény minden fóruma foglalkozik a művészek ügyével, nem állhatta útját a főszóalásnak, éppen itt, a művészek otthonában. De kéri a művészeket, hogy lejtelessék el a keserűségek és óhajtsák, keressék inkább a kibontakozást és a békét. Ami *Kacziány Ödön* főszóalását illeti, megjegyzi ugyan, hogy ő sem azonosítaná magát minden közleménnyel, amely a *Műcsarnok*ban megjelenik, de a lap szerkesztéséért egyedül és kizárólag a szerkesztéssel megbízott titkár felelős és természetes, hogy a *Műcsarnok* minden közleményével a társulat sem azonosíthatja magát. Egyébiránt átadja a szót a titkárnak.

Ambrovoovics Dezso titkár előterjeszti, hogy ő a választmány megítélését bizalmából, és egy, az igazgatótól kapott általános természetű direktíva alapján, amelyet mindenkor tiszteltben tartott, szerkesztő a társulat közlönyét, s ez a direktíva az, hogy: a *Műcsarnok*ban kiadandó minden olyan a művészetre vonatkozó és általános érdeklődést keltő, mely névteliséggel van ellátva, és a *Műcsarnok* tekintélyének megfelelő hangon van tartva. Ez az élv a *Műcsarnok*ban ismételt hangsúlyozva lett, úgy hogy ő, mint szerkesztő a művészekkel szembenálló ellentétben bármely tagjának is bármikor a legnagyobb készséggel rendelkezésére bocsátotta volna a *Műcsarnok*-ban hasábjait. Azért, amit ő írt a *Műcsarnok*-ba, bármikor és bárkivel szemben elvállalta a felelősséget. Eppen azért, a *Kacziány Ödön* által indítványozott fegyelmi vizsgálatnak is, — amennyiben a választmány azt elhatározná — készségesen hajlandó magát alávetni, előbb azonban, miután szerkesztői működése ellen, a bizalmatlanságnak, habár csak egyetlen hangja is emelkedett, kötelezőnek tartja a választmány eddigi megítélését bizalmáért bálás köszönetet mondva, a *Műcsarnok* szerkesztésétől visszavonni és szerkesztői állását a választmány rendelkezésére bocsátani.

Erre az elnök fölveti a kérdést, vajjon kíván-e a választmány *Kacziány Ödön* indítványával érdemlegesen foglalkozni, mire *Berkó Kálmán* igazgató főszóalására a választmány egyhangúlag kimondja, hogy *Kacziány Ödön* indítványát tárgyalni nem kívánja és fölötté napirendre tér.

Az elnök ezt határozatképpen kimondja és annak a véleményének ad kifejezést, hogy a választmány határozata után a titkár lemondó nyilatkozata tulajdonképpen tárgyanná válik.

A titkár hálás köszönettel veszi tudomásul, hogy a választmány nem látott okot arra, hogy szerkesztői működését kifogásolja, sőt őt bizalmának újabb megnyilatkozásával tüntette ki, amiért is lemondását visszavonja. Kijelenti, hogy ő a lapot csak egy szerkesztői hátráta a választmány fölöttel bizalommal viseltetik, és szerkesztői működése abban a pillanatban meg van békítva, sőt lehetetlenné van téve, amint felé a bizalmatlanságnak csak árnyéka is közeledik. Mintán a választmány a bizalom álláspontjára helyezkedett, kötelezőnek tartja szerkesztői tisztét továbbra is megtartani.

□ **A Magyar Iparművészeti Társulat választmánya Szalay Imre** alelnök elnöklése mellett ülést tartott, amelyen felolvasták a miniszternek az iparművészet támogatására engedélyezett államsegély felett rendelkező végreható bizottságnak megalakítására vonatkozó leiratát, amit a választmány tudomásul vett. *Fittler Kamil* utal arra hogy a társulat újabb sikereit főleg elnökének *Ráth György* főrendiházi tag buzgó munkálkodásának köszöni s ezért indítványozza, hogy a nagy betegségből lábadozó elnököt a választmány küldöttséggel üdvözölje. Az indítványt a választmány egyhangú helyesléssel fogadta. A szegedi képzőművészeti egyesület felkérte a társulatot, hogy a tervezett vidéki iparművészeti kiállítások esetjét Szegeden rendezze. A választmány a meghívást rokonszenvesen fogadja s megbizta a főtitkár, hogy a kiállítás rendezése ügyében a szükséges tárgyalásokat végezze. A kereskedelmi miniszter a társulat kiállításain odaitelendő állami aranyéremet akar alapítani iparosok számára, amire névze véleményezésre hivatván föl, a választmány *Gelléri Mór* tag indítványára elhatározta, hogy az aranyérem helyett ezer koronás állami díjnak alapítását javasolja a miniszternek, miután egy állami aranyéremet a kultuszminiszter már alapított. Az idei közgyűlés napját március 24-re tűzték ki. *Morelli Gusztáv* indítványozza, hogy a társulat az iparművészeti tárgyaknak minél szélesebb körben való terjesztése cél-

jából megfelelő ügyönkséggel rendelkező kereskedelmi vállallattal lépjen érintkezésbe. Az indítványt a választmány helyesléssel fogadta és megbizta a *Morelli Gusztáv*, *Horti Pál*, *Zsolnay Miklós* és *Györgyi Kálmán* tagokból álló bizottságot, hogy a kellő lépéseket tegyék. Végül a főtitkár bejelenti, hogy újabb hatvankét rendes tagja lett a társulatnak.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A magyar általános polgári törvénykönyv német kiadásában.** A magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének kidolgozásával megbízott állandó bizottság munkálatainak eredményét rövid idővel ezelőtt első szövegezésben közzétette. A közzététel célja, hogy a nagy nyilvánosság érdeklődése az ügy iránt felkeltessék s a bírálat kihívása által úgy a szakörök, mint a nagy közönség véleménynyilvánításra hívtassanak, s így a végleges szövegezés céljaira sok becses anyag gyűjtése váljék lehetővé. Hogy ezen cél megvalósításában azok is részt vehessenek, akik a magyar nyelvet nem bírják, kiváltepp tehát a külföldi jogtudósai, — dr. *Plösz Sándor* igazságügyi miniszter a tervezetet német nyelvre is lefordította, amely fordításnak első része — 1. §—790 §-ig — most jelent meg Budapestén *Grill Károly* udvari könyvkereskedésében. A fordítási munkálatokkal a miniszter dr. *Barna Ignác* budapesti kir. ítélőtáblai bírót és dr. *Schiller Henrik* budapesti ügyvédet bizta volt meg, akik oda iparkodtak, hogy fordításukban elkerüljék a német polgári törvénykönyv szolgálai alkalmazását, kerültek a szakkifejezések szó szerinti áttételését, de óvakodtak a főszóalás idegen szavak használatától is, úgy, hogy a fordítás nemcsak tárgyilag teljesen megfelelő, de alakilag is tetszetős. Ugyancsak az igazságügyi miniszter megbízásából a dr. *Sgaltzer Gyula* budapesti ügyvéd szerkesztése alatt álló „Zeitschrift für ungarisches öffentliches Privatrecht“ egyidejűleg közli VII. évfolyamának I—IV. most megjelent füzetében a fordítás ezen részét azon felhívással, hogy a folyóirat hasábjai a magyar nyelven nem jártas s főleg a külföldi tudósai vonatkozó cikkeinek s bírálatának rendelkezésére állanak.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Március havi esküdtbírák.** A budapesti büntető törvényszéken ma délelőtt sorsolták ki a március hóban esküdtbírói tiszteletet gyakorló esküdtöket. Kisorsolták rendes esküdtökeket:

Kencsey Ernő lakatos, *Schmitterer Imre* háztulajdonos, *Karal Alajos* mészáros, *Erdődy Károly* háztulajdonos, *Mika Tivadar* rezőnt, *Manci Manó* kereskedő, *Kovács Imre* háztulajdonos, *Jobbágyi Béla* háztulajdonos, *Kékly Imre* szerszámkészítő, *Bernauer Izidor* mérnök, *Szabó Endre* lapszerkesztő, *Schwarcz Simon* kereskedő, *Cziklay Lajos* lapszerkesztő, *Bartók Lajos* lapszerkesztő, *Grünhut Adolf* fűszerkereskedő, *Cservenka Antal* horodgyáros, *Brünner Alajos* fűszerkereskedő, *Barinkay Gyula* gyémántkereskedő, *Eisler Izidor* fűszeres, *Tiry Sándor* háztulajdonos, *Jandauer Vencel* ókepezécs, *Henthaller Frigyes* háztulajdonos, *Abrányi Emil* író, *iffi*, *Glaz József* szíjgyártó mester, *iffi*, *Pint Jakab* gépészmérnök, *Szauer József* mészáros, *Brachfeld Sándor* divatór, *Balogh Imre* háztulajdonos, *Ivánkovic Kálmán* vaskereskedő és *Hartl László* festékkereskedő. — Pótküldtek lettek: *Schlesinger Nánán* kereskedő, *Rothhauser Lipót* kereskedő, *Goldberger Sámuel* kereskedő, dr. *Hercz Izidor* ügyvéd, *Hegedűs Dániel* banktisztviselő, *Schwarz Armin* mészáros, *Sasvári Armin* h. kereskedelmi pénzügyőri titkár, *Guzsmann Ede* szabó, *Kálmán Sándor* borkereskedő és *Kurczweil Bernát* üvegkereskedő.

§§ **A Magyar Jogászegyesületben** március 2-án szombaton délután 6 órakor tartandó teljes ülésen dr. *Fodor Armin* tart felolvasást *A magyar polgári perrendtartás tervezetéről*.

§§ **A csekk.** A kereskedelmi iskolák legtalentumosabb növendékei sem tanulták meg oly gyorsan a csekk-rendszert, mint *Kun István* urasági inas. Egy-szer látott életében csekk-könyvet, s máris tudott vele bánni. A dolog úgy történt, hogy gazdája, *Born Frigyes*, a csekk-könyvet véletlenül az asztalon felejtette. *Kun István* kivágott egy lapot, s kiállította száz forintra a *Rex Henrik* névre. A száz forintot egy hordár hozta el neki a kereskedelmi bankból. Emiatt állott ma törvényt, s töredelmesen bevallotta a bűnt:

— Ha nem úgy találtam volna az asztalon, — mondotta, — soha csekkre nem is gondoltam volna. A törvényszék a hitelen inast magánokirathamisításért két havi fogságra ítélte.

§§ **Egy aljárásbíró bűnpöre.** Lőcséről telegrafálják, hogy az ottani törvényszék ma három évi börtönrre és hivatalvesztésre ítélte *Tomory János* kémárki aljárásbíró hivatali sikasztás és megvesztegetés miatt.

TÁVIRATOK.

Baden, február 28. *Lovag Klumberg Lajos* rendelkezési állományu ezredes ma itt 53 éves korában meghalt. Az elhunyt ezredes szárnysegéde volt azelőtt a királynak és parancsnoka a 15. dragonyos-ezrednek.

Ottinje, február 28. *Nikita* fejedelem elhatározta, hogy patriarchális alapon szervezett államrendszerét modern elvek szerint újjalakítja. A szokásjogokat törvénykönyvben kodifikáltatja s törvényt hoz arról, hogy bírák és közigazgatási tisztviselők csak akadémiát végezettek lehetnek.

Orosz követ Belgrádban.

Belgrád, február 28. *Csarikov Miklós*, az ujonnan kinevezett orosz követ ma nyújtotta át ünnepies kihallgatáson megbízó-levelet *Sándor királynak*.

A hármasszövetség.

Róma, február 28. A *Tribuna* és a *Perseveranza* visszautasítják a francia lapoknak azt az állítását, hogy Olaszország ki fog válni a hármasszövetségből. A nagy olasz lapok ezt alaptalan kombinációnak mondják s attól tartanak, hogy az olasz hajóraj legközelebbi marseillei látogatása esetleg tovább élesíti ezt a mendemondát. A két szomszédos barátsága, ugyanond, nem akadályozhatja meg Olaszországnak a hármasszövetségben való megmaradását.

A khinai bonyodalom.

London, február 28. Az orosz-khinai egyezmény a következő rendelkezéseket foglalja magában:

Khina kötelezi magát, hogy nem tart csapatokat olyan helységeiben, ahol a vasút még el nem készült vagy építése még meg nem kezdődött. Azokat a főbb hivatalnokokat, akiknek a legutóbbi eseményekben részük volt, le kell fokozni. Oroszország meg fogja maíd nevezni ezeket a hivatalnokokat. Ugyancsak Oroszország fogja meghatározni, hogy milyen fegyvert viseljenek a rendőrsapatok. Tüzérség is van zárva. *Mandsuországnak*, *Mongolországnak* és *Turkesztán* khinai részében más államok alattvalóinak nem szabad vasuti, bányá- vagy más koncessziókat adni. Khinának sem szabad ott vasutakat építenie. Niucsang környékén nem szabad külföldieknek területrészeket bérbeadni.

Az oportói eset.

Lisabon, február 28. A braziliai kormány társította oportói konzulját, hogy családjával együtt rőtön térjen vissza Brazíliába.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, február 28. Románia és Bulgária között január eslejn lejárt a kereskedelmi szerződés és tudvalevőleg mindedig nem újították meg. E miatt tegnap jegyzékváltás volt *Petrov* bolgár miniszterelnök és *Misu* szófiai román ügyvivő között. A jegyzékváltás eredménye az, hogy a lejárt szerződést 1902. január 1-ig meghosszabbították.

Bécs, február 28. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Lanyha irányzat mellett realizációs vételek voltak, később fedezeti kereslet jelentkezett s az irányzat javult.

Köttettek: Buza tavaszra 7.75—7.78—7.77, buza május—júniusra 7.84—7.87, buza őszre 7.97, rozs tavaszra 7.68—7.70, zab tavaszra 6.6%, tengeri május—júniusra 5.52, tengeri július—augusztusra 5.6 koronán.

Jegyzeteltek: rozs május—júniusra 7.68—6.69, rozs őszre 7.—7.02, repce augusztus—szeptembere 13.—13.10 koronán. Zárliatkor maradtak: buza őszre 7.98, rozs tavaszra 7.68, zab tavaszra 6.68, tengeri május—júniusra 5.54, tengeri július—augusztusra 5.65—5.66 koronán.

New York, február 28. (Terménytőzse.) (Zárliat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 9 1/4 (9 1/4). Márciusra 8.90 (9.03). Májusra 8.99 (9.—). *New-Oriensban* helyben 9 1/4 (9 1/4). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.95 (7.95). Stand white Philadelphiában 7.90 (7.90). Refined in Cases 9.— (9.—). *Credit Balances at Oil City* 1.23 (1.23). — *Zsír*: Western steam 7.75 (7.77). *Rohe* és *Brothers* 7.85 (7.85). — *Tengeri irányzata* állandó. — Február — (—). Májusra 46 1/4 (46.—). Júliusra 45 1/4 (44 1/4). — *Buza* irányzata állandó. *Piros ősz* helyben 80 1/4 (80 1/4). Február — (—). Márciusra 79.— (79 1/4). Májusra 80.— (80.—). Júliusra 79 1/4 (79 1/4). *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 1 1/4 (1 1/4). — *Kávé*: fair Rio T. sz. 7 1/2 (7 1/2). Feb.— (—). Májusra 6.30 (6.05). — *Liszt*: *Spring Wheat* clears 2.75 (2.75). — *Cukor*: 3 1/16 (3 1/16). — *On*: 26.55 (26.62). — *Réz*: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 28. (Terménytőzse.) (Zárliat.) *Buza* irányzata állandó. Febr.—ra 74 1/4 (74 1/4). Májusra 75 1/4 (76.—). *Tengeri irányzata* állandó — Február 29 1/4 (33 1/4). — *Zsír*: Február 7.45 (7.45). Májusra 7.50 (7.52). — *Szalonna* short clear 7.45 (7.45). — *Sertésus*: Február 13.95 (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELEK.

Te.

Halálra rúzza már a lelmem,
Bolyongok erre-arra,
Az álmatok, sok színes vágyat
Már szürkéség takarja.

... S az elmúlásnak néma vágya
Maró váddá lesz bennem:
Enyém léssz te... A Golgotámon
Még nem szabad pihennem.

Fáy Nándor.

† **Edvárd király szerelme.** Koppenhágában biztosra veszik, hogy az angol királyi pár — ha semmi váratlan akadály nem jön közbe — március végén vagy április elején odautazik, hogy ott üljék meg Keresztély dán király nyolcvanharminc évvel ezelőtti napját. Utközben meglátogatják az ősi Worms várost, ahol Edvárd király először találkozott leendő menyasszonyával. Az akkor még walesi herceg huszonegy éves volt s már egy német hercegnővel való házasságáról beszéltek. Mindennek dacára a herceg nagyon hidegen viselkedett vele szemben, mert véletlenül meglátta Alexandra dán királyi hercegnő arcát — és ez döntő befolyással volt az életére. A hercegnő egyszerű leher ruhában levéve, elragadó volt.

Nemsokára egy hercegnőnél, aki nemrég tért vissza Londonba Koppenhágai látogatásából, a dán hercegnőnek remek miniatűr képét látta s oly gyönyörűnek találta, hogy egyik legbensőbb barátját Koppenhágába küldötte megnézni, vajjon a kép megfelelő-e a valóságnak. A jóbarát azzal jött vissza, hogy a dán hercegnő nemcsak a legbájosabb jelenség, de egyúttal elragadó kedvességgel és kiváló műveltséggel dicsekedhetik. Röviddel ezután a walesi herceg Németországba ment a hova a dán királyi családot is várták és ott a worms-i ősi domban látták meg egymást először a fiatalok. A hercegnő egy freskóképp szemléltette merülve állott éppen, mikor a herceg a templomba lépett és jövendő hitvesét meglátta. Néhány közömbös szót váltottak csupán és elváltak. A herceg azonban szívébe véste a találkozást és ehatározta, hogy nőül veszi Alexandra hercegnőt.

† **Egy császárné örököse.** Battenberg Beatrice hercegnő, Viktória királynő legifjabb leánya, a napokban Eugénia császárné meghívására Cap Martinra utazott. A nagy visszavonultságban élő császárné a Villa Cynosban lakik. Barátmőjének, Viktória királynőnek a halála érzékenyen érintette a császárnét. És most látni kívánta az elhunyt királynő leányát, aki néhány hónapig marad Eugénia császárné mellett.

A császárné azért kedveli annyira a hercegnőt, mert őt szánták az elhunyt Lulu hercegnék. Beatrice hercegnő lesz az örököse is a császárné vagyonának, amely 75 millió frank.

† **A kékszakállú herceg.** A nép fantáziájában most Gilles de Rais, a kékszakállú herceg úgy él csak, mint aki asszonyokat és gyermekeket ölt. Okmányok bizonyítják, hogy nem ez volt a legfeltűnőbb tulajdonsága. Szerette a színházat, szívesen kereste a színésznők társaságát és néha maga is koturnust öltött. Lemire a *Revue des Revues*-ben azt írja, hogy Gilles már 1420-ban, 16 éves korában, amikor először nőült, passziójátékot adatott elő. Férflak játszották Szűz Mária és Mária Magdolna szerepét is és hogy a publikum jobban megértse, szerepeik nevét a melükre függesztett táblácskán viselték. A passziójátékok sikerén felbuzdulva, színész-truppot állított össze, amely Franciaország nagyobb városaiban játszott és még balletket is előadott. A trupp legfőbb műsordarabja a *Le Mystère du siège d'Orléans* volt, amelyben Gilles is fellépett. Ez a darab azokat a tetteket dicsőítette, amelyeket Gilles vitt véghez, tehát kétszeres elégtelt adott neki a közönség, amikor mint színészt és mint hőst is megtapsolta. Ezek a színésztruppok anyagilag tönkre tették Gilles-t. Hiábavaló volt családjának minden figyelemfelkeltése. Erre VII. Károly a család kérésére 1437-ben gondnokság alá helyezte. De ez sem tudta megakadályozni azt, hogy Gilles teljesen tönkre ne menjen. Amire büvészekkel lépett összekötésbe és az alkímia adta magát. Így akart pénzhez jutni. Az ördögre esküdött áldozatokat mutatott be annak. Az áldozatok asszonyiszivekből és gyermekek agyvelőiből állottak.

† **A város és a falu egészsége.** Rubner német orvos-tanár kimutatja, hogy a halálozás átlag véve nagyobb a városban, mint a vidéken, minek okát Rubner a város és vidék külső viszonyaiban és lakosságuk különböző, egymástól sokban eltérő életmódjában keresi. A külső életviszonyok között a levegőnek és a klímának van jelentősége. A városban a szél szabad mozgása akadályozva van. Nagy városokban kevesebb a verőfényes napok száma és a levegőnek is más az összetétele, nevezetesen sokkal tisztátalanabb, mint a vidéken. Különösen a lakások levegője nem jó. Rubner a nagy városok élelmiszeri viszonyaival sincs megelégedve. A hatóságok ugyan sok üdvös intézkedést tesznek a bajok enyhítésére, de a hatóság egyedül mindent nem tehet; minden egyesnek egészsége érdekében minden tőle telhetőt meg kell tartani. Városban a foglalkozás nagyobbára zárt helyiségekben folyik, amiszintén hátrányos az egészségre. A városok sokféle lármaja okozza a városi ember idegességét, nyugtalanságát, amit még inkább fokoz a közlekedő eszközök izgató zaja; e közlekedési eszközök folyton rezgésben tartják a testet, sőt erős lökést is szenvedtetnek vele. A városi ember erejének folytonos megfeszítésével dolgozik, s hogy a kifáradásnak elejét vegye, mindenféle izgató és élvezeti szerrel, kávéval, teával, szivarral, borral, sörrel, konyakkal él. A városi lakos túlterhelését multságai, melyeket szórakozás végett keres, még inkább fokozzák. A városi élet százféle hátrányai sok esetben lassu testi s szellemi elcsenevésre vezetnek. A szervezet harmóniájának fenntartására Rubner testgyakorlatokat, a bőr megfelelő ápolását, továbbá időközönként vidéken tartózkodást ajánl.

† **Uj munkásnegyed Londonban.** London város tanácsa évek óta újabb és újabb reformokat létesít, hogy a lakosság legszegényebb elemének, a munkásosztálynak olcsó és egészséges lakások álljanak rendelkezésére. A napokban a megvalósuláshoz nagy lépéssel hozta közelebb a tanács egy hatalmas tervét, amely Londonnak új munkásnegyedet akar teremteni. Negyvenezer munkás számára akar a város világos, egészséges, mindenképpen modern és olcsó lakást építeni egy kétszázhuszonöt holdnyi területen. A tervezett városrészben nem lesznek bérkaszárnák, hanem csupa villaszerű családi házak, körülöttük természetes kertek, szűk utcák és kisebb-nagyobb parkok. A munkás-negyed elhelyezése igen alkalmas, mind a két végén vasúti állomás van és így a munkások könnyen juthatnak a más városrészekben levő gyárakba és műhelyekbe. A vasúttársaságok már ajánlatot tettek, hogy reggel, délelőtt és este munkásvonatokot indítsanak, a jegyeket pedig hajlandók hónaponta a munkások egy bizottságának átadni utólagos elszámolásra. London város tanácsa a vállalkozás pénzügyi részét már elrendezte, gondoskodott ugyanis másfél millió font sterling tőkéről, melynek a törlesztését hatvan évre osztotta be. A munkásaladók hetenkint hat shilling bért fizetnek egy-egy lakásért, a házbért azonban negyedévenként is törleszthetik, ebben az esetben két százalékos engedményt is részesülnek. A városrészt kulturális szükségleteiről gyönyörűen gondoskodik a tervezet; három elemi és három középiskola lesz a negyednek, azonkívül két templom, két színház, egy versenytere, öt közfürdője, három népkönyvtára és négy tornaterme. A színházon és a fürdőn kívül a kulturális intézmények valamennyien ingyenesek. A munkásnegyed közigazgatása szerves kapcsolatban lesz London központi adminisztrációjával a tervezet biztosít azonban valamelyes autonómiát is a munkásoknak, így rájuk bizza a népkönyvtárakkal kapcsolatos kasznók szervezését, a versenyek és a tornajátékok rendezését. Az összes munkáségyesületek lelkesedéssel üdvözlik a londoni tanácsot és valamennyien följajlottak munkásságukat a terv kivételére.

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Írta: STEPNIÁK.

35)

A letartóztatások özöne eléggé mutatta, hogy milyen vad hajszá indult meg utána. Andrej a legjobb akarattal sem sokszorosíthatta magát annyira, hogy az összes letartóztatásoknál jelen legyen. De hát lehetséges volt-e, hogy szabad s őt nem értesíti? Minden új sürgöny rosszabbnak látszott, egy a sok közül s ha a többi mind hamis is, szükségszerűleg igaz kellett, hogy legyen. Az újságot olvasás a legszörnyűbb kínvá vált számára. Mégis sóvárogva nyelt el minden sort, amely csak keze ügyébe esett. Szobája egészen tele volt újsággal, mint valami hírlap szerkesztőség.

Ezen aggodalom három napja jobban megviselte, mint valami súlyos betegség. Arca sápadt s beesett volt, szeme lázas tüzeben égett. Szakadozott álmát rémes látományok zavarták.

— Valódi csoda, hogy megmenekült abból a pokolból, szölt Dávidhoz, aki elmondott neki egyetmást Andrej utolsó kalandjaiból.

— Bizony alaposan befűtötték neki, felelt Dávid. Jól tenné, ha hat hónapig visszatartaná őt minden hasonló dologtól. Jó időre elrontotta magának a talajt. Mindenekelőtt ne engedje meg neki, hogy elhagyja Szent-Pétervárt.

— Nem fog rajtam mulni, felelt Tania mosolyogva. Félek, hogy itt sem lesz valami nagy biztonságban.

— Mindenesetre ez a legbiztosabb hely számára.

— Hol is hagyta el őket, — kérde Tania hirtelen elsápadva. Csak nem a pályaudvaron?

Dávid megnyugtatta, hogy már elhagyták azt a veszélyes helyet, amikor elváltak. Andrej és György egy lovasúti kocsiúra másztak s egyenesen a főhadiszállásra hajtottak.

— A főhadiszállásra, szölt Tania siralmas hangon. Bizony ott marasztalják.

— Nem. György ott marad és mindent elbeszél. Andrej azt mondta, hogy egy perccel sem marad tovább, mint okvetlen szükséges.

— Valóban? szölt felvidulva Tania.

Ezért az ígértetért megbocsájtotta a három elfelejtett újságot.

— Valóban nagyon jó, hogy eljött ezt megmondani, szölt Dávidhoz fordulva.

Belsőjében ez a mondat kissé másképp hangzott; nagyon jó volt tőle, hogy Dávidot elküldte.

Dávid elbucszott, minthogy Andrejnak már nemsokára jönnie kellett. Előbb azonban megkérte Taniát, hogy adjon át Andrejnak valami üzenetet. Homályosan emlékezett még, hogy megígérte. Azt egész bizonyosan tudta, hogy bólintott a fejével; de alig, hogy Dávid elment, egészen elfelejtette őt is, meg az üzenetet is s az ablakhoz rohant, melyből egész hosszában végigláthatott az utcán.

Andrej arra a gondolatra, hogy Tania aggodhatnék, csak a szent-pétervári pályaudvaron jutott. De még akkor egy pillanattal sem sejtette, hogy félelme komoly lehet. Dávidot is egyedül azért küldte, mert félt, hogy Taniát nem találja otthon.

De amint kevesiban ült s egymás után feltűntek a jól ismert helyek, őt is mind hevesebben fogta el a várakozás láza. Sietve átmentek a város legbelsőjén; a kerekék végigördültek a hid egyenletesen puha faburkolatán. Milyen bámulatos szép volt a folyam a tavaszi nap sugarban. Itt egy nagy fekete gőzös haladt fenséges nyugalommal a csillogó vizen; ott egy nagy fadereglye mozgott lassan lefelé, magas piros ínges legény tartja a kormánylapátot, míg társa a hajóorban vig nótát dünyög.

A kerekék újra fűlsiketlően dörögtek az ut kockakövein. Már egész közel jártak. Ez itt a félkör alakú Krowerszki. Ezen a nyugodt, békés

helyen, ahol életének legszebb napjait töltötte, minden ház, minden bolt, minden fa régi jóbarátként látszott őt üdvözölni. Felmerültek emlékezetben azoknak a napoknak verőfényes képei s csakhamar elűzték a dubrawnik pokol komor, borzalmas emlékeit. Hinni akarta s ebben a percen valósággal hitte is, hogy visszatérése a régi otthonba, ahol Tania várta, egyszerűs mind visszatérés a régi boldogságba, a békés közös munkássághoz, amelyhez legboldogabb emlékei fűződtek. Amikor végre meglátta mozdulatlanul az ablakban, csak mosolya s zmelei mutatalt, hogy ő is észrevette; s mikor besietett, mikor karjaiba ölelte, el voltak felejtve tervek s a cár, rendőrség, összeesküvések, minden el volt felejtve, felolvadt a végtelen boldogságban: szeret s szeretettik.

— Egyetlenem! — susogta. Azt hittem, nem látalak többet!

— Rosszul tetted, szölt mosolyogva. Megmondtam, hogy visszatérek, s el is jöttem.

Igen, itt volt, imádottja, hőse, a vitézek legvitézebbje, visszatért, miután szembe szálit a legborzasztóbb veszélyekkel a közös ügyért. Nem is merte elhinni, hogy újra itt van nála, ki tudja meddig.

A karosszéken ült Taniával térdén.

— Hogyan voltál meg énnélkülem itten? kérde Andrej. Sápadtnak, betegnek látszol fiam? Jól voltál?

— Nem egészen; de sohse bánd. Mit hátraoz most?

Félvállról beszélt aggodalmairól s nevetve beszélt György leveléről, amely anyyi alkalmat engedett az egyéni magyarázatoknak.

Andrej könnyen átláthatta szavain, hogy egy ideig halottnak képzelte.

— Boocsásd meg a hanyagságomat — kiáltott fel. Óh látom, mennyire rossz voltam!

— Óh, az már elmúlt! — szakította félbe Tania. Akárkivel megtörténhetik. Hát ha el kellett volna rejtőznie, vagy a városban kívül maradnod? Ostobaság volt olyan nagyon féjnom. Legközelebb türelmesebb leszek...

† **Gróf Vetter családja.** A bécsi *Adler* című heraldikai társulat legutóbbi gyűlésén, melyen Lajos Viktor főherceg elnökölt, az osztrák Reichsrath jelenlegi elnökének, gróf Vetter von der Lilie családját ismertette dr. Witting. Első sorban azt a mendemondát cáfolgatta az előadó, mintha gróf Vetter a Valois-ház sarjadéka volna. Nem az. Tessék tudomásul venni, hogy nem az. Ellenben igenis leszármazottja a jelenlegi osztrák parlamenti elnök Vetter Györgynek, aki arról híres, hogy 1683-ban nyert nemesi oklevelet. Az őnek más érdeménem tudtuk kibővíteni a felőlvásásból. Valószínű azonban, hogy Vetter György nem holmi békekötések körül szerzett érdemeinek jutalma gyanánt kapta meg a nemességet, mert címerében nem lilom díszlik, hanem oroszlan ágaskodik. Ezt az őst az uralkodói kegy a nemesség felül titkos tanácsosi címmel is jutalmazta, sőt sűrűn uradalmakat is adományozott neki. Györgynek két fia volt, János és Frigyes, akik 1680-ban bárói rangot nyertek, de címerükben még mindig nincs meg az a három lilom, mely az elnök grófi címerében benne van. De igenis előkerül a három lilom Vetter Frigyes bárónak abban a folyamodásában, melyben a grófi rang adományozását kérelmezte és ahol a felsorolt érdemek ez a szimbólum tükrözi vissza, a leghívebben. Ez a grófi lett báró Vetter Frigyes nyerte el a három lilomot s ettől örökölte a mostani utód ezt a nem annyira rövid, mint inkább előkelően hangzó nevet: Graf Vetter von der Lilie.

† **Az adó Afrikában.** Mengóban (Uganda) a miniszterelnök kijelentette, hogy az ugandai benszülöttek ez évi adójukat körülbelül 1,200,000 márkát, befizették. A befizetett adóban van természetbeni szolgáltatás is, és pedig öt elefánt, egy zebra, husz csimpansz, több tuskésdisznó, antilop, szemölcsösdisznó, kigyó, daru és majmok nagy számmal. Ezeket az eleven adókat Port Alice kormányzó negyedében tartják fogságban.

† **A repülő kereskedő.** Az amerikai vasutaknak egy speciális utazóközönsége van, az úgynevezett *Arain-boys*, akik toladók természetüknél és erős rábeszélő képességüknél fogva a békés utasokra ráerőszakolják eladni való portékáikat, a különféle édességeket, trissitákat, sőt még az olcsóbb irodalmi termékeket is. Toladók viselkedésük miatt igen sok kellemetlenséget okoztak a kényelmes utazást kedvelő yankeeknek és ezért a vasutagazgatóságok megtiltották az *Arain-boys*-nak a repülő kereskedést. Ezt a tilalmat csak kevesen fogják zokon venni, pedig nem szabad feledni, hogy a világ legnagyobb feltalálója, Edison is, az *Arain-boys* foglalkozását üzte, mielőtt világraszóló hírnevét megállapította volna.

Óriási torta. A westminsteri hercegnek Miss Shelagh Cornwallis-Wosttal történt esküvőjét díszes lakoma követte. Nagy feltűnést kellett ezen egy óriási

De még az ő stoicizmusa is elhagyta arra a gondolatra, hogy még egyszer át kell szenvednie az utolsó napok kínjait, az álmátlan éjszakákat, a rémes látományokat, a hosszú, hosszú várakozásteli órákat.

— Soha! — kiáltott fel kétségbeesetten hozzá simulva. Nem hagyjuk egymást el soha többé. Minek is? Hiszen veled lehetek, segíthetek neked. Ugy-e nem tartasz gyávának?

Két kezét Andrej vállára téve, mosolyogva hátrahúzdott, úgy, hogy az egész arcát láthatta. — Nem, gyávának nem tartalak, — felelt Andrej megcsókolva arát.

— Nem is félek én a veszedelemtől. Gondoltam is csak arra, amíg itt voltál mellettem? Hanem a bizonytalanság... Nem tudom leírni, mennyit szenvedtem mióta elmentél. Eleton csak várakozás volt hűreid után. S mikor megjöttök, nem volt vigaszom; hiszen egy órával miután feladatt már le is tartóztathattak. Azután a napok és éjjelek, amikor hír nélkül maradtam. Mit nem gondoltam, mit nem képzeltem felőled! Valóban nem szép tőlem, hogy elmondom. Tudom, nem sokáig maradsz nyugodtan. Hanem azt meg kell ígérned, hogy a legközelebbi vállalkozásodra, még ha rosszabb is a dubravnikinál, veled mehetek, osztozhatom veszélyeidben. Megígéred?

Utolsó szava a legbájosabb keveréke volt szeretetének és kacér önbizalmának, mintha teljesen kétségen kívül állana, hogy kívánsága meglesz.

Andrej nem felelt; zavart szánalommal tekintett bájos, mit sem sejtő arcába. Ezzel a kérdéssel ő maga tette tönkre a végtelen boldogság érzését, amely egyideig elhomályosította Andrej agyát. Édesbe jutott az utolsó reggel Dubravnikban Vatajko házában, a nagy elhatározás... Halott ember volt. Neki nem kell több emberi boldogság és emberi társaság. Az ő vállalatához nem kell társaság, annak csak egy jövője van: a sir.

(Folytatása következik.)

torta, amelyet egy cukrász készített. Nem kevesebb mint hét láb volt a magassága (a tartója nélkül) és 200 angol fontot nyomott. A torta alsó részén kis formában a fiatal pár kastélyainak a mása volt cukorból; a felső részt pedig a két családi címer díszítette. A torta tetején kicsiben az a templom díszlett, amelyben a fiatal pár megesküdt.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A bankkamatláb leszállítása. Az Osztrák-Magyar-Bank főtanácsa ma Budapesten *Madarassy* Pál alkormányzó elnöke alatt ülést tartott. *Franger* vezértitkár terjesztette elő jelentését a pénzpiac helyzetéről. A jelentés alapján a főtanács elhatározta, hogy a bankkamatlábat fél százalékkal leszállítja. Ennek előgva március elsejétől kezdve a váltók és sorsjegyek leszámitolásánál 4%, állami járadékokra, sőtánya és magyar kincstári utalványokra, valamint a bank zálogleveleire adott kölcsönöknél 4½ százalék, egyéb értékpapirokra adott kölcsönöknél 5 százalék a kamatláb. Ezután megalakultak a főtanács különböző bizottságai. A jelzálog-osztály bizalmi férfiak gróf *Teleki* Domokost és *Pongrácz* Kálmánt újra megválasztották. A vezértitkár jelentést tett a bankjegypályázat eredményéről. Az első díj nyertesét *Hegedűs* Lászlót megbízták a száz koronás bankjegy részletes rajzának az elkészítésével.

Iparpártolási szakosztály. Az Országos Ipari egyesület iparpártolási szakosztálya ma délután gróf *Szechenyi* Imre elnöke alatt ülést tartott.

Gelléri Mór igazgató, mint az ügy előadója, előterjeszté, hogy az Országos Ipari egyesület leiterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez olyan sorozatos kiállítások rendezése iránt, amelyek a nálunk még elő nem állított, de meghonosítható iparicikkeket ölelik fel. A miniszter a javaslatra oly leiratát választott, hogy az egyesület készítse el az ily kiállítások részletes tervezetét a költségeirányzattal együtt, akkor majd értekezletileg fogja az ügyet tárgyalni. A végrehajtó-bizottság megbízásából *Gelléri* igazgató elkészítette a tervezetet, pontosan megjelölve a kiállítások anyagát és a szakosztály hosszabb vita után azt ma el fogadta.

A napirend második tárgya volt a *felvidéki házalók* kérdése. A gyolcsos tótok kétségtelenül sok kárt okoznak a hazai szövő-iparnak, mert ők áruiat kizárólag Ausztriából szerzik be. Ezt hangoztatták a vitában részvételért *Jeriák* is és *Gelléri* javaslatára igen életrevaló intézkedésekkel fognak segíteni ezen a bajon, melyet a gyolcsos tótok nemcsak a magyar kereskedelemnek, de a magyar textiliparnak is okoznak. Majd a hazai könyvkötő-ipar védelme került szóba és többen ramutattak arra, hogy a népet Csehországból származó imakönyvekkel árszűkít el. A szakosztály a tőpapatok jogja felhívni a hazai ipar pártolására, felkérve őket, hogy tüzenek ki pályadíjakat magyar s-ellenben írott imakönyvek létesítésére.

Az ülés legérdekesebb részére adott alkalmat *Sebestény* Artur indítvány. *Darányi* miniszter ugyanis a mezőhegyesi uradalom 5000 mm. műtrágyaszükségletét Hollandiából vásárolta meg s az nemskára Fiuméba fog érkezni. *Sebestény* hangsúlyozza itt a honi ipar sérelmét és kéri a szakosztályt, gondolkozzék az eset fölött.

Rittinger Béla szerint a tárgy fontossága megkívánja, hogy a legközelebbi ülés napirendjére tűzzék. Alapos információ után kell megvizsgálni a konkrét vádat.

Neschloss Marcel örömmel üdvözlő minden felszólalást, mely az ipar bármely igazi vagy vélt sérelmére vonatkozik. Meg kell győződni a tények valóságáról, mert nem tetelezi föl, hogy az egyik miniszter ténykedésével lerontsa azt, amit a másik miniszter oly nagy áldozatok árán felépített. Indítványozza, hogy a szakosztály tegye át a panaszt az Ipari egyesület végrehajtó bizottságához. Az majd kifürkészni, hogy mi indította a földművelésügyi minisztert erre a ténykedésére.

Elnök nem tartja szükségesnek a konkrét eset megvizsgálását. Tudomással bír arról, hogy megtörtént, és tudja azt is, hogy miért történt. A miniszter eivben kiemelte, hogy a magyar műtrágyagyártást semmit sem vesz addig, míg az osztrák gyárakka. Kertelben állanak és így meg nem tehetnek hivatásuknak. Teljesen oszlja a miniszter nézetét, meggyőző ez azokkal az elvekkel, melyeket elnöki székfoglalójában hangoztattott.

Nem kényelemszeretettől költött a miniszter a hollandi gyárral a szállításra szerződést, mert csak utánjárásal sikerült olyan gyártat találni, mely nem állott kártelben. Ez a ténykedése a miniszternek egy elv kifolyása. Az önvédelem egyik módja. Ő nem tartja az iparpártolási szakosztály feladatai közé valónak az oly ipart megvédeni, mely kártel után már ugys az önvédelem terére lépett. *Mig ő ennek a szakosztálynak elnöke lesz, addig oly ipar, mely kártelbe lépve, az iparpártolást kéri, a szakosztályban védelemben nem fog részesülni.*

Ezzel elnök az ülést berekeszti.

Iparoktatás. Az országos ipari és kereskedelmi oktatási tanács iparoktatási szakosztálya ma *Maticovics* Sándor elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen az üveg-

ipari szakiskola létesítésének kérdését és a budapesti felső építő-ipariskola reformját tárgyalták. Az üvegipari szakiskola kérdésében eltagadták *Petrík* Lajos tanár előadói javaslatát, amely kívánatosnak mondja, hogy üvegyáraink mellett mesterinas-iskolák létesítenek állami támogatással. Magáévá tette a tanács *Petríkné* azt a javaslatát is, hogy minden üvegyár székhelyén állami népiskolát kellene létesíteni s a már meglévőket államosítani. A felső építő-ipariskola tárgyában egy előkészítő-osztály szervezése volt szóban, de erre néve most határozatot nem hozott a tanács, hanem felkérte az iskola igazgatóságát újabb javaslat tételére.

A Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság ma tette közzé 1900. évi mérlegét, melynek számadatait a következőkben ismertetjük:

Mérleg-számla. Vagyon. Pénztárkészlet: készpénz, külföldi pénznemek, szelvények és kisorsolt értékpapírok 1,069,733-32 K. Váltók-tárca 9,029,288-59 K. Értékpapír-tárca: magyar államkötvények 96,960-05 K. külföldi záloglevelek és kölcsönkötvények 405,860-99 K. Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja részv. 1,270,500 K. Budapesti giro- és pénztár-ügylet részvények 46,000 K. Országos központi hitelszövetkezet részleg 100,000 K. Budapesti marhavásártéri pénztár részvények 400,000 K. Magyar aszfalt és magyar kerámiai gyár részv. 532,190 K. Vasművek és gépgyárak részvényei 156,986-10 K. „Athe-naeum” és „Franklin”-könyvnyomda részv. 378,540 K. külföldi vállalatok részvényei 678,725-66 K. közlekedési vállalatok részvényei 94,899- K., külföldi vidéki pénzüzetek részvényei 269,310- K., külföldi vidéki gyári vállalatok részvényei 369,081-24 K., külföldi sorsjegyek 38,543-83 K. Előlegek értékpapírokra 13,456,051-54 K. Befizetések konzorcialis üzletekre: állami és községi kölcsönök 1,168,433-60 K., iparvállalatok 3,140,489-99 K. Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára vasuti és bank-részvényei 1,148,102-03 K., külföldi résztesedések 60,489-94 K. Adósok: bankári követelések és különféle adósok 15,693,440-34 K. Banképület: 608,368-66 K. Angyalöldi telkek: 119,819-79 K. Összesen: 50,324,144-67 K.

Teher — Részvénytőke 20,000,000- K. Tirtalék-alap 1,900,000- K. Pénztárjegyek és utalványok forgalomban 281,373-45 K. Takarékek és csekcs-beletek 17,655,911-40 K. Hitelek 6,113,476-90 K. Eltagadványok forgalomban 2,579,128-21 K. Tisztviselők és szolgáink nyugdíjintézete 230,081-83 K. Atmeneti kamatok 134,152-51 K. Tiszta nyeresemény 1,139,334-45 K., mult évi áthozat 280,185-92 K. Összesen: 50,324,144-67 K.

Nyereség- és veszteség-számla. Teher: Kétségek: tiszti fizetések és lakbirelletmények, felügyelő bizottsági díjak, irodabér, nyomtatványok, postabér, táviratok, utazási és egyéb költségek 558,936-13 K. Adók 293,755-63 K. Veszteség értékpapírokon: 313,070-19 K. Felszerelések leírása 418-94 K. Kétes követelések leírása 90,605 K. Külföldi leírások 79,453-35 K. Tiszta nyeresemény: 1,139,334-45 K. Mult évi áthozat 280,185-92 K. Összesen: 2,760,183-61 K. **Jövedelem:** Nyereségáthozat 1899. évről 280,185-92 K. Kamatok: értékpapírok után 379,92-63 K., leszámitolt váltók után 627,213-03 K., értékpapírelőlegek és egyéb üzleteknél a fizetett kamatok levonása után 873,629-62 K. Nyereség: külföldi váltók és konzorcialis üzleteknél 137,908-62 K. Házberjövdelem 41,886-67 K. Jutalékok 420,117-12 K. Összesen 2,760,183-61 K.

Nagy fizetésképtelenség. A budapesti piacon 30 év óta fennálló *Adler Ignác* és *Fia* kézműári nagykereskedő cég a fizetéseit beszüntetni kénytelen. A cég nagy hitelt élvezett és árúkat 800,000 koronával, kötelezvényekért 260,000 koronával tartozik. Főképp osztrák iparosok vannak érdekelve; a váltókat őbb helyi intézet számította le. Az aktívák nagysága még nincs megállapítva. A cég kiegyezésre törekszik.

Új vasut. Soroksárról kiindulva Bugyi, Csa, *Némedi* érintésével helyi érdekű vasutat építenek *Jaskerekegyháza*ig, ahonnan később villamos csatlakozás lesz *Keckes*re. Az új vasut közigazgatási bejárása ma volt dr. *Keppessy* Árpád miniszteri titkár elnöke alatt. A bizottság jóváhagyta a *Basch* Mihály főmérnök által készített terveket, amelyek alapján a vasut építését még az idén megkezdik.

Vásárosarnok. Vámos és *Bruszt* hatósági közvetítői üzleti jelentése.) Eladásainkról és üzletünk mai forgalmáról a következőket jelenthetjük: J6 minőségű vidéki marhahús hátulja kilónként 68—88 fillérről, eleje 60—76 fillérről kielégítő mennyiségben volt forgalomban. Borjúk a vidékről nagy számban érkeznek s hosszan, levonás nélkül 80—90 fillér áron könnyen elhelyezhetők. Nehéz szalonnás sertésekben lanya az üzlet s mai jegyzésük 72—80 fillér kilónként. Elsőrendű bárányok 14—18 koronával, II-od rendűek 8—12 koronával kelnek páronként. Vadfélék közül vadsertes van legnagyobb mennyiségben a piacon s ma egészben 60—90 filléres áron voltak elhelyezhetők. Szarvasnak szintén bővében van a piac s mai jegyzésük 60—64 fillér kilogrammonként. Az elsőrendű vágott ludból beérkező kevés tételt 1.30 koronás áron, a II-od rendűek pedig 1.10—1.20 koronás áron azonnal elhelyezték. Vágott kacsa szintén jól keresett. Pulykák 116—124 filléren keltek el kilónként. Az élő baromfi piac változatlan. Rántani való csirke párja 1.40—2.— korona, sütni való párja 2.20—2.80, bizott kappan párja 3.40—4.60 koronát jegyez. Sovány ludak 5.—6.— koronával, sovány pulykák 5.—7.— koronával voltak forgalomban páronként. Tojás ára hanyatlott. A nagy számmal érkező tétéleket ládánként 66.—67.— koronával helyezhetjük el. Vajban és turóban állandóan jó az üzlet. Ia. teavaj 1.80—2.10 koronát, friss természetes főző-vaj 1.50—1.60 koronát jegyez kilónként. Tehénturó kilója 16—28 fillér.

Szesszarak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 42.— korona pénzben, 42.50 korona aruban. Bécsben a nyersszesz ára 39.80 korona pénzben, illetve 40.— korona aruban.

Borjuvásár. 1901. évi február hó 28-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényszerűségről). Felhajtás: Belüldi élő borju 355 drb, leölt borju 30 db, bécsi borju — db — db, horvát, növendékmarha 29 darab, bárány élő 38 darab, leölt bárány 1852 darab. Arjegyzések. — Belüldi élő borju I. rendű 80—86 f.-ig, kivételes 88 f., II. rendű 70—78 f.-ig, I. kilónkint, leölt borju I. r. 82—89 f.-ig, II. r. f.-től f.-ig, kivét. — I. kilónkint levonas nélkül. Bécsi leölt borju — f.-ig. Növendék marha — f.-től f.-ig, I. r. 52—54 f.-ig, középmínőségű 45—50 f.-ig, alárendelt 39—42 f.-ig, I. kilónkint. Bárány élő 14.—16 k., leölt bárány 6.—15.—K. kivételes ár — k.-ig páronkint. — A borjuvásár élénk irányzat mellett folyt le, az árak 2—3 fillérral emelkedtek, ellenben a bárányvásáron az üzlet csendes, csakis nyomott árakon volt lehetséges az eladás; néhány száz darab eladatlant.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénysárság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökor 1970 darab, magyar tehén: 67 darab, szerbiai ökor 212 darab, szerbiai tehén 02 db, boszniai ökor — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 81 drb, bika 127 darab, Összesen 2979 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlalmi való ökor 140 darab, fejős tehén 172 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zartáig; vágómarhákért: Magyar hizott ökor, legjobb minőségű 58.—K-től 60.—K.-ig, kivételes 64.—K., 100 kilónkint élő sulyban, középmínőségű 50.—K-től 57.—K.-ig, silányabb minőségű 44 K-től 48 K.-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 48 K-től 54.—K.-ig, kivételes — K.-ig. Silányabb minőségű 40 K-től 46 K.-ig. Tarka hizott ökor, legjobb minőségű 60 K-től 66.—K.-ig, kivételes 69 K.-ig, középmínőségű 52 K-től 58.—K.-ig, silányabb minőségű 46 K-től 50 K.-ig. Szerb és boszniai ökor legjobb minőségű 48 K-től 56.—K.-ig, kivételes — K.-ig, silányabb minőségű 40.—K-től 46.—K.-ig. Bika jobb minőségű 50 K-től 62.—K.-ig, kivételes 67.—K.-ig, silányabb minőségű 42.—K-től 48.—K.-ig. Bivaly 34 K-től 44 K.-ig, kivételes — K.-ig. Magyar tehén 40.—K-től 54.—K.-ig, kivételes — K.-ig. Tarka tehén 42.—K-től 52.—K.-ig, kivételes — K.-ig. Mind 100 kilónkint élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökor elsőrendű — K-től — K.-ig, kivételes — K.-ig métermázsánkint, — K-től — K.-ig páronkint, közép minőségű 58.—K-től 62.—K.-ig 100 kilónkint 600 K-től 720 K.-ig páronkint, silányabb minőségű K-től — K.-ig 100 kilónkint, — K-től — K.-ig páronkint. Hizlalmi való ökor fehér 100 kg.-kint — K-től — K.-ig. Fejőstehén keresztzett színes 140 K-től 220 K.-ig darabonkint, bonyhádi faj 220 K-től 320 K.-ig darabonkint, kivételes — K-től — K.-ig. Igás bivaly — K-től — K.-ig páronkint.

Vágómarhából a felhajtás 600 darabban nagyobb volt, mint a múlt héten, de a szükséglet is nagyobb volt, mert konzervgyártási célokra mintegy 400 darabot vásároltak. Az árak általában 2.—koronával métermázsánkint hanyatlottak, csak bikák és bivalyok ára maradt változatlanul. Jobb minőségű járnos ökorokra a kereset meglehetősen jó. Fejős tehenekre e héten kevesebb vevő mutatkozott.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-akadónál lévő székes-ővárosi sertés-konsumvásár arjegyzése 1901. évi február 28. Készlet 902 darab. Érkezett 873 darab. Összesen 1775 darab. Eladatott 1121 darab. Maradt 654 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 82—86 koronáig. 220—280 kilogramm sulyban 84—90 koronáig. 320—380 kg. sulyban 84—90 K.-ig. Öreg nehez páronkint 400—500 kilós 76—84 koronáig. Malac — kgrig — korona. A vásár élénk.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 1363 darab juh volt. Javult árak mellett kilónkint kivitel juh 44—48 fillér kiv — fillér, selejtes juh 40—42 fillér.

Bécsi szarvasmarhavásár, február 28. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhöztek: 4159 drb borjut, 2144 drb élő sertést, 2554 darab levágot sertést, 405 levágot juhot, 1550 darab bárányt. Nagyobb felhajtásra minden fajta gyengült.

Eladási árak: Levágot borju 64—80 fillér, elsőrendű 82—108 f., legeje — f., élő borju 110—116 fillér, elsőrendű — fillér, legelsőrendű — fillér, fiatal sertés 56—74 fillér, kivételes — f., levágot nehez sertés 86—91 fillér, kivételes — fillér, husra hizalt sertés — fillér, zsirra hizalt sertés fillér, könnyű sertés 86—94 fillér, elsőrendű süldő 76—104 fillér, élő juh — fillér, levágot juh 58—76 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10—26 korona, kivételes — korona páronként.

A budapesti gabontözsde.

Budapest, február 28.

Jó kínálat és javult kereslet mellett 35.000 métermázsra került forgalomba változatlan áron. Egyéb gaboneműekben mérsékelt volt a forgalom, árvaltozások nélkül.

Eladatott: Bura. Zsávidéki: 100 mm. 795 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 795 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 785 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 785 k. 7 K. 77 1/2 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 77 1/2 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 77 1/2 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 87 1/2 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 82 1/2 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 72 f., 2000 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 800 mm. 775 k. 7 K. 90 f., 500 mm. 775 k. 7 K. 87 1/2 f., 900

mm. 775 k. 7 K. 80 f., 4200 mm. 774 k. 7 K. 82 1/2 f., 1380 mm. 705 k. 7 K. 57 1/2 f., 1700 mm. 765 k. 7 K. 57 1/2 f.

Pestvidéki: 200 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f., sárga, 100 mm. 79 k. 7 K. 67 1/2 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 70 f., 500 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 73 k. 7 K. 70 f., mind május 15-ikére, 100 mm. 785 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 300 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 250 mm. 775 k. 7 K. 60 f., 250 mm. 765 k. 7 K. 60 f., 50 mm. 765 k. 7 K. 57 1/2 f., 50 mm. 79 k. 7 K. 57 1/2 f., 600 mm. 762 k. 7 K. 72 1/2 f., 400 mm. 705 k. 7 K. 65 f., sárga, 400 mm. 76 k. 7 K. 55 f.

T-Becsei: 2600 mm. 77 k. 7 K. 60 f. tavasszal szállítandó.

Ó-Becsei: 1200 mm. 755 k. 7 K. 62 1/2 f. Bánási: 1000 mm. 755 k. 7 K. 35 f. Eleődör: 1600 mm. 735 k. 7 K. 25 f.

Bácsai: 400 mm. 77 k. 7 K. 70 f. Ácsai: 1600 mm. 77 k. 7 K. 70 f.

Raktárból: 1400 mm. 795 k. 7 K. 85 f., 1000 mm. 785 k. 7 K. 90 f., 1500 mm. 76 k. 7 K. 50 f., 160 mm. 732 k. 7 K. 25 f.

Mind három hónapra. Zab: 100 mm. 6 K. 65 f., 100 mm. 6 K. 57 1/2 f. mind három hónapra.

Rozs: 500 mm. 7 K. 25 f. ab Budapest, három hónapra.

Készpénzfizetés mellett.

A készárú hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonként.

Table with columns: B u a, Kilós, K.-től, K.-ig, Kilós, K.-től, K.-ig. Rows include Tiszavidéki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bánási, Bácsai, and Egyéb gaboneműek.

Table with columns: Egyéb gaboneműek, Kilós, K.-től, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, and Köles.

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns: Buza áprilisra, Buza októberre, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Zab áprilisra, Tengeri májusra, Tengeri júliusra, Repce augusztusra.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Buza áprilisra, Buza októberre, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Zab áprilisra, Tengeri májusra, Tengeri júliusra, Repce augusztusra.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table with columns: Buza áprilisra, Buza októberre, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Zab áprilisra, Tengeri májusra, Tengeri júliusra, Repce augusztusra.

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde igen alárendelt forgalmat és némileg alacsonyabb árfolyamokat hozott felszínre. A zárlat csendes volt.

A helyi piac némileg el volt hanyagolva. Valuták kissé gyengébbek. Járadékok szintén 1—2 tizeddel olcsóbbak.

A déli tőzsde változatlan maradt, végül egy csekélységgel javult s tartottan zárult.

A helyi-és járadékpia tartott volt, mérsékelt forgalom mellett a déli tőzsdén.

Valuták és éreváltók változatlanok. Az előtözsde nyugodt.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény —.— Osztrák hitelrészvény 672.50—672.75. Államvasut részvény

670.25—670.50. Koronajáradék 93.65—93.70. Jelzálogbank 445.25—446.50 korona. Közúti vasut 576.75—577.50 korona.

A déli tőzsde javult. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény —.— Osztrák hitelrészvény 672.50—672.75. Koronajáradék 93.62 1/2—93.65. Jelzálogbank 444.25—445.—. Leszámlító bank 431.50. Rimamurányi 480.——480.50. Közúti vasut 577.50—578 korona.

Forgalomba került: Kereskedelmi bank 2463.—2465.—. Egyesült fővárosi takarékpénztár 2093.—2095.—. Salgótarjáni 686.—688.—. Általános vagyonközösség 1050.—1050.—. Nemzetközi vasgonközösség 1000.—1020.—. Villamosvasut részv. 280.80 korona.

Utőtözsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 673.—. Magyar hitelrészvény 682.50. Leszámlító bank részvény 431.—. Rimamurányi vasműrészvény 480.—. Osztrák-Magyar államvasut 670.—. Közúti vasut részvény 577.—. Városi villamos vasut részvény 280.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—48.— korona, vörös aprószemű 45.—50.— korona, vörös erdőlyi —.— korona, vörös bánási —.— korona, középszemű 55.—58.— korona, nagyszemű 61.—65.— korona. Disznózsír: budapesti: 55.—55.50 korona, vidéki —.— korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki —.— korona, városi 4 darabos 45.—45.50. korona, 8 darabos 47.50—48.— korona, füstölt —.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.—16.25 korona, 120 darabos —.— korona, 100 darabos 16.—16.25 korona, 85 darabos 17.—17.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.25—15.50 korona, 85 darabos 16.—16.50 korona. Szilvász: szlavóniai 19.25—19.50 korona, szerbiai 18.—18.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsden valamivel javult az irányzat. Déli tőzsde üzletellen, de árfolyamok tartottak. Zárlat csendes, tartott.

Bécs, február 28. (Magyar értékek zárlata) 4%os aranyjárdék 118.25. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 143.25. Magyar vasúti kölcsön esetében 100.60. Magyar keleti vasúti Állami kötvény —.—. Magyar leszámlító-és pénzváltóbank 429.—. Rimamurányi vasműrészvény 478.50. Magyar koronajárdék 98.80. 4%os Magyar földleherem. Kötvény 83.—. Magyar hitelbank részvény 680.—. Magyar nyeregmény kölcsön sorsjegy 170.25. Kassa-oderbergi vasúti részvény 358.—. Magyar kereskedelmi bank —.—. Magyar cukoripar 1900.—.

Bécs, február 28. (Osztrák értékek zárlata) 4%os papírjárdék 98.50. 4%os osztr. aranyjárdék 118.20. 1860-iki sorsjegy 137.50. Osztrák hitelsorsjegy 393.—. Angol-osztrák bank 278.—. Bécsi bankjegyesület 469.50. Osztrák-magyar bank 1673. Déli vasut 104.75. Dumagózhajózási részvény 172.—. Dohányrészvény 296.50. Császári és királyi arany 11.35. Német bankváltók 117.45. 4%os osztr. erdőlyi 98.40. Osztrák koronajárdék 98.05. 1864-iki sorsjegy 208.—. Osztrák hitelművelési részvény 672.50. Unionbank 540.—. Osztrák Länderbank 414.50. Osztrák-magyar Államvasut 670.—. Elbavölgyi vasut 479.50. Alpesi bányarészvény 441.50. 20 frank, arany 19.08. Londoni váltóár 240.50. Bécsi Tramway Ltt B. 274.—. Bécsi Tramway Ltt A. 276.—. Lipót kohó 388.—. Az irányzat tartott.

Bécs, február 28. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 672.25. Magyar hitelrészvény 681.—. Angol-Osztrák bank 278.—. Bécsi bankjegyesület 470.—. Union bank 540.—. Länderbank 415.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 670.—. Lombard 105.—. Elbavölgyi vasut 480.—. Északnyugati vasut részvény 469.—. Dohányrészvény 297.25. Rimamurányi vasut 479.—. Alpesi bányarészvény 441.50. Május járdék 98.50. Magyar koronajárdék 98.60. 4%os osztrák sorsjegyek 107.25. Német birodalmi márká 117.46. Napoleon d'or 19.08.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, február 28. (Tőzsdei tudósítás.) A bányarészek bágyadtsága megakadályozta, hogy a Deutsche Bank kedvező zárolásadása mindjárt eleinte irányadó befolyást gyakoroljon az egész irányzatra. Mikor azonban a Deutsche Bank részvényei erősen emelkedtek és Londonból a dél-afrikai bányarészek magasabb kurzusait jelentették, általában megszilárdult az irányzat. A Deutsche Bank részvényei a tegnapi utolsó árfolyamokhoz képest 3 százalékkal emelkedtek. Vasutak közül emelkedő árfolyamok mellett élénken keresték a Prinz Heinrich vasut, a transvaali vasut, a svájci északkeleti és a Dortmund-gronau vasut részvényeit. Az északnémet Lloyd részvényei is emelkedtek. Járadékok változatlan kurzusok mellett csendesek. Magánleszámlítói kamatláb 3%.

Berlin, február 28. (Zárlati) 4%os papírjárdék 98.50. 4%os osztrák aranyjárdék 100.50. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajárdék 94.40. Osztrák-magyar Államvasut 143.50. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 85.66. Magyar vasut beruházási kölcsön 102.60. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 186.25. Általános villamosági Edison 209.75. Geisenkirchen 174.50. Laura-kohó 203.75. 4%os osztrák erdőlyi 98.50. 4%os magyar aranyjárdék 99.25. Osztrák hitelrészvény 212.—. Déli vasut 25.—. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.25. 4%os új orosz kölcsön 96.18. Iörök dohányrészvény —.—. Olasz járdék 92.25. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 159.40. Harpeni 169.00. Az irányzat szilárd.

Berlin, február 28. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4%os magyar aranyjárdék 99.25. Magyar koronajárdék 94.40. Osztrák hitelrészvény 211.90. Osztrák-magyar Államvasut 143.40. Déli vasut 25.—.

APRÓHIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Minden csak egyszeri beiktatás nonpareillo betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk fejtárgyosítást, csak a választás szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásokról a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetőket célszerű hirdetni és erősen nyugsz mellette még a következő években lehet föld:

- Breuer nővérek dohányüzem, Teréz-körút 54. szám alatt. Engelmann Mór győrszántó, IV. ker., Kálmán-utca 2. szám. Franke Pál könyvkereskedés, IV. ker., Császári-utca 3. palota. Jambrikovits dohányüzem, eresei-utca 100. (Takarékp. épület).

Eckstein Bernát hirdetőiroda, V. ker., Fűrdő-utca 4. szám. Fischer J. D. hirdetőiroda, IV. ker., Zoltán-utca 7. szám.

Goldberger A. V. hirdetőiroda, IV. ker., Váci-utca 3. szám. Haasenstein és Vogler hirdetőiroda, V. ker., Dorottya-utca 9. szám. Leopold Gyula hirdetőiroda, VII. ker., Erzsébet-körút 24. szám.

Messe Rudolf hirdetőiroda, VII. ker., Károly-körút 9. m. Mezei Antal hirdetőiroda, V. ker., Gázló-utca (Hass-palota). Schwarcz József hirdetőiroda, V. ker., Marokkó-utca 4. m. Tezser Gyula hirdetőiroda, IV. ker., Sorvittér 8. szám.

Sikráy Samu hirdetőiroda, Budapest, Váci-körút 12. Kernerberg Rozália dohányüzem, VIII. ker., Múzeum-körút 18. m. Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedés, Múzeum-körút 2. sz. (Nemzeti Színház hátsó). Nemetsch A. J. hirdetőiroda, Péterfalvi-utca 2. szám.

Rohonczy Ilona dohányüzem, Andrássy-utca 48. szám. Szántó Mór dohányüzem, IV. ker., Kelemen-utca 14. szám. Szepényi V. dohánynagyváltó, VIII. ker., Kerepesi-utca 1. szám.

Toldi Lajos könyvkereskedés, II. ker., Szécsényi-utca 2. szám. Zipes és König könyvkereskedés, Andrássy-utca 4. szám alatt. Benda Józsefné, Andrássy-utca 39.

Bleckner J. hirdetőiroda, IV. ker., Szt. István-utca 6. szám. Deutch Miksa, Andrássy-utca 33. Weizenfeld Jakab, Király-utca 1. Goldgruber Mór könyvkereskedés, Buda II., Fő-utca 17. szám.

Minden apró hirdetés, melyet itt este 6 óráig feladnak, már másnap megjelenik a Budapesti Naplóban.

Intelligens ír. fiatalbör, kinek biztos állása van, 2400 korona évi fizetés van, erőtlen keres magához illő osztrák nyelvű vagy gyermeknevelés ügyeit felvállal. 5-6000 korona hozomány. Ajánlatok csak teljes állással és letelepítéssel érkezhessenek. Budapesti Posta post-restante K. M. jellegű alatt kéretnek. Titkársági biztosítás.

31 éves. Levél várja tudott helyen. Dorothea. Jesi will wait for you on the known day, before the mentioned building (Váci-körút) at exactly 10 o'clock. Sign: this paper in my hand. (Give a letter to Miss E.-R.). Ezter. Szépséges asszony, édes kis feleségem, szeretlek, egyetlen vágyam, néhány napot veled tölteni, legközelebb írok, csókolkák, írjál! Te vagy a legszépséges, legkedvesebb, bárcsak mindig velem volna. 8344

KERESLEK. Uszomestert keres nagyobb fűrdőállalat. Fizetés évi 1000 korona, lakás és világítás. Ajánlatok 'Tempo' jellegű e lapozs kéretnek. Kereskedelmi végzettségű fiatal leány, gyors és gépírásban is járás, szerezni feltevések mellett foglalkozni keres, esetleg 1-2 hét próbaidőre ingyen meg. Nagy Ilona, Feterdy-utca 86. II. 21.

Kindó szoba. A Népszínház szomszédságában egy csinosan burorított, tiszt, világos és teljesen független szoba, külön bejárattal a lépcsőházból, azonnal kiadó. Kerepesi-utca 34. III. 20.

Szépírású hivatalnok ajánlkozik estől órákra írásbeli munkára, esetleg hásonként elvállal bármilyen írásbeli munkát szerény díjazás mellett. Cím: a kiadóhivatásban. 3445

Két elegáns burorított utcai szoba, külön bejárattal és mellékhelyiségekkel március 1-re kiadó. Csokonai-utca 10. I. em. 16. 3541

Vasrácozókat, vascsiszolókat, vasöntőket és drótzsugárzókat mint specialitásokat készíti: Barta Károly Budapest VIII. Főherceg Sándor-utca 30/B. Házikó és költészetek ingyen!

Breuer Sándor ügyvéd (Zala m.) lakos ajánlja saját valódi törököl pálmájának gyönyörű jóllátás mellett Ára háromköt. 2 korona, nagyobbról vételről tovább elárulokozhat 20 %-kal olcsóbb. 3321

Kereskedelmi akadémiában jelenen érettségizőztől bőlész hallgató, elvárható módon kereskedelmi tárgyaknak berendezését. Tanítbiztos sikkrel könyvtárral, kor. számtart és magyar valamint német levelezés. Díjazás csak akkor esetén. Cím: Péterfalvi-utca 7. sz. VIII. Népszínház-ut. 51. J. em. 1. 3335

Házi-tanítónak, instrukciónak ajánlkozik egy ismeretlen VII. osztály középiskolai magántanuló elömben járó gyermeknek, szerény fizetés, esetleg ellátás helyett. Kérlek, írd meg, ha készen állsz. Cím: Péterfalvi-utca 7. sz. VIII. Népszínház-ut. 51. J. em. 1. 3335

Rövid zongora. Jó állapotban, igen olcsón kiadó. József-utca 58. III. 25. Megtekinthető reggel 10 óráig délután 2-ig.

Egy roccostyű. Mária Terézia-korabeli gyönyörű antique vasgép, olcsón kiadó. Barta, Sándor-utca 30/B.

Pénzkészőönt. Készítőkészítő-készítőkészítők, készítő-készítők, honorközvetítő részére 100 koronát rövid kölcsönre, Gutmán Kerepesi-utca 10. II. em. 2347

Olcsó lakások. május 1-évi 1 utcai szoba, 2 álmok, konyha, fűrdőszoba, kamra, 140 l utcai szoba 2 álmok, előszoba, 1 udvari szoba, konyha, fűrdőszoba, 170 l nagy lakás, 40 l utcai szoba, konyha, előszoba, kamra, fűrdőszoba, 350 fr. Nagy kirakattal bíró üdülőhelyiség, most kavermérés, konyhával, 210 fr. l magtárnak való pince, utcai, 50 mtr hosszú, 50 mtr széles, fűrdőszobával, március 15-re. Bővebbet VIII. Magdolna-utca 30. 8 m. nagy szobák ház. 3433

Dán bogza. szűkebb, szűkebb, 360 kifizetésű 23 éves fiatalbör, eladó, bővebbet 'szobalászt' jellegű alatt a kiadóba. 3434

Világos pince. helyiség, műhelynek kiadó, alkalmas, azonnal kiadó. 3435 Dessewffy-utca 22. 3435

Egy bronzműves-fújató olcsón kiadó. Budapest, Sándor-utca 30/B.

Privát kutató. Budapest, VI. Váci-körút 39. II. 12. Képes megfizetni, kelt, megfizetőket, nyomozásokat elvállal. Található 8-9-10-11-12 óráig. 3442

Kerekpárokak pontosan és lelkiismeretesen javít, fényez és nikellez Barta Károly Budapest, Főherceg Sándor-utca 30/B. 'Jókarban tartást elvállal!' 3443

Cimlirást, másolást, fordítást, fogalmazást elvállalok. Megkeresés 'József-körút' a kiadóhivataltól. 3444

Csinosan burorított, különbejárattal szoba kiadó, József-körút 17. félémelet, ajtó 6. 3445

Korrepitort VII. oszt. gimnazián ajánlkozik szerény feltételekkel egyenlő iskolákban, 23 éves, 1-2 hét próbaidőben tétetés szerint. B. M. Orosz-utca 28. II. 25. 3444

Fehérvárnó. Kétféle fehérvárnó munkát keres, esetleg 1-2 hét próbaidőre jót és kevés ismeretével van. Lujza-utca 14. II. 14. 3480

Néklilözhetőné vált minden háttérben az I. és a II. számú József-tápcsa. Mással. A 1-30 számú József-tápcsa köhögés, rekedtség, nátha, nehézség, elnyúlások, elnyúlások esetében szánlatlan esetben használtam ezen tápcsat, mint az általános testi jólét előmozdítására alkalmas, a legelőnyösebb ajánlatom. Dr. Christein Gyula köznevelő főorvos. 1 doboz Ára 35 kr. - Mással. A II. számú József-tápcsa oly tápcsa, mely az évszázadok óta elismert helyrehozta, a székelet a mely enyhén, oly biztosan elmozdítja. A tulizást megkönnyíti és a vért tisztítja. Dr. Martinovsky János s. k. és k. ir. orvosorvos. Egy doboz Ára 25 kr. - A József-tápcsa közegészségügyi szempontból Budapest sz. főorvosrendőr-orvosi-hivatala által tisztelesen megvizsgáltatott és tartalma a m. kir. tud. egyetem által tisztelesen megvizsgáltatott. Elárulástára Vögler József droguistának, magas rendeltetéstől áruházi igazgatójának átadott ki, melynek alapján minden kereskedő állhatott. Forrárt: Vögler Józsefnél Budapest, Küllő Váci-utca 140. szám, továbbá Budapestben: Sterna Nándornál, Urbányi G., Wehrheim és Frankl uraknál kapható.

Zongora, rövid, keresztúros, kevéssé használt, sürgősen eladó. VII. Kerepesi-utca 64. I. emelet, ajtó 11. Megtekinthető délután 11-12 óráig, délután 2-5 óráig, 3327

Megjelentek Zöldi Marcinak a honvéd főhadnagyból lett primárnak két eredeti, gyönyörű nótája. Sternberg Armin és testvérei és k. ir. udv. hangszergyár kiadóiban. Ára 1 korona; 1 korona 15 fillér beküldése előlben bérmentet küldik a kiadó. 3327

Jósné lakik József-körút 17. félémelet. 6. Található a e. 9-10 óráig este 6-ig. 3327

M. kir. Államvasutak. Üzletv. Debrecen. Pályázati hirdetés. A szilvágyi h. 6. v. Tasná, Alsó-Czopor és Zilah állomásain levő épületek bővítés munkáinak teljesítésére ezenel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A versenytelteték szerinti ajánlatot és felbonyegetást ajánlatok legkésőbb f. 6. március hó 16-én déli 12 óráig nyújtandók be a m. kir. Államvasutak debreceni üzletvezetőségének titkárságánál. Később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatok zárt borítékban küldendők be, mely külömerése fölött 'ajánlat a Szilvágyi h. 6. v. állomás épületbővítésére' felirattal látandók el. Bánytérben fejben legkésőbb f. 6. március hó 14-én déli 12 óráig, 800, azaz nyolcszáz korona teendő le kézpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban az üzletvezetőség debreceni gyűjtőpénztáránál. A kézpénzben beletett bánytérben utáni kamat nem követhető. Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén jegyzett utolsó napi árfolyam szerint, de a névérték meg nem haladó értékben fogadottak el.

A teljesítendő munkára vonatkozó tervek, költségvetés, szerződési tervezet és egyéb feltételek az üzletvezetőség pályafenntartási és építési osztályánál (Debrecen, Piac-utca 18. II. em. 19.) és Nagy-Károlyban a m. kir. v. osztálymérnök hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlat és annak mellékletét képezendő költségvetés szövege megszereshető.

Az üzletvezetőség a beérkező ajánlatok közt való szabad választás jogát magának fenntartja. Debrecen, 1901. február havában. Az üzletvezetőség. (Utányomás nem dijt.)

Nem kell gummi! Unger-féle tojáskák. Az egyedüli biztos sikert védőszár. Mintadoboz bérmentve 2 fr. 20 kr. Egyedüli lerakás Ausztriában. Magyarországra Budapestben Klein Józsefnél, Váci-körút 7. sz. Vidéki megrendelések a legnagyobbtitoktartás mellett utánvétel eszközözletnek.

Magy. kir. Államvasutak. Üzletv. Kolozsvárt. Hirdetmény. A magy. kir. Államvasutak Segesvári Állomás berendezett vendégülzet folyó 1901. évi július hó 1-től számtandó 3 évre bérbeadandó lévén, annak bérbeadása iránt ezenel pályázat hirdettik. Felhívunk ennél fogva mindazokat, kik nevezett állomás vendégülzet bérbe venni óhajtják, hogy a szabályzatban felbonyegetott és bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb folyó évi április hó 1-én, déli 12 óráig küllön lepecsételté. Ajánlat a segesvári állomás vendégülzet bérletére megjelölésével ellátott borítékban a magy. kir. Államvasutak kolozsvári üzletvezetőség általános osztályához (titkárság) címezve küldjék be. Ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál fentjelölt időpontig bánytér fejében 400 koronát kézpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban letétre helyezni, vagy oda posta útján küllön borítékban beküldeni.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, utolsó és a névérték meg nem haladó napiárfolyam szerint számítatnak. Kézpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik. Az ajánlatban a letéti megőrzőtérre hivatkozás teendő, de a letétől nyert elismervény nem mellékelendő. Az üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, függetlenül a felajánlott összeg nagyságától, belátásához képest szabadon válasszon. A fenti feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok, továbbá új ajánlatok melyek távirattal juttatottak s végre oyanok, melyekre az előirt bánytérben előzetesen le nem tettett, figyelembe vétetni nem fognak. Ezen vendégülzet vonatkozó részletes feltételek a magy. kir. Államvasutak kolozsvári üzletvezetőség III. osztályában tudható meg (E. M. K. E. palota II-dik emelet 13. ajtó). Tájékozás céljából a helyen is megjelölhetik, hogy a vendégülzet üzleti helyiségül a következők szolgálnak, u. m. III. osztály várterem, mely egyuttal étterem is szolgál; italmérési filka és tőrszob, két kamra, főzőkonyha, mosókonyha, megfelelő pince, padlás és árnyékszék. Két szoba, egy padlás szobabőrlelnek magánlakásul engedtetik át. A felsorolt helyiségek közül a III. oszt. várterem és egyuttal étterem fűtésére és világításra évenként szükséges tüzelő és világítóanyag fele részben és pedig 6 m³ tűzifa, esetleg azazl egyenértékű szén, továbbá 140 kg. kőolaj díjtalanul szolgáltatnak ki. Kolozsvár, 1901. február hóban. Az üzletvezetőség. (Utányomás nem dijt.)

Zsakot 2 frt, Nyári loden-sacco 4 frt, Kerék-pár-nadrág 1.50 frt, Havelok 6 frt, Rothberger Jakob Budapest, IV. Váci-utca 6. sz.

Cimbalom-iskola, a melyből mindenki tanult néklét megtanulhat, 4 koronát adom. Képes nagy cimbalom-árjegyeket pedig ingyen.

Varga Pál cimbalom gyártó Budapest, VIII. Rótk Szállás-utca 3.

Aki lakást keres e vagy kiadó lakása e van. e e

BUTOROK ügy készpénzert, mint részletfizetésre a leggyorsabbtól a leginább kivitelű legutányosabban. Benthrenten és Fuchs testvérekénél, BUDAPEST, VI. Teréz-körút 8. Kérésártyék közelében. Képes árjegyek ingyen.

Aki személyzet e keres vagy hely nélkü van. e e

Aki valamit venni vagy eladni akar e e e stb. stb.

CRÈME DE FANCHON 3 sziv véd. jeggyel.

Rögtön finomhó és széptő arcra. Legjobb a világon! Artalmatlan! Zsirtalan!

Kis vagy Nagy 10 vagy 20. Forrárt: 'URSTS' gyógyszerár. Budapest, Rákóczi-utca 1. Védőre 20 fillér. Idelel beküldés után franka.

Várkonyi Deszö Szegény legények. A régi betyár romantikából való néhány elbeszélés ez, amelyet a régi újságok gárdájának ezen tehetségos tagja gyönyörű hamisítatlanul magyary nyelven anny közveltséggel írt meg, hogy igen élvezetes olvasmányul szolgál. Ára 2 korona, bérmentes küldéssel - a pénz előzetes beküldése esetén 2 kor. 20 fillér. Kapható Köves Béla könyvkiadóhivatalában, Veszprémben.

„Budapesti Napló“ apróhirdetéseit utján. Főhirdetés-felvétel a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában. VIII. József-körút 18. Legolcsóbb árak! Legjobb eredmény!

„Budapesti Napló“ kiadóhivatalában. VIII. József-körút 18. Legolcsóbb árak! Legjobb eredmény!

„Budapesti Napló“ kiadóhivatalában. VIII. József-körút 18. Legolcsóbb árak! Legjobb eredmény!